

4

Wotum zaufania i absolutorium
– aprobaty Sejmiku dla działań ZWL

7

Szansa na ciekawy zawód
– oferta marszałkowskich szkół policealnych

23

Festiwal Turystyki Rowerowej
– sierpniowe rajdy na Roztoczu

PISMO SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO

Nr 02 (06) // 2021 ISSN 2080-203X

Lubelskie.pl

MILIARDY NA ROZWÓJ

Konsultacje programu
Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego 2021-2027

05

KAMPEREM PRZEZ LUBELSKIE

Karawaningowcy odwiedzili
magiczne Roztocze

24

W DEBRACH I BUCZYNACH

Skierbieszowski
Park Krajobrazowy

27

II FORUM REGIONÓW TRÓJMORZA

2

Dożynki Wojewódzkie

12

Września
Lubycza
Królewska

**GOLEC
UORKIESTRA
DEMONO
TOP GIRLS
MILANO**

PROGRAM DOŻYNEK WOJEWÓDZKICH 2021

-
- 11.00** Korowód i powitanie delegacji dożynkowych
 - 12.00** Uroczysta Msza Święta
 - 13.15** Obrzęd Dożynkowy i przekazanie chleba
 - 13.30** Wystąpienia Gospodarzy Dożynek i zaproszonych gości
- wręczenie odznaczeń i medali
 - 14.30** Występ Zespołu Folklorystycznego „Roztocze”
z Tomaszowa Lubelskiego
 - 15.00** Rozstrzygnięcia konkursów:
 - powiatowy wieniec dożynkowy
 - wojewódzki wieniec dożynkowy
 - 15.30** Występy zespołów ludowych
- pokazy kawalerskie

- 16.00** MILANO
- 17.00** TOP GIRLS
- 18.30** DEMONO
- 20.00** GOLEC
UORKIESTRA

W TYM NUMERZE:

Z REGIONU

- 02 **Regionalna sieć gospodarcza.** Samorządowy Kongres Gospodarczy II Forum Regionów Trójmorza.
- 04 **Wotum zaufania i absolutorium.** Aprobata Sejmiku dla działań Zarządu Województwa Lubelskiego.
- 05 **Miliardy na rozwój regionu.** Konsultacje programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.
- 06 **Lubelscy liderzy dostępności.** Rządowy Program Dostępność Plus.
- 07 **Szansa na ciekawy zawód i dobrą przyszłość.** Szkoły policealne i Kolegium Pracowników Służb Społecznych.

POŁOWA KADENCJI ZWL 2018-2023

- 10 **Jesteśmy krajowym liderem.** Lubelskie w czołówce wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego.
- 11 **Region stawia na kolej.** 2021 Europejski rok kolei.
- 13 **Lubelskie wspiera gospodarke.** Programy pomocy i promocji biznesu.
- 15 **Świadome korzystanie ze środowiska.** Proekologiczne programy i działania Województwa Lubelskiego.
- 17 **Promujemy to, co wyjątkowe.** Promocja, sport, turystyka.
- 20 **Kultura w czasie pandemii.** Kultura, edukacja, dziedzictwo narodowe.

NASI AMBASADORZY

- 21 **Nowa wytwórnia na jubileusz.** 60 lat Ambadora Województwa Lubelskiego.

WARTO BYĆ POLAKIEM

- 22 **Wielcy Polacy Lubelszczyzny.** Cykl audycji w Katolickim Radio Zamość.

KIERUNEK LUBELSKIE

- 23 **Festiwal Turystyki Rowerowej.** Marka turystyczna Roztocze.
- 24 **Kamperem przez Lubelskie.** Karawaningowcy odwiedzili magiczne Roztocze.
- 27 **W debrach i buczynach.** Skierbieszowski Park Krajobrazowy.
- 30 **Rowerem z Parczewa do Włodawy.** Całodzienna wyprawa na Polesie Lubelskie.

NATURALNE LUBELSKIE

- 33 **Kamienny Las i Kraszczady.** W TVP 3 Lublin o krajobrazie i przyrodzie regionu.

LUBELSKIE SMAKUJE

- 34 **Regionalny koszyk piknikowy.** Smaczny wybór z Listy Produktów Tradycyjnych.

KULTURA

- 36 **Spełnili swoje marzenia.** 31 Spotkania Artystów Nieprzetartego Szlaku.

Z DUMĄ WSPIERAMY SPORT

- 37 **Parakolarze z szansami na medal.** Lubelskie w Tokio.
- 38 **Ekspresowy awans tenisistek.** Sukces klubu Uczelni Państwowej Zamość.
- 39 **Górnicy łączą w ekstraklasie!** Trzeci awans GKS do piłkarskiej elity.

Od
Redakcji

Województwo Lubelskie było gospodarzem wielkiego wydarzenia o znaczeniu międzynarodowym i międzyregionalnym - Samorządowego Kongresu Gospodarczego II Forum Regionów Trójmorza. Podczas wydarzenia, z inicjatywy naszego województwa, przedstawiciele regionów z państw Trójmorza podpisali Deklarację Lubelską.

Sejmik zaaprobował ubiegłoroczne działania Zarządu Województwa Lubelskiego w trudnym czasie pandemii i udzielił mu wotum zaufania i absolutorium. Natomiast Zarząd zatwierdził projekt programu „Funduszy europejskich dla Lubelskiego 2021-2027”. Priorytetem jest społeczny i gospodarczy rozwój regionu.

W naszym województwie ruszył rządowy Program Dostępność Plus, mający na celu zawiązanie współpracy organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego na rzecz znoszenia barier dla osób niepełnosprawnych. Z kolei marszałkowskie szkoły policealne prowadzą nabór absolwentów szkół średnich, oferując bezpłatną naukę w aż 22 zawodach w branżach: opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, fryzjersko-kosmetycznej.

Kontynuując rozpoczęte w poprzednim numerze podsumowania połowy kadencji Zarządu Województwa Lubelskiego 2018-2023, przedstawiamy zadania zrealizowane w zakresie: wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego; rozwoju gospodarki i wsparcia przedsiębiorców; rozbudowy i modernizacji linii i przewozów kolejowych, a także najważniejsze dokonania w sferze: środowiska naturalnego; kultury, edukacji i dziedzictwa narodowego oraz promocji, sportu i turystyki.

W letnim sezonie urlopowym zapraszamy na nasze piękne Roztocze, które niedawno odwiedzili promotorzy karawaningu, a obecnie goszczą na nim uczestnicy rajdów „Festiwalu Turystyki Rowerowej”. Miłośników turystyki przyrodniczej zachęcamy do odkrycia mało znanego Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego, a amatorom wycieczek rowerowych proponujemy wyprawę na Polesie Lubelskie – zielonymi ścieżkami w Lasach Parczewskich i Sobiborskich.

Redakcja Lubelskie.pl

REGIONALNA SIEĆ GOSPODARCZA

Stabilne i spójne partnerstwo państw i regionów z obszaru pomiędzy Morzem Bałtyckim, Adriatykiem i Morzem Czarnym pozytywnie wpływa na wzrost jego konkurencyjności w ramach UE i w ujęciu globalnym. Ważnym krokiem w budowaniu i rozwoju partnerstwa jest Deklaracja Lubelska, podpisana podczas Samorządowego Kongresu Gospodarczego II Forum Regionów Trójmorza.

Prezydent Andrzej Duda i Marszałek Jarosław Stawiński, fot. Wojciech Pacewicz, archiwum UMWL

Wydarzenie, zainicjowane przez Województwo Lubelskie, odbyło się 29-30 czerwca 2021 r. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. O wielkim potencjale Trójmorza i rozwoju współpracy w ramach tej inicjatywy mówił, obecny w Lublinie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda.

INICJATYWA TRÓJMORZA

Polski rząd i samorządy regionalne stawiają na budowanie i rozwijanie kontaktów z partnerami z Europy Środkowo-Wschodniej. Od blisko 30 lat działa Grupa Wyszehradzka (V4), skupiająca cztery kraje: Polskę, Czechy, Słowację i Węgry, a regularne spotkania w jej ramach odbywają najwyżsi przedstawiciele władz - prezydenci, premierzy i szefowie parlamentów. Nową inicjatywą, o znacznie szerszym zakresie, jest – rozwijana od sześciu lat - idea Trójmorza. Obecnie inicjatywa ta skupia 12 państw w obszarze trzech mórz: Bałtyckiego, Czarnego i Adriatyckiego. Są to: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry.

Warto zaznaczyć, że jednym z inicjatorów i wielkich zwolenników rozwoju

współpracy międzypaństwowej i międzyregionalnej w ramach Trójmorza jest Prezydent RP Andrzej Duda, który oficjalnie otworzył lubelski Kongres i Forum. Prezydent RP został wyróżniony Honorową Nagrodą Samorządowego Kongresu Gospodarczego II Forum Regionów Trójmorza.

- Forum Regionów oznacza współdziałanie samorządów na drodze idei budowania więzi pomiędzy naszymi krajami i rozwoju infrastruktury w naszym regionie. Jestem zaszczycony, że mogę otworzyć obrady II Forum Regionów Trójmorza oraz Samorządowy Kongres Gospodarczy, który odbywa się w pięknym, historycznym Lublinie – jednym z najpiękniejszych polskich miast, w tej wschodniej części Polski, o której w ciągu ostatnich lat mówimy, że stanowi przykład tego, że Polska może się rozwijać w sposób zrównoważony; że wreszcie także i na tej ziemi realizowane są duże inwestycje, na które ta część Rzeczypospolitej tak wiele lat czekała. To jest ogromny krok naprzód, który będzie potężnym impulsem rozwojowym dla tej ziemi, a tym samym dla naszej części Europy. Bo wierzę w to, że te etapy rozwojowe są także, i będą w przyszłości udziałem naszych partnerów w ramach współpracy trójmorskiej – mówił Prezydent RP Andrzej Duda.

DEKLARACJA LUBELSKA

Po oficjalnym otwarciu wydarzenia przez Prezydenta RP i Marszałka Województwa Lubelskiego, nastąpiło uroczyste podpisanie Deklaracji Lubelskiej, do której przystąpili przedstawiciele samorządów 16 regionów z: Polski, Bułgarii, Litwy, Rumunii, Słowacji i Węgier. Inicjatorem powstania Deklaracji jest Samorząd Województwa Lubelskiego na czele z marszałkiem Jarosławem Stawiarskim. To początek współpracy pomiędzy samorządami 12 państw, które współdziałając w ramach Inicjatywy Trójmorza, dążą do rozbudowy połączeń infrastrukturalnych, energetycznych i cyfrowych, a tym samym stworzenia nowych, międzynarodowych sieci powiązań biznesowych, będących warunkiem zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju regionów, państw i całej Unii Europejskiej.

- Województwo Lubelskie jest inicjatorem powołania Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza, biorąc pod uwagę kluczowe położenie Lubelszczyzny na trasie Via Carpatia – jednego z flagowych projektów infrastrukturalnych Inicjatywy Trójmorza. Sieć ta stanie się formatem bezpośredniej współpracy między samorządami z dwunastu państw Inicjatywy. Po raz pierwszy ta kooperacja przechodzi z formatu międzypaństwowego na międzyregionalny. Tak samo jak Unia Europejska, stawiamy na współpracę międzyregionalną. Chcemy być dla UE uzupełnieniem, a nie konkurencją – podkreślił Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Organizatorem Samorządowego Kongresu Gospodarczego II Forum Regionów Trójmorza był Samorząd Województwa Lubelskiego, natomiast współorganizatorami Instytut Rozwoju Samorządu Terytorialnego Województwa Lubelskiego i Lubelskie Centrum Konferencyjne. Wydarzenie odbyło się pod Honorowym Patronatem Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

Partnerami Strategicznymi byli: Bank PKO S.A., PKN Orlen S.A., PGNiG S.A. oraz Grupa PZU S.A.

Prezydent RP Andrzej Duda i sygnatariusze Deklaracji Lubelskiej, fot. Wojciech Pacewicz

GOSPODARCZE PREZENTACJE I PANELE

Dla przedsiębiorców z regionu ważnym punktem programu było spotkanie Prezydenta RP Andrzeja Dudy z firmami i instytucjami z województwa lubelskiego. Wśród wystawców, którzy prezentowali swoją ofertę na Samorządowym Kongresie Gospodarczym II Forum Regionów Trójmorza, byli m.in.: Lubelski Węgiel Bogdanka S.A., Wytwórnia Makaronu Domowego Pol-Mak S.A., Spółdzielnia Pszczelarska Apis w Lublinie, Port Lotniczy Lublin S.A., Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A., Erkado Sp. z o.o., JMP Flowers Grupa Producentów Sp. z o.o., KOWR oraz Stowarzyszenie Samorządów Euroregion Roztocze.

Profesjonalnie przygotowane oferty oraz aranżacja stoisk wystawienniczych stanowiły znakomite uzupełnienie konferencyjnej części Kongresu.

Pierwszego dnia Samorządowego Kongresu Gospodarczego II Forum Regionów Trójmorza kluczowe punkty programu skupiały się wokół Inicjatywy Trójmorza, Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza, trasy Via Carpatia w kontekście połączeń transportowych i logistyki oraz współpracy transgranicznej. Uczestnicy wydarzenia mieli również możliwość wysłuchania opinii sąsiadów i partnerów obszaru Trójmorza – m.in. z Niemiec, USA i Japonii – o samej Inicjatywie oraz jej znaczeniu dla gospodarki w ujęciu globalnym.

W trakcie dwudniowego Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza w ramach 13 paneli oraz indywidualnych wystąpień poruszono tematy dotyczące sektorów kluczowych dla rozwoju polskiej i zagranicznej gospodarki: dyplomacji, energetyki, fi-

nansów, gospodarki, innowacji, nauki, rolnictwa, transportu, transformacji cyfrowej, turystyki, współpracy międzyregionalnej i transgranicznej obszaru Inicjatywy Trójmorza. Przedstawione wnioski i rekomendacje zostaną zebrane w formie publikacji i będą stanowić swoisty raport dla członków Inicjatywy.

W wydarzeniu, które odbywało się w formule hybrydowej, uczestniczyło łącznie ok. 1000 osób ze świata polityki, nauki i biznesu z Polski, z krajów Inicjatywy Trójmorza oraz spoza tego obszaru m.in. USA, Niemiec, Kanady.

NAGRODY TRÓJMORZA

W drugim dniu wydarzenia odbyła się uroczystość wręczenia nagród Samorządowego Kongresu Gospodarczego II

Forum Regionów Trójmorza. Laureatami nagród, wręczonych przez Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Aktywów Państwowych Jacka Sasina oraz Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego, zostali:

Beata Daszyńska – Muzyczka - za szczególne zasługi związane z rozwojem Funduszu Trójmorza oraz intensywną promocję gospodarczą Inicjatywy;

Polski Koncern Naftowy Orlen S.A. - w kategorii DUŻA FIRMA za aktywność gospodarczą w krajach Inicjatywy Trójmorza, oraz intensywną promocję gospodarczą Inicjatywy;

Zakład Produkcyjny Bempresa Sp. z o.o. - w kategorii FIRMA Z SEKTORA MŚP za aktywność gospodarczą w krajach Inicjatywy Trójmorza oraz prowadzenie działalności na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Idea Trójmorza powstała w 2015 r., a zaczęła się od spotkania prezydentów Polski i Chorwacji. Rok później do tej Inicjatywy przystąpiło już 12 państw, w których mamy ponad 200 regionów. Szefowie kilkunastu z nich podpisali w Lublinie Deklarację Lubelską. Akt potwierdzający wolę rozwijania, zainicjowanej przez Samorząd Województwa Lubelskiego, Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza. A to, jak podkreślał Pan Prezydent Rzeczypospolitej Andrzej Duda, jest zgodne z wolą i ambicją społeczeństw naszej części Europy. To ogromny kapitał, którego nie możemy zmarnować. Musimy działać wspólnie, współpracować na wielu płaszczyznach, aby się rozwijać, transformować gospodarki, budować nowoczesne i bezpieczne regiony i państwa.

Samorząd Województwa Lubelskiego będzie pracował nad tym, by lubelski Kongres i Forum stały się cyklicznym międzynarodowym wydarzeniem gospodarczym, skupiającym przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej, sektora nauki i biznesu z państw członkowskich Inicjatywy Trójmorza, przedstawicieli partnerów strategicznych oraz regionów partnerskich z Europy Wschodniej.

Jarosław Stawiarski
Marszałek Województwa Lubelskiego

WOTUM ZAUFANIA I ABSOLUTORIUM

Dyskusja i głosowanie nad wotum zaufania oraz udzieleniem absolutorium z wykonania budżetu za rok 2020 władzom województwa były najważniejszymi punktami XXVII Sesji Sejmiku Województwa Lubelskiego, która odbyła się 13 lipca 2021 roku w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. Sejmik w obu przypadkach opowiedział się po stronie Zarządu Województwa Lubelskiego.

Głosowanie nad wotum zaufania poprzedziła dyskusja nad „Raportem o stanie województwa lubelskiego”, który opisuje sytuację społeczno-gospodarczą województwa w roku 2020 oraz podsumowuje działania zrealizowane przez Zarząd Województwa. Omawiając dokument, Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski zauważył, że miniony rok nie był udany, ze względu na pandemię COVID-19, ale podkreślił, że bardzo dobrze radzimy sobie z wykorzystaniem środków europejskich.

– W pewnych obszarach musieliśmy zrewizować plany. Trzeba było podjąć jak najskuteczniejsze działania, by zminimalizować konsekwencje pandemii w gospodarce regionu, przygotować wsparcie służby zdrowia i zaważać o utrzymanie miejsc pracy w Lubelskiem. Obok tego trwała normalna praca na wielu polach należących do kompetencji samorządu województwa – powiedział marszałek, dodając, że mimo bardzo trudnego czasu zmagania się z pandemią i jej skutkami, bardzo dobrze radzimy sobie z wykorzystywaniem środków europejskich, co stawia Lubelskie na czele polskich regionów.

INWESTYCJE I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM

Skutki pandemii COVID-19 były czynnikiem mającym negatywny wpływ na realizację budżetów większości jednostek samorządu terytorialnego. Zmniejszenie planowanych dochodów własnych, w szczególności dochodów podatkowych, spowodowało w samorządach wzrost poziomu zadłużenia oraz ograniczanie wydatków inwestycyjnych. Na tym tle województwo lubelskie przedstawia się nad wyraz pozytywnie.

W trakcie realizacji budżetu nie wystąpiły trudności z płynnością finansową, a kwota zabezpieczona w budżecie na inwestycje pozwalała na ich realizację w zaplanowanym zakresie rzeczowym. Dochody własne województwa lubelskiego w relacji do 2019 r. wzrosły o 30%. Dochody z tytułu podatków, które odzwierciedlają koniunkturę gospodarczą regionu, utrzymały się na poziomie roku 2019 i wyniosły 234,5 mln zł.

Otrzymana subwencja ogólna, której wartość szacowana jest na podstawie potencjału regionu, była wyższa niż

Sejmik na sesji 13 lipca 2021 r. udzielił Zarządowi Województwa Lubelskiego wotum zaufania i absolutorium, fot. Piotr Wójcik

w 2019 r. o 14,67% i wyniosła 356 mln zł. Łączne dochody województwa lubelskiego w 2020 r. osiągnęły wartość 1,047 mld zł., natomiast wydatki budżetu województwa w roku 2020 wyniosły 906,9 mln zł.

Sfinansowanie zaplanowanych zadań inwestycyjnych i wsparcie placówek ochrony zdrowia w związku z przeciwdziałaniem pandemii było priorytetem Zarządu Województwa. Dlatego w ciągu roku dokonywano ograniczania wydatków bieżących, aby przeciwdziałać ryzyku braku płynności i otrzymania mniejszych niż zaplanowano dochodów. Pozwoliło to na zmniejszenie zaplanowanych w budżecie wydatków bieżących o ok. 100 mln zł.

- Wydatki majątkowe – 263,4 mln zł.
- Utrzymano wszystkie inwestycje, na które wydano 113 mln zł.
- Dotacje inwestycyjne – 133 mln zł.
- Zakup akcji Portu Lotniczego – 18,5 mln zł.
- Wydatki bieżące – 643,5 mln zł.
- Na wydatki w 100% finansowane ze środków własnych budżetu w roku 2020 wydatkowano 572,5 mln zł., w tym:
 - dotacje dla instytucji kultury – 82,8 mln zł.;
 - utrzymanie jednostek oświatowych – 53,5 mln zł.;
 - ochrona zdrowia – 112 mln zł., w tym pokrycie strat szpitali za 2018 rok – 30,2 mln zł.;

- remonty, modernizacja i inwestycje na drogach wojewódzkich – 177,3 mln zł.;
- zadania finansowane ze środków europejskich – 288,2 mln zł.

POZYTYWNA OPINIA RIO

Mimo niekorzystnej sytuacji gospodarczej związanej z wprowadzonymi ograniczeniami, budżet województwa lubelskiego za rok 2020 zamknął się nadwyżką budżetową w wysokości 140,3 mln zł. Osiągnięty wynik pozwolił Zarządowi na kontynuację planu w zakresie zmniejszenia zadłużenia województwa. Dług na koniec roku 2020 wyniósł 691,6 mln zł i jest najniższy od 2018 roku. W relacji do dochodów osiągnął najniższy wskaźnik od 2015 roku.

Sprawozdanie z wykonania budżetu województwa za 2020 rok uzyskało pozytywną opinię Regionalnej Izby Obrachunkowej. Podlegało ono badaniu przez biegłego rewidenta. Zostało zaopiniowane pozytywnie, bez zastrzeżeń.

W sprawie udzielenia wotum zaufania Zarządowi Województwa Lubelskiego 19 radnych zagłosowało „za”, 6 było „przeciw”, 8 wstrzymało się od głosu.

Za udzieleniem absolutorium Zarządowi Województwa Lubelskiego 19 radnych było „za”, 6 – „przeciw”, 8 wstrzymało się od głosu.

KONSULTACJE PROGRAMU FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LUBELSKIEGO 2021-2027

MILIARDY NA ROZWÓJ REGIONU

Trwają konsultacje projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Dokument określa strategię wykorzystania prawie 2,273 miliarda euro jakie będziemy mieć do dyspozycji dla regionu. Będzie to blisko 42 mln euro więcej niż w perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

Środki przeznaczone dla naszego województwa pochodzą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego +. Podstawowym celem tak skonstruowanego programu jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu. Realizowane w jego ramach projekty będą sprzyjać zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego. Powinny także służyć systematycznej poprawie jakości życia i bezpieczeństwa jego mieszkańców.

Główne założenia i priorytety programu przedstawili, podczas briefingu prasowego 6 lipca 2021 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego, Marszałek Jarosław Stawiarski oraz Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Anna Brzyska.

KONFERENCJA NA INAUGURACJĘ

Lubelskie jest pierwszym regionem, który przyjął taki dokument i rozpoczął jego konsultacje społeczne. Doskonałą okazją do szerokiego zaprezentowania programu i zainaugurowania zbierania uwag i opinii była konferencja 28 lipca, w której wzięło udział ok. 300 przedstawicieli instytucji europejskich, rządowych, samorządowych, naukowych, gospodarczych. Gośćmi Marszałka Województwa Lubelskiego byli m.in.: Jacek Sasin - Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Aktywów Państwowych, dr hab. Przemysław Czarnek - prof. KUL, Minister Edukacji i Nauki, Małgorzata Jarosińska-Jedynak - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, Christopher Todd - Dyrektor Wydziału ds. Polski w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej, Cinzia Masina - Zastępca Kierownika Działu ds. Polski, Czech i Słowacji w Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego Komisji Europejskiej, Lech Sprawka - Wojewoda Lubelski.

W programie konferencji znalazły się cztery panele: „Innowacje i transformacja gospodarcza”, „Środowisko i transport”, „Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki” oraz „Rozwój zrównoważony terytorialnie”. Moderatorem był prof. dr hab. Jerzy Bański, Dyrektor Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyńskiego PAN, a w tematycznych

Marszałek Jarosław Stawiarski otworzył konferencję inauguracyjną etap konsultacji projektu programu, fot. Piotr Wójcik

dyskusjach wzięli udział m.in.: Artur Sołoń - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Aktywów Państwowych oraz Pełnomocnik Rządu do Spraw Transformacji Spółek Energetycznych i Górnictwa Węglowego, Marzena Machałek - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki, Pełnomocnik Rządu do spraw wspierania wychowawczej funkcji szkoły i placówki, edukacji włączającej oraz kształcenia zawodowego, Andrzej Wnuk - Prezydent Miasta Zamość, Redbad Klynstra-Komarnecki - p.o. Dyrektora Teatru im. Juliusza Osterwy w Lublinie, dr hab. Grzegorz Grzywaczewski - Prezes Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, prof. dr hab. inż. Janusz Igras - Dyrektor Instytutu Nowych Syntezy Chemicznych w Puławach, Anna Grzegorzczak - Dyrektor Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS.

PORA KONSULTACJI

Uchwałą nr CCLXXVII/4868/2021 z dnia 13 lipca 2021 r. Zarząd Województwa Lubelskiego skierował projekt programu do konsultacji społecznych, które prowadzone są w trybie art. 19a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (z późn. zm.) w terminie **od 28 lipca 2021 r. do 30 września 2021 r. (65 dni)**.

Zarząd Województwa Lubelskiego zaprasza wszystkie podmioty zainteresowane kształtem programu *Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027*, w szczególności przedsiębiorców, jednostki samorządu terytorialnego, partnerów społeczno-gospodarczych, administrację rządową, organizacje pozarządowe, do zapoznania się z treścią dokumentu i zgłaszania uwag i opinii (na adres: konsultacje-program2021-2027@lubelskie.pl).

Szczegóły alokacji finansowej programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027:

- Alokacja podstawowa dla województwa lubelskiego przewidziana we wzorze Kontraktu Programowego – 1 768 493 555 euro.
- Rezerwa programowa – 504 418 737 euro.
- Łączna kwota alokacji (EFRR oraz EFS+) – 2 272 912 292 euro.

LUBELSCY LIDERZY DOSTĘPNOŚCI

W naszym regionie będzie realizowany projekt „Lubelscy Liderzy Dostępności na START” w ramach rządowego Programu Dostępność Plus na lata: 2018-2025. Jego celem jest zawiązanie współpracy organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego na rzecz znoszenia barier dla osób niepełnosprawnych.

24 czerwca 2021 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie odbyła się konferencja otwierająca realizację projektu „Lubelscy Liderzy Dostępności na START”. Projekt realizowany jest z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanego z Funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Współorganizatorami konferencji byli: Związek Stowarzyszeń Forum Lubelskich Organizacji Pozarządowych, Lubelskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych – Sejmik Wojewódzki oraz Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego IV kadencji. Wydarzenie odbyło się w formule hybrydowej – stacjonarnie w sali konferencyjnej UMWL w Lublinie oraz transmisji on-line.

Celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie w regionie lubelskim modelu kompleksowego programu współpracy międzysektorowej NGO z JST na rzecz dostępności (cyfrowej, architektonicznej, informacyjnej) w ramach rządowego Programu Dostępność Plus na lata: 2018-2025.

Konferencję otworzyła Dorota Ozimek – koordynator projektu, przedstawicielka FLOP.

Radę Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego IV kadencji reprezentowała Małgorzata Romanko – dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, która podkreśliła szczególną wartość zawiązania współpracy organizacji pozarządowych

i jednostek samorządu terytorialnego, jako lubelskiego partnerstwa na rzecz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. - *Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego będzie wspierać realizację tego projektu, który postrzegamy jako pierwsze na taką skalę w naszym województwie obywatelskie zatroskanie o to, aby przepisy ustawy z lipca 2019 r. o dostępności przebiły się do świadomości wszystkich osób odpowiedzialnych i czujących odpowiedzialność za to, by idea dostępności do usług publicznych i równego traktowania*

osób ze szczególnymi potrzebami była powszechna, przyjazna i nigdy nie budziła wątpliwości – podsumowała swoje wystąpienie.

Panel dyskusyjny „Lubelskie Partnerstwo na Rzecz Dostępności – perspektywa współpracy różnych sektorów”, poprowadził dr Andrzej Juros z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. W dyskusji wzięli udział przedstawiciele największych organizacji pozarządowych w regionie oraz koordynator ds. dostępności w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Konferencja w UMWL otwierająca projekt „Lubelscy Liderzy Dostępności na START”, fot. Joanna Widelska

Lubelskie Forum Inicjatyw Pozarządowych i Lubelskie Forum NGO połączone z Galą III Sektoru - 21-22 września 2021 r.

Wydarzenie, współorganizowane przez Radę Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie i Forum Lubelskich Organizacji Pozarządowych, jest kontynuacją Konwentu „Regionalna Sieć Współpracy Organizacji Pozarządowych z Samorządem Terytorialnym i Lubelskie Forum Inicjatyw Pozarządowych” z lat ubiegłych. Jest to szczególna uroczystość, w której uczestniczą przedstawiciele wszystkich organizacji angażujących się w pracę wspierającą wartościowe przedsięwzięcia na rzecz trzeciego sektora.

W ramach wydarzenia, Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego organizuje konkurs „Nagroda Trzeciego Sektoru”.

Kandydatów do Nagrody można zgłaszać w pięciu kategoriach:

- Kategoria I: Nagroda dla Samorządu wspierającego działania trzeciego sektora Województwa Lubelskiego 2020;
- Kategoria II: Nagroda dla Przedstawiciela biznesu wspierającego działalność trzeciego sektora w Województwie Lubelskim 2020;
- Kategoria III: Osobowość Trzeciego Sektoru Województwa Lubelskiego 2020;
- Kategoria IV: Organizacja pozarządowa promująca trzeci sektor i województwo lubelskie 2020 (Mały Ambasador);
- Kategoria V: Wolontariusz roku 2020.

Konkurs skierowany jest do: członków organizacji pozarządowych; przedstawicieli różnych branż biznesu – działalności gospodarczej zaangażowanych w pracę i wspieranie działań organizacji pozarządowych; organizacji pozarządowych działających na rzecz promocji i rozwoju innowacji kultury województwa lubelskiego; samorządów wspierających działania organizacji pozarządowych. Zgłoszenia należy przysyłać w terminie do 20 sierpnia 2021 r. za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mailowy: rdpp@lubelskie.pl lub na adres: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Departament Promocji, Sportu i Turystyki, ul. Artura Grottingera 4, 20-029 Lublin, z dopiskiem „Nagroda Trzeciego Sektoru”.

SZKOŁY POLICEALNE I KOLEGIUM PRACOWNIKÓW SŁUŻB SPOŁECZNYCH SZANSA NA CIEKAWY ZAWÓD I DOBRĄ PRZYSZŁOŚĆ

Samorząd Województwa Lubelskiego prowadzi dziewięć szkół policealnych zlokalizowanych w Lublinie, Zamościu, Białej Podlaskiej, Chełmie, Łukowie, Puławach, Biłgoraju, Janowie Lubelskim i Parczewie oraz jedno kolegium pracowników służb społecznych działające w Lublinie.

Zarówno w szkołach policealnych, jak i w kolegium oferujemy bezpłatną naukę na wybranych kierunkach w branżach: opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, fryzjersko-kosmetycznej i ogrodniczej.

22 ZAWODY

W branży opieki zdrowotnej kształcimy w 13 zawodach:

- asystentka stomatologiczna
- higienistka stomatologiczna
- opiekun medyczny
- ortoptystka
- protetyk słuchu
- technik dentystyczny
- technik elektroniki i informatyki medycznej
- technik elektroradiolog
- technik farmaceutyczny
- technik masażysta
- technik ortopeda
- technik sterylizacji medycznej
- terapeuta zajęciowy.

W zakresie pomocy społecznej prowadzimy kształcenie w 6 zawodach:

- asystent osoby niepełnosprawnej
- opiekun osoby starszej
- opiekun w domu pomocy społecznej
- opiekunka dziecięca
- opiekunka środowiskowa
- pracownik socjalny.

W branży fryzjersko – kosmetycznej oferujemy naukę w zakresie 2 zawodów:

- technik usług kosmetycznych
- podolog.

W branży ogrodniczej kształcimy florystów.

Bożena Ćwiek - dyrektor Departamentu Kultury, Edukacji i Dziedzictwa Narodowego UMWL zaprasza do skorzystania z szerokiej oferty szkół policealnych

ATRAKCYJNA OFERTA

Z oferty szkół policealnych mogą skorzystać wszyscy, którzy ukończyli szkołę średnią (liceum lub technikum). Nie jest wymagane świadectwo dojrzałości. Wyjątek stanowi Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Lublinie, które jest szkołą pomaturalną.

Nauka odbywa się w systemie dziennym (5 dni w tygodniu), stacjonarnym (3 dni w tygodniu) i zaocznym (co drugi weekend). Kandydaci przyjmowani są **bez ograniczeń wiekowych**. Wszystkie szkoły znajdują się w dogodnych lokalizacjach i są dobrze skomunikowane. Oprócz tego szkoły w Łukowie i Lublinie posiadają internat.

Zajęcia dydaktyczne odbywają się w bardzo dobrze wyposażonych pracowniach przedmiotowych. Każda ze szkół dysponuje także profesjonalnymi pracownikami do zajęć praktycznych, które są na bieżąco doposażane i modernizowane zarówno ze środków pochodzących z budżetu Samorządu Województwa Lubelskiego, jak i z funduszy unijnych pozyskiwanych w ramach realizowanych projektów. Kształcenie praktyczne odbywa się nie tylko w pracowniach szkolnych, ale również w gabinetach specjalistycznych, oddziałach szpitalnych i klinicznych, aptekach oraz w innych podmiotach stanowiących potencjalne miejsce zatrudnienia absolwentów naszych szkół.

Kadry nauczycielskie tworzą doświadczeni i doskonale wykształceni nauczyciele oraz praktycy nauczanych zawodów.

Nasze Kolegium Pracowników Służb Społecznych (Lublin, ul. Sulisławicka 7)

jest jedną z czterech szkół publicznych tego typu w Polsce. Nauka w nim trwa 3 lata, jest bezpłatna, bez ograniczeń wiekowych, bez egzaminów wstępnych, natomiast wymogiem koniecznym ustawowo jest posiadanie matury. Absolwenci uzyskują dyplom ukończenia kolegium uprawniający do wykonywania zawodu **pracownika socjalnego**, który zajmuje wysoką pozycję w rankingu zawodów poszukiwanych na rynku pracy z racji stale wysokiego zapotrzebowania społecznego na świadczenie usług i profesjonalnej pomocy osobom potrzebującym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Warto podkreślić, że marszałkowskie szkoły policealne mają wspaniałą kilkudziesięcioletnią historię. Większość z nich powstała na bazie niegdysiejszych szkół pielęgniarstwa i liceów medycznych kształcących pielęgniarzy i położne. Elastycznie reagując na zmiany w zakresie kształcenia zawodowego powodowane kolejnymi reformami szkolnictwa, nadal są kuźnią kadr medycznych oraz opieki społecznej, a sprawne funkcjonowanie i niesłabnąca atrakcyjność oferty zawdzięczają między innymi odpowiedzialnej polityce edukacyjnej prowadzonej przez Samorząd Województwa Lubelskiego, który poprzez Departament Kultury, Edukacji i Dziedzictwa Narodowego – Oddział Edukacji zapewnia im adekwatne do potrzeb finansowanie i sprawną obsługę administracyjną.

Bożena Ćwiek
Dyrektor Departamentu Kultury,
Edukacji i Dziedzictwa Narodowego
Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie

SKORZYSTAJ Z SZANSY – WYBIERZ

Szkoły policealne bardzo szybko reagują na potrzeby współczesnego rynku pracy, organizując kierunki kształcenia odpowiadające na zapotrzebowanie pracodawców. Jeśli nie mamy sprecyzowanych oczekiwań, ale znamy swoje zainteresowania i mocne strony, warto przejrzeć bazę dostępnych kierunków i wybrać taki, który nie tylko odpowiada naszym predyspozycjom, ale i da nam zawód gwarantujący znalezienie pracy.

WYKAZ SZKÓŁ SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe im. Polskiego Czerwonego Krzyża w Puławach

ul. Mickiewicza 29, 24-100 Puławy

tel. 81 886 24 18

www.msz.pulawy.pl

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe im. Janusza Korczaka w Łukowie

ul. Kryńskiego 10, 21- 400 Łuków

tel. 25 798 26 39

www.mszlukow.pl

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe w Białej Podlaskiej

ul. Okopowa 3, 21-500 Biała Podlaska

tel. 83 343 61 54

www.studiummedycznebp.pl

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe im. Stanisława Leszczyńskiej w Zamościu

ul. Partyzantów 20, 22-400 Zamość

tel. 84 639 29 10

www.msz.zam.pl

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe im. Stanisława Liebharta w Lublinie

ul. Jaczewskiego 5, 20-090 Lublin

tel. 81 747 80 81

www.msz.lublin.pl

Na jaki kierunek warto się zdecydować, by móc liczyć na stabilną pracę i konkretne zarobki? Jeżeli swoją karierę zawodową pragniesz powiązać z branżą opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, fryzjersko - kosmetyczną czy ogrodniczą, powinieneś rozważyć naukę na kierunkach oferowanych przez szkoły policealne prowadzone przez Samorząd Województwa Lubelskiego.

OPIEKA ZDROWOTNA

W branży **opieki zdrowotnej** kształcimy w 12 kierunkach.

Opiekun medyczny. Jest to doskonały zawód dla osób empatycznych, gotowych nieść pomoc innym. Opiekun medyczny może podjąć pracę w publicznych i niepublicznych placówkach służby zdrowia, takich jak: domy pomocy społecznej, domy dziennego pobytu, oddziały szpitalne, oddziały opieki paliatywnej, hospicja.

Technik farmaceutyczny. Absolwent tego kierunku jest przygotowany do pracy jako współuczestnik w sporządzaniu i wytwarzaniu produktów leczniczych, suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Po ukończeniu nauki absolwenci mogą podjąć pracę w aptekach, hurtowniach farmaceutycznych, placówkach badawczych.

Technik masażysta. Słuchacze uczą się, jak profesjonalnie wykonać masaż medyczny, sportowy, kosmetyczny i profilaktyczny. Technik masażysta jest niezbędny zarówno w szpitalach, poradniach specjalistycznych, klubach sportowych.

Higienista stomatologiczna. Współpracuje bezpośrednio z lekarzem dentystą w zakresie wykonywania zabiegów profilaktyczno – leczniczych, które wykonuje samodzielnie na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentystry. Higienistka stomatologiczna może podejmować pracę w gabinetach, klinikach i poradniach dentystrycznych, gabinetach profilaktyki prozdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w przedszkolach i szkołach, oddziałach chirurgii szczękowej, zespołach implantologicznych.

Asystentka stomatologiczna. Posiadacz dyplomu asystentki stomatologicznej przygotowuje leki, narzędzia i gabinet dentystryczny. Może podjąć pracę w gabinetach stomatologicznych, zakładach opieki zdrowotnej, prywatnych gabinetach stomatologicznych, klinikach i poradniach dentystrycznych, oddziałach chirurgii szczękowej, zespołach implantologicznych.

Ortoptystka. Współpracuje z okulistą w procesach diagnostycznych dotyczących chorób oka i systemu wzrokowego oraz w zakresie rehabilitacji wybranych funkcji wzrokowych. Ortoptyści mogą również prowadzić własną działalność gospodarczą dotyczącą świadczenia usług medycznych w zakresie ortoptyki.

Protetyk słuchu. Diagnostuje ubytek słuchu pacjenta, dobiera odpowiedni aparat słuchowy do określonego ubytku słuchu. Absolwenci mogą podjąć pracę w gabinetach protetyki słuchu, gabinetach audiologicznych, jednostkach produkujących aparaty słuchowe, albo prowadzić własną działalność.

Technik dentystryczny. Zajmuje się wykonywaniem protez zębowych, szyn dentystrycznych, aparatów ortodontycznych na podstawie projektów i wycisków przekazanych od dentystów. Po ukończeniu nauki absolwenci mogą podjąć pracę w pracowniach ortodontycznych.

Technik ortopeda. Zajmuje się projektowaniem, wykonywaniem oraz sprzedażą sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego. Perspektywa zatrudnienia: szpitalne oddziały ortopedyczne i rehabilitacji.

Terapeuta zajęciowy. Jest osobą prowadzącą różne formy i techniki terapii zajęciowej, polegającej na aktywizowaniu osób wykluczonych w życiu społecznym. Absolwenci mogą podjąć pracę w szpitalach, placówkach rehabilitacji, sanatoriach, domach dziennego pobytu, klubach seniora, warsztatach terapii zajęciowej, domach kultury.

Technik elektroniki i informatyki medycznej. Słuchacze zdobywają praktyczną wiedzę związaną z informatyką medyczną, technikami obrazowania. Poznają budowę i użytkowanie aparatury ambulatoryjnej, terapeutycznej i diagnostycznej.

Technik elektroradiolog. Zajmuje się wykonywaniem badań obrazowych i elektromedycznych. Ciągły rozwój techniki medycyny stawia dla technika elektroradiologa szerokie możliwości zatrudnienia, czyniąc ten zawód niezmiernie atrakcyjnym na rynku pracy. Absolwenci mogą podjąć pracę w pracowniach tomografii komputerowej, rezonansu magnetycznego diagnostyki izotopowej, PET, EKG, EMG, EEG, RTG, radioterapii, audiometrii oraz prowadzić własną działalność.

POMOC SPOŁECZNA

Nauka w **branży pomocy społecznej** to idealny kierunek dla osób empatycznych, cierpliwych i troszczących się o swoich podopiecznych.

KIERUNEK, KTÓRY CIĘ INTERESUJE

Asystent osoby niepełnosprawnej.

Wspiera swoich podopiecznych w codziennym życiu, motywuje ich do rehabilitacji, planuje aktywność i rozrywkę, udziela pierwszej pomocy i rozwiązuje problemy osób niepełnosprawnych.

Opiekun osoby starszej. Opieka nad osobą starszą jest idealnym zajęciem dla osób charakteryzujących się zaangażowaniem, empatią oraz cierpliwością. Obecnie, w coraz bardziej starzejącym się społeczeństwie, każdy specjalista w tym zakresie jest na wagę złota. Absolwent może podjąć pracę w ośrodkach i domach pomocy społecznej, środowiskowych domach i klubach samopomocy, ośrodkach wsparcia, świetlicach terapeutycznych, placówkach poradnictwa rodzinnego oraz otworzyć prywatną praktykę.

Opiekun w domu pomocy społecznej. Absolwent tego kierunku, ze względu na posiadaną wiedzę i umiejętności, znajdzie zatrudnienie w środowiskowych domach samopomocy, a także w domach małego dziecka czy też dla samotnych matek i kobiet w ciąży. Poza tym może on ubiegać się o pracę w ośrodkach wsparcia oraz schroniskach dla bezdomnych, w hospicjach bądź szpitalach na oddziałach rehabilitacji.

Opiekunka dziecięca. W swojej pracy wykonuje codzienne czynności związane z pielęgnacją dziecka. Prowadzi zajęcia opiekuńcze i wychowawcze stymulujące rozwój psychomotoryczny dziecka. Absolwenci uzyskują tytuł zawodowy uprawniający do podjęcia pracy w żłobkach, sanatoriach, oddziałach pediatrycznych, mogą też prowadzić własną praktykę.

Opiekunka środowiskowa. Jest osobą niosącą doraźną pomoc rodzinom i osobom poszkodowanym przez różnego rodzaju wypadki losowe, bezrobocie, uzależnienia, osobom bezdomnym, lub żyjącym na skraju egzystencji. Opiekunka środowiskowa, może podjąć pracę w domach opieki społecznej w kraju i zagranicą, domach opieki nad osobami

starszymi, zakładach opiekuńczo-wychowawczych, stowarzyszeniach, fundacjach lub założyć własną działalność.

FRYZJERSTWO I KOSMETYKA

W Polsce cały czas przybywa salonów kosmetycznych, nie słabnie też popyt na usługi specjalistów z tej branży. Jeżeli śledzisz nowinki kosmetyczne, interesujesz się zabiegami pielęgnacyjnymi czy makijażem to powinieneś spróbować zapisać się na kierunku z **branży fryzjersko – kosmetycznej**.

Technik usług kosmetycznych. Przeprowadza diagnozę kosmetyczną oraz wykonuje zabiegi z zakresu kosmetyki pielęgnacyjnej (zachowawczej), leczniczej i upiększającej w obrębie twarzy i całego ciała oraz zabiegi fizykoterapeutyczne. Udziela porad z zakresu kosmetyki zachowawczej i zdobniczej. Absolwent może podjąć pracę w gabinecie kosmetycznym, ośrodku odnowy biologicznej lub samodzielnie założyć własny gabinet.

Podolog. Podologia to młoda gałąź medycyny zajmująca się diagnozowaniem i leczeniem chorób stóp. W Polsce jest to dziedzina, która dopiero się rozwija, dlatego zawód podologa tworzy obiecujące perspektywy na rynku pracy.

FLORYSTYKA

Jeżeli uważasz się za osobę kreatywną, lubisz tworzyć i dodatkowo kochasz kwiaty i naturalne ozdoby, to dobrym wyborem będzie nauka na kierunku florystyka. Osoby, które ukończą florystykę mają możliwość pracy w kwaciarni lub otwarcia własnej działalności w tym zakresie. Coraz popularniejsze stają się także różnego rodzaju firmy dekoratorskie. Zajmują się one przygotowaniem wystrojów na przyjęcia takie jak śluby, komunie czy chrzciny.

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe im. Stefani Wołynki w Janowie Lubelskim

ul. Zamojskiego 57, 23-300 Janów Lubelski

tel. 15 872 30 41

www.msz-janowlubelski.pl

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe im. Władysławy Szoc w Chełmie

ul. Szpitalna 50, 22-100 Chełm

tel. 82 555 26 51

www.medyki-chelm.pl

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe im. Zofii Bagińskiej w Parczewie

ul. Szpitalna 1c, 21-200 Parczew

tel. 83 335 09 95

www.medyk-parczew.pl

Szkoła Policealna - Medyczne Studium Zawodowe w Biłgoraju

ul. Kościuszki 127, 23-400 Biłgoraj

tel. 84 686 00 52

www.medyk.lbl.pl

Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Lublinie połączone ze Szkołą Policealną Pracowników Służb Społecznych im. Andrzeja Bączkowskiego w Lublinie

ul. Sulisławicka 7, 20-360 Lublin

tel. 81 748 18 81

www.kpss.lublin.pl

www.sppss.lublin.pl

Szkolna pracownia fizjoterapii, fot. archiwum KPSS Lublin

Praktyczne zajęcia z masażu, fot. archiwum KPSS Lublin

LUBELSKIE KRAJOWYM LIDEREM

Od początku uruchomienia Programu podpisano 7 292 umowy o dofinansowanie na całkowitą wartość projektów wynoszącą 14,2 mld zł, przy dofinansowaniu z UE wynoszącym ok. 9,7 mld zł. Stanowi to 98,26% wykorzystania środków z UE w ramach RPO WL 2014-2020.

To zdecydowanie bardzo dobra informacja na podsumowanie połowy kadencji Zarządu Województwa Lubelskiego 2018-2023. W odniesieniu do pozycji, którą zajmuje Województwo Lubelskie spośród programów regionalnych należy podkreślić umocnienie na pozycji lidera pod względem liczby podpisanych umów o dofinansowanie i procentowego wykorzystania alokacji z UE (98,26%) przeznaczonych na Program. Jako województwo zajęliśmy też 1 pozycję w kraju w liczbie zatwierdzonych wniosków o płatność.

Beneficjenci przy wsparciu środków UE realizują projekty w ramach Osi Priorytetowych RPO WL na lata 2014-2020 m.in. z zakresu badań i innowacji, konkurencyjności przedsiębiorstw, efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, włączenia społecznego, rynku pracy, czy mobilności regionalnej.

PROJEKTY NA WALKĘ Z COVID-19 DLA SZPITALI

W związku z pojawieniem się pandemii COVID-19, Zarząd Województwa Lubelskiego niezwłocznie podjął działania w celu zabezpieczenia personelu ograniczając rozprzestrzenianie się koronawirusa. Stąd pierwsze środki skierowane były do jednostek ochrony zdrowia. Łącznie na działania związane ze zwalczaniem negatywnych skutków pandemii COVID-19 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 przeznaczono **ponad 331,5 mln zł**.

Zwiększony został zakres rzeczowy projektu Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej na zakup sprzętu do celów wsparcia pacjentów z chorobami onkologicznymi z naszego województwa w kwocie **22 mln zł** na realizację działań związanych z przeciwdziałaniem skutkom COVID-19 w ramach *Działania 13.1 Infrastruktura ochrony zdrowia*. Chodziło o zapewnienie leczenia pacjentów onkologicznych w warunkach bezpiecznych, bez narażania na możliwość kontaktu i transmisji koronawirusa.

6 szpitali wojewódzkich z naszego regionu otrzymało w ramach RPO WL **25,2 mln zł** w ramach *Działania 13.1 In-*

frastruktura ochrony zdrowia na sprzęt i wyposażenie niezbędne do walki z COVID-19. Środki przeznaczono na zakup m.in. respiratorów, videobronchoskopów, defibrylatorów czy aparatów RTG cyfrowych. Liderem projektu jest Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej, a partnerami projektu są: Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie, Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie, Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. M. Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu. W ramach dwóch nowych projektów EFS przeznaczone zostało nieco ponad **20,7 mln zł** z RPO WL w ramach *Działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne* na ograniczanie negatywnych skutków pandemii dla łącznie 41 podmiotów leczniczych z naszego województwa (w tym m.in. szpitale powiatowe, szpitale wojewódzkie, stacje pogotowia ratunkowego, stacja ratownictwa medycznego czy powiatowe centrum zdrowia).

Nie zapomnieliśmy również o seniorach i domach pomocy społecznej, które są narażone na skutki pandemii. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie otrzymał nieco **ponad 6,1 mln zł dofinansowania** na projekt w ramach *Działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne*, dzięki któremu wsparciem zostało objętych łącznie 254 instytucje (w tym 213 ośrodków pomocy społecznej, 20 powiatowych centrów pomocy rodzinie, 11 instytucji opieki paliatywno-hospicyjnej oraz 10 schronisk dla osób bezdomnych).

WSPARCIE DLA PRZEDSIĘBIORCÓW NA WALKĘ Z COVID-19

Pandemia koronawirusa to nie tylko kryzys zdrowotny, ale także zagrożenie gospodarcze i konsekwencje społeczne. Odpowiadając na te potrzeby, Zarząd Województwa Lubelskiego na działa-

nia ograniczające negatywny wpływ COVID-19 na funkcjonowanie przedsiębiorstw w regionie, przeznaczył blisko 260 mln zł.

W ramach Tarczy Antykryzysowej z RPO WL *Działania 9.2 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP* **przeznaczono ponad 122,7 mln zł** dofinansowania na utrzymanie miejsc pracy w ramach pomocy dla pracowników realizowanej przez Urzędy Pracy z regionu. Wsparcie skierowano do mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowej lub podmiotu o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z terenu województwa lubelskiego. Przyjęte rozwiązania mają chronić miejsca pracy w okresie wprowadzonego przez przedsiębiorcę przestoju ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy, a także po tym okresie. **Do tej pory udało się wesprzeć ponad 32 tys. miejsc pracy w naszym regionie.**

102 mln zł zostało przeznaczonych na dotacje na kapitał obrotowy dla mikro i małych firm z województwa lubelskiego (w tym osób samozatrudnionych), które znalazły się w sytuacji nagłego niedoboru lub braku płynności w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 i odnotowały spadek obrotów (przychodów ze sprzedaży), o co najmniej 30% w okresie wybranego jednego miesiąca w 2020 roku począwszy od 1 marca 2020 r. w porównaniu do poprzedniego miesiąca lub w porównaniu do tożsameskiego miesiąca ubiegłego roku. Wsparcie realizowane jest w ramach *Działania 3.7 Wzrost konkurencyjności MŚP – finansowanie kapitału obrotowego mikro i małych przedsiębiorstw* Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie.

Ponad **32,7 mln zł** zostało przeznaczonych na uruchomienie pożyczek obrotowo-płynnościowych w ramach *Działania 3.7 Wzrost konkurencyjności MŚP* z przeznaczeniem na walkę z gospodarczymi skutkami pandemii. Przedsiębiorcy korzystający z pożyczek mogą sfinansować m.in.: wynagrodzenia pracowników, spłatę zobowiązań handlowych, czy pokrycie kosztów użytkowania infrastruktury.

Podane z artykułu dane i kwoty dotyczą stanu na 30 kwietnia 2021 r.

2021 EUROPEJSKI ROK KOLEI

REGION STAWIA NA KOLEJ

Nowe elektryczne zespoły trakcyjne, obsługujące przewozy regionalne, wieloletnia umowa na takie przewozy, ale też śmiałe plany rozbudowy Lubelskiej Kolei Aglomeracyjnej i projekty pięciu nowych linii w ramach Programu Kolej Plus - to najważniejsze osiągnięcia z zakresu infrastruktury kolejowej w połowie kadencji Zarządu Województwa Lubelskiego 2018-2023.

Realizowanie zadań z zakresu infrastruktury technicznej, organizowania i koordynowania transportu zbiorowego jest nie tylko obowiązkiem Samorządu Województwa Lubelskiego, ale także szansą na poprawę połączeń komunikacyjnych dla mieszkańców województwa oraz przybywających do naszego regionu turystów. Takimi przedsięwzięciami są inwestycje w infrastrukturę kolejową i jakość taboru poruszającego się po torach kolejowych.

NOWOCZESNE, SZYBKIE I WYGODNE

Jednym z priorytetów jest wymiana regionalnego taboru na nowy, zapewniający wyższy komfort i bezpieczeństwo codziennych przejazdów. Nową jakość wniosą z pewnością elektryczne zespoły trakcyjne, które dla naszego województwa buduje polska firma NEWAG SA z Nowego Sącza. Wartość umowy, zawartej 9 grudnia 2019 roku, wynosi 146 616 000 zł, w tym 101 312 053 zł dofinansowania z środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Zgodnie z umową, osiem zestawów EZT ma trafić do naszego regionu do końca 2021 roku, a producent obejmie je gwarancją na okres 64 miesięcy. Nowe, dwuczłonowe elektryczne zespoły trakcyjne, wyposażone w oszczędne jednostki napędowe oraz urządzenia Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym (ERTMS/ETCS), będą mogły przewieźć jednorazowo ponad 200 pasażerów, w tym 105 na miejscach siedzących. W razie potrzeby będą mogły zwiększyć

Nowy elektryczny zespół trakcyjny typu Impuls II dla Województwa Lubelskiego, fot. NEWAG SA

pojemność przewozową poprzez łącznie dwóch lub nawet trzech zespołów w ramach traktacji wielokrotnej. Pojadą z maksymalną prędkością do 160 km/h, co będzie możliwe na zmodernizowanych liniach nr 7 Lublin – Dęblin oraz nr 2 Siedlce – Łuków – Terespol.

W nowych zespołach będzie więcej miejsca i udogodnienia dla osób niepełnosprawnych i z ograniczoną sprawnością ruchową – rampy wjazdowe lub windy, niskie podłogi, system poręczy i oznaczeń, wygodne toalety oraz specjalne urządzenia, np. pętle indukcyjne dla osób niedosłyszących.

Będzie też więcej miejsca na bagaże i rowery w otwartej przestrzeni pasażerskiej między członami pociągu. Wygodę podróży mają zapewnić ergonomiczne fotele, klimatyzacja, dostęp do Internetu, gniazda elektrycznych i USB zasilających urządzenia mobilne. Wszystkie zestawy

trakcyjne zostaną wyposażone w nowoczesne systemy informacji o podróży z komunikatami słownymi i obrazowymi. Bezpieczeństwo podróży zapewni pełny monitoring wnętrza i otoczenia pociągu. Każdy z zestawów zostanie wyposażony w defibrylator AED.

DEKADA PRZEWOZÓW REGIONALNYCH

Na dziesięć lat – od 2021 do 2030 roku – Województwo Lubelskie zawarło umowę ze spółką POLREGIO, która ma w tym czasie świadczyć usługi przewozowe na dziewięciu liniach regionalnych. Umowa, podpisana 5 listopada 2020 r., ma wartość ponad 1,14 mld zł i obejmuje prawie 30 mln pociągokilometrów).

Rozwój kolejowych połączeń regionalnych, poprzez budowę i modernizację infrastruktury oraz zakup nowoczesnego taboru to jeden z priorytetów samorządu województwa. Trwają inwestycje na wielu liniach i stacjach, planowane są nowe, w tym z bardzo obiecującego Programu Kolej Plus. W tym roku przyjadą do nas nowe elektryczne zespoły trakcyjne, które z pewnością zmienią wizerunek transportu publicznego w naszym regionie. Jestem przekonany, że mieszkańcy regionu już niedługo odczują tę zmianę na lepsze w codziennych dojazdach do pracy czy do szkoły, a goście i turyści odwiedzający nasze województwo wywozają z niego, także za sprawą wygodnej i bezpiecznej podróży, dobre wrażenia. Jako gospodarzom tego województwa zależy nam, aby przejazdy kolejowe stały się bardziej dostępne i konkurencyjne dla transportu drogowego.

Michał Muława
Wicemarszałek Województwa Lubelskiego

W jej ramach POLREGIO będzie realizowała przewozy pasażerskie w województwie lubelskim na następujących liniach:

- Linia 30. Lublin Główny – Parczew Kolejowa
- Linia 7. Lublin Główny – Chełm
- Linia 7/581. Lublin Główny – Lublin AIRPORT
- Linia 7/69/72. Lublin Główny – Zamość Wschód
- Linia 72/69/101. Zamość Wschód – Bełzec – granica województwa – Jarosław
- Linia 68. Lublin Główny – Kraśnik – granica województwa – Stalowa Wola
- Linia 7. Lublin – Dęblin
- Linia 7/26/2. Lublin Główny – Dęblin – Łuków – Terespol – granica państwa
- Linia 2. Łuków – granica województwa – Siedlce.

LUBELSKA KOLEJ AGLOMERACYJNA

Samorząd Województwa Lubelskiego zawarł porozumienie z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., regulujące zasady współpracy, zmierzające do powstania Lubelskiej Kolei Aglomeracyjnej. Wstępnie zidentyfikowany obszar ograniczony jest miastami Chełm, Parczew, Puławy oraz Kraśnik, z opcją przedłużenia do Biłgoraja przez Szastarkę i Janów Lubelski.

Obecnie w trakcie wykonania jest koncepcja programowo-przestrzenna, a realizacja nastąpi w najbliższych latach w ramach nowej perspektywy finansowej. Podstawowym założeniem Lubelskiej Kolei Aglomeracyjnej jest zapewnienie szybkiego, bezpiecznego dojazdu osób do Lublina ze wszystkich stron regionu. Ważną sprawą jest też korelacja ruchu kolejowego z samochodowym, w tym z transportem publicznym, czemu mają służyć, lokowane w strategicznych miejscach, parkingi i węzły przesiadkowe.

PROGRAM KOLEJ PLUS

Celem programu, zaplanowanego do roku 2028, jest uzupełnienie sieci kolejowej o połączenia miejscowości o populacji powyżej 10 tys. mieszkańców, które nie posiadają dostępu do połączeń pasażerskich z miastami wojewódzkimi lub takich, które mają dostęp do kolei, ale istniejące połączenia wymagają usprawnienia.

Program jest skierowany przede wszystkim do jednostek samorządu terytorialnego i związków metropolitalnych zainteresowanych rozwojem infrastruktury kolejowej na swoim terenie, przy uwzględnieniu potrzeb komunikacyjnych mieszkańców. Program zakłada realizację inwestycji liniowych – tj. modernizację istniejących lub budowę nowych linii kolejowych oraz inwestycje punktowe, jak np. budowa nowych przystanków, mijanek czy łącznic kolejowych.

Województwo Lubelskie zgłosiło do Programu Kolej Plus 2028 pięć projektów o łącznej wartości ponad 3 mld zł, które przeszły do II etapu.

1. Budowa linii kolejowej Szastarka - Janów Lubelski - Biłgoraj wraz z poprawą dostępności do transportu kolejowego w m. Kraśnik; dł. ok. 54 km, szacowana wartość 1,4 mld zł netto.
2. Prace na liniach kolejowych 69 i 72 na odc. Rejowiec - Zawada - Zamość Szopinek wraz z budową łącznicy omijającej stację Zawada; dł. ok. 68 km (zmodernizowanej i nowej linii kolejowej), szacowana wartość 405 mln zł netto.
3. Rewitalizacja połączenia Chełm - Włodawa wraz poprawą dostępności trans-

portu kolejowego w m. Włodawa; dł. ok. 52 km, szacowana wartość 230 mln zł netto.

4. Elektryfikacja linii kolejowej nr 30 Łuków – Lublin; dł. 108,4 km, szacowana wartość 162 mln zł netto.
5. Utworzenie połączenia kolejowego Lublin - Łęczna /LW Bogdanka; dł. ok. 20 km. Szacowana wartość: 0,8-1,1 mld zł netto (w zależności od wariantu włączenia do istniejącej sieci kolejowej).

Warunkiem zakwalifikowania się do następnego etapu PROGRAMU KOLEJ PLUS 2028 jest studium planistyczne – prognostyczne, na co Województwo Lubelskie ma czas do końca listopada 2021 r.

PROGRAMY POMOCY I PROMOCJI BIZNESU

LUBELSKIE WSPIERA GOSPODARKĘ

Jednym z priorytetowych zadań Samorządu Województwa Lubelskiego jest wspieranie przedsiębiorców i inwestorów z naszego regionu oraz ich promocja w kraju i za granicą. W ramach tych działań m.in. powstają strategiczne dokumenty dotyczące rozwoju gospodarki i infrastruktury, realizowane są międzynarodowe misje gospodarcze, projekty z zakresu innowacyjności, szkolenia podnoszące kwalifikacje przedstawicieli firm z lubelskiego i inne ważne przedsięwzięcia.

Samorząd Województwa Lubelskiego bardzo aktywnie, w różnych formach i na wielu płaszczyznach, pomaga przedsiębiorcom z naszego regionu. Znacząca część środków finansowych wykorzystywanych w tym celu pochodzi z projektu „Marketing Gospodarczy Województwa Lubelskiego II”, którego łączna wartość to blisko 75 milionów złotych.

PODBIJAMY RYNKI ZAGRANICZNE

Pomocy przedsiębiorcom służyły m.in. dwie edycje programu **NLAB - Nevada - Lubelskie Acceleration Bridge**. Każda z nich umożliwiła dziesięciu firmom z naszego województwa prezentację i promocję swojej działalności wśród amerykańskich inwestorów. Spotkania organizowane przez Biuro Gubernatora Stanu Nevada w formule B2B umożliwiły również wsparcie w zakresie mentoringu i networkingu.

Dzięki NLAB rodziły się nowe pomysły na działalność gospodarczą, przedstawiciele firm z lubelskiego nabywali doświadczenia, a co najważniejsze pozyskiwali partnerów biznesowych. W ostatnim czasie do grona firm odnoszących sukcesy na rynku amerykańskim dołączył lubelski software house EMBIQ, który rozpoczął współpracę z platformą loterra - internetowym rynkiem umożliwiającym firmom budowanie relacji biznesowych. Platforma łączy przedsiębiorców wprowadzających innowacje w zakresie inteligentnych technologii, umożliwia znalezienie zasobów i dostawców specjalistycznych usług w zakresie „internetu rzeczy”. Dzięki temu projekty rodzące się w Lublinie mają szansę na realizację za oceanem.

Lubelskie aktywnie zacieśnia stosunki gospodarcze także z regionem Windsor Essex (Ontario, Kanada). Podpisany 14 maja 2019 r. Protokół Uzgodnień stworzył ramy do rozwoju współpracy w obszarach handlu i inwestycji oraz wymiany doświadczeń pomiędzy przedsiębiorcami z obu regionów.

Województwo Lubelskie zorganizowało 10 międzynarodowych misji gospodarczych do ośmiu krajów. Dzięki nim przedsiębiorcy z regionu podpisali blisko 70 nowych kontraktów. Od listopada 2018 roku do końca roku 2020 Departament Gospodarki i Wspierania Przedsiębiorczości Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego obsługiwał blisko

Przedstawiciele lubelskich firm - uczestników programu NLAB - Nevada - Lubelskie Acceleration Bridge na spotkaniu w Urzędzie Marszałkowskim

40 projektów z zakresu inwestycji bezpośrednich. Większość z nich dotyczyła lokalizacji zakładów produkcyjnych przemysłu maszynowego, odnawialnych źródeł energii, przemysłu drzewnego, czy automotive. Inwestorzy pochodzili z Czech, Chin, Holandii, Ukrainy, Izraela, USA, Rosji, Japonii, Turcji, Irlandii, Hiszpanii i Syrii. W tych projektach uczestniczyły zarówno firmy lokalne jak również partnerzy z innych obszarów Polski zainteresowani relokacją lub inwestycją w naszym województwie.

Świetną okazją do promocji regionu, w tym jego potencjału gospodarczego na skalę międzynarodową, będzie **EXPO Dubaj 2020** – pierwsza światowa wystawa organizowana w kraju arabskim. EXPO 2020 rozpocznie się w październiku 2021 r. i potrwa do końca marca 2022 r. Trwają przygotowania do stworzenia stoiska regionalnego województwa lubelskiego, które zaprezentuje się w Dubaju w lutym przyszłego roku.

Ważną formą wspierania przedsiębiorców jest organizacja szkoleń, warsztatów czy konferencji. Często realizowane są one we współpracy z partnerami zagranicznymi. M.in. szkolenie „**Nowy Jedwabny Szlak - Rynki Azji Środkowej: Kazachstan, Uzbekistan, Azerbejdżan i Afganistan szansą rozwoju dla eksporterów**” (październik 2019 r.), warsztaty „**Perspektywy wejścia na amerykański rynek dla polskich firm - od teorii do praktyki**” (grudzień 2019 r.) zrealizowane w kooperacji z Polsko-Amerykańską Izba

Handlowa North-East czy **Dni Lubelskie w Bawarii** (listopad 2019 r.) zorganizowane we współpracy z Instytutem Rozwoju Samorządu Terytorialnego Województwa Lubelskiego i Stowarzyszeniem Wolna Lubelszczyzna oraz wiele innych.

PARTNERZY KRAJOWI I LOKALNI

Rozwój gospodarczy regionu lubelskiego i zwiększenie szans na pozyskanie nowych inwestorów był również celem podpisania Porozumień Współpracy pomiędzy Województwem Lubelskim a Agencją Rozwoju Przemysłu S.A., dotyczących SSE EURO-PARK MIELEC (czerwiec 2019 r.) i TSSE EURO-PARK WISŁOSAN (wrzesień 2019 r.). Wsparciu gospodarki regionu służył m.in. projekt „**Standardy Obsługi Inwestora w Województwie Lubelskim**”, dzięki któremu na rozwój gospodarczy samorządów lokalnych naszego regionu pozyskano **2,5 mln złotych** z unijnych środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020. Ponadto, w styczniu 2020 roku powołano 10 Powiatowych Biur Biznes Lubelskie.

Jednym ze sztandarowych programów wspierających producentów lokalnych jest **Marka Lubelskie** - innowacyjny projekt promocji gospodarczej firm z województwa lubelskiego. Miejsce pochodze-

Markę Lubelskie posiada już blisko 80 firm z regionu - na zdjęciu laureaci tego wyróżnienia za rok 2019, fot. archiwum UMWL

nia jest często traktowane przez klientów jako dodatkowa zaleta, mająca wpływ na wybór artykułów. Efektem pochodzenia nazywamy oddziaływanie miejsca wytwarzania, projektowania, a nawet montażu artykułów na preferencje zakupowe konsumentów. Wykorzystanie w pełni potencjału efektu pochodzenia niesie za sobą wielkie możliwości promocyjne. Badania wykazały, że konsumenci, myśląc o pochodzeniu towarów, kojarzą je z konkretnymi regionami. Dokonując analizy produktów z różnych regionów zauważono, że województwo lubelskie postrzegane jest jako teren, z którego pochodzą doskonałej jakości artykuły spożywcze. Niezwykle istotna jest świadomość, że są one wytwarzane według tradycyjnych receptur. Nie pozostaje to bez wpływu na program Marka Lubelskie.

Od 2007 roku blisko 80 firm wyróżniono tym certyfikatem, ponad 30 z nich reprezentuje branżę spożywczą. Pozostałe to przedstawiciele branży budowlanej, medycznej, produkcyjno-mechanicznej, informacyjnej, usługowej czy turystycznej. Lubelskie to również zagłębie start-upów i innowacyjności. Przed czasem pandemii Województwo Lubelskie wspierało i inicjowało działania marketingowe firm posiadających certyfikat Marki. Organizowano m.in. stoiska promocyjne podczas najważniejszych wydarzeń kulturalnych i gospodarczych, w trakcie branżowych wystaw, targów lub misji gospodarczych. Program będzie kontynuowany bo Marka Lubelskie to symbol jakości, innowacyjności i troski o środowisko.

W POSZUKIWANIU NOWYCH ROZWIĄZAŃ

W ostatnich latach działania Lubelskiego Centrum Badań nad Innowacyjnością były w znacznej mierze poświęcone aktualizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku. W tym celu, począwszy od 2019 roku, wykonano szereg badań, dokonano analiz i konsultacji.

Województwo Lubelskie realizowało bądź było partnerem wielu projektów z dziedziny innowacji. Jednym z bardziej

spektakularnych był „gov.LAB” - program edukacyjny dla jednostek samorządowych, finansowany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Międzynarodowy **SCALE UP** ukierunkowany był na poszukiwanie i zastosowanie innowacyjnych rozwiązań zmierzających do zwiększenia skali działalności firm. W jego efekcie opracowano Regionalny Plan Działania dla Województwa Lubelskiego. Efekty **REBORNA** zostały wykorzystane m.in. w polityce wsparcia dla firm notujących pierwsze symptomy bankructwa. Dzięki projektowi **ROSIE** w dyskusji pomiędzy partnerami społeczno-gospodarczymi w województwie lubelskim pojawiła się koncepcja „Odpowiedzialnych Innowacji”. Opracowano też - głównie w obszarze edukacji i współpracy z nauką - stosowne rekomendacje z perspektywą wykorzystania ich do aktualizacji Strategii Rozwoju Regionalnego, Regionalnej Strategii Innowacji czy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. **Smart.watch** miał na celu wsparcie procesu zarządzania wiedzą w t.zw. regionalnych ekosystemach innowacji. **ELISE** dotyczył innowacyjnego zastosowania nauk przyrodniczych w medycynie (biotechnologia, sprzęt medyczny oraz produkty farmaceutyczne). **HESS** poruszał się w obszarze szkolnictwa wyższego. **EmplInno** badał sferę wymiany wiedzy i podniesienie kompetencji wewnątrz sieci partnerów m.in. w zakresie usprawnienia polityki innowacji czy narzędzi wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Łączna wartość wymienionych projektów przekracza **1,1 mln euro**.

Warto również wspomnieć o współpracy z regionem Centralnym Dolnej Loary (Francja) w zakresie programu badawczo-wdrożeniowego poświęconego kosmetykom, czy z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju w ramach t.zw. Lubelskiej Wyższej Technologii Fotonicznych - prac ukierunkowanych na zwiększenie zdolności lubelskiej gospodarki i nauki do tworzenia oraz komercjalizacji wiedzy w obszarze technologii fotonicznych. Wszystko razem obrazuje skalę zaangażowania Samorządu Województwa Lubelskiego w dziedzinie innowacji.

MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA SAMORZĄDÓW

Niezwykle istotna we wspieraniu przedsiębiorców i inwestorów z naszego regionu oraz ich promocji w kraju i za granicą jest współpraca z samorządami terytorialnymi z innych krajów. Najważniejszym wydarzeniem w tym zakresie był, opisywany szerzej w tym wydaniu Lubelskie.pl, **Samorządowy Kongres Gospodarczy II Forum Regionów Trójmorza**.

Warto przypomnieć, że z inicjatywy Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego, na początku grudnia 2020 roku odbyło się spotkanie pilotażowe tego wydarzenia w formule on-line. Wśród uczestników byli m.in.: Gabriela Masłowska - Przewodnicząca Parlamentarnego Zespołu ds. Trójmorza, Tomasz Jamróż - Dyrektor Departamentu Współpracy Ekonomicznej MSZ, Anna Pawłowska z Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ, Piotr Karnkowski - Prezes Zarządu Funduszu Trójmorza, a także Władysław Ortyl - Marszałek Województwa Podkarpackiego, Artur Kosicki - Marszałek Województwa Podlaskiego i Julianna Orban-Matte - Dyrektor EUWT ViaCarpatia.

Rozwija się też współpraca Lubelskiego i innych regionów wschodniej Polski z regionami węgierskimi, które połączy strategiczny szlak Via Carpatia. Instytut Rozwoju Samorządu Terytorialnego Województwa Lubelskiego oraz Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka, mocno zaangażowane w rozwijaniu idei Trójmorza, realizują projekt „**Polsko-Węgierski model samorządowej współpracy międzynarodowej**”. Uczestniczą w nim jednostki samorządowe z województw lubelskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, małopolskiego i podlaskiego oraz m.in. z Debrecenu, Egeru czy Miskolca.

NA POMOC PRZEDSIĘBIORCOM

W ostatnich miesiącach obszarem działalności Samorządu Województwa Lubelskiego była koordynacja działań związanych z przygotowaniem Krajowego Planu Odbudowy - strategicznego projektu infrastrukturalnego o wartości 4,5 mld złotych. Wcześniej jednak Województwo Lubelskie zaofiarowało „**Tarczę Lubelskie**” jako narzędzie pomocy dla przedsiębiorców i pracodawców z naszego regionu, zmagających się ze skutkami gospodarczymi pandemii. Dodatkowo przeszkoleni pracownicy samorządowi zapewniali specjalistyczne wsparcie informacyjne dotyczące funkcjonowania Tarczy Antykrzysowej w obszarach, którymi dysponuje administracja publiczna, takich jak ZUS czy publiczne służby zatrudnienia. W ramach tego działania od maja 2020 r. przedmiotowe informacje uzyskało około 230 przedsiębiorców.

PROEKOLOGICZNE PROGRAMY I DZIAŁANIA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

ŚWIADOME KORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA

Ochrona powietrza, gospodarka odpadami, kampanie edukacyjne, ochrona przed hałasem, ustawa antysmogowa, usuwanie azbestu, odnawialne źródła energii – to podstawowe działania związane ze środowiskiem, wykonywane w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego.

W ramach działań na rzecz poprawy jakości powietrza Sejmik Województwa Lubelskiego w 2020 roku przyjął dwa programy ochrony powietrza (uchwała Nr XVIII/291/20 oraz uchwała Nr XVIII/292/20). Obowiązujące programy ochrony powietrza przewidują, że realizacja wszystkich działań w latach 2020 – 2026 pozwoli na wyeliminowanie problemu występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłów PM10 i PM2,5 oraz znaczne zredukowanie poziomu stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu.

Po długich konsultacjach i analizie przesyłanych uwag, Lubelskie przyjęło - w lutym tego roku - „uchwałę antysmogową” (założenia tego dokumentu przedstawiliśmy w poprzednim numerze magazynu). W związku z dynamicznym rozwojem sytuacji związanej z gospodarką odpadami w kraju i dostosowaniem jej do wymogów unijnych, opracowano „Program ochrony środowiska dla województwa lubelskiego na lata 2020 – 2023 z perspektywą do 2027 roku”.

Pozostając przy strategicznych dokumentach środowiskowych, warto przypomnieć, że Sejmik Województwa Lubelskiego uchwalił, w dniu 25 kwietnia 2019 r., „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego”. Dokument określa działania naprawcze, mające na celu przywrócenie poziomów hałasu przynajmniej do poziomu dopuszczalnego dla terenów położonych wokół głównych dróg krajowych i wojewódzkich.

GOSPODARKA ODPADAMI

W ramach realizacji zadania Marszałek Województwa prowadzi **Bazę danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO)**, w zakresie której prowadzony jest Rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami. Baza BDO prowadzona jest wyłącznie w systemie teleinformatycznym. Jako jedno z nielicznych w kraju, województwo lubelskie zakończyło obsługę wniosków papierowych BDO w lutym 2020 roku. Wymagało to ogromnego zaangażowania i nakładu pracy rów-

nież w wymiarze ponadnormatywnym całego Departamentu Środowiska i Zasobów Naturalnych.

Obecnie w Rejestrze podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami Marszałek Województwa zarejestrował ponad 23 tys. przedsiębiorców. Na bieżąco prowadzona jest weryfikacja sprawozdań podmiotów w Bazie danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO), w Wojewódzkiej bazie zanieczyszczeń środowiskowych WBZS oraz w Bazie Azbestowej.

Warto również wspomnieć, że w tym okresie został zrealizowany w partnerstwie siedmiu zakładów projekt pn. „Dostosowanie Zakładów Zagospodarowania Odpadów w województwie lubelskim do wymagań dla RIPOK”. Rolę lidera projektu pełniło Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju. Projekt był przedsięwzięciem o priorytetowym znaczeniu dla realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do roku 2030). Dofinansowanie przedsięwzięcia odbyło się w ramach Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020. Powyż-

szy projekt jest dopełnieniem wcześniej zrealizowanych inwestycji, dzięki którym w województwie została stworzona kompleksowa sieć infrastruktury do zagospodarowania odpadów komunalnych. Umożliwiło to gminom z terenu województwa lubelskiego osiągnięcie zakładanych przepisami prawa wymogów poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów surowcowych oraz zmniejszenia ilości odpadów kierowanych na składowiska. W ramach projektu „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego” w latach 2018 – luty 2021 zutylizowano 60 883,89 Mg (czyli ton) wyrobów zawierających azbest z 24 092 gospodarstw z województwa lubelskiego, co stanowi 80,11% realizacji projektu.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Poza dofinansowywaniem ze środków unijnych dla mieszkańców województwa instalacji związanych z OZE, UMWL prowadzi także na szeroką skalę kampanie

Usuwanie azbestu w ramach projektu „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego”, fot. archiwum UMWL

informacyjne dotyczące odnawialnych źródeł energii: we współpracy z Lubelskim Urzędem Wojewódzkim oraz Ministerstwem Klimatu (Klimatu i Środowiska od 6.10.2020 r.) kontynuowano cykl szkoleń dla Pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej (od 21 listopada 2018 roku przeszkolono 99 osób; łącznie, od początku szkoleń, przeszkolono 319 osób), od kwietnia do maja 2019 roku Doradcy Energetyczni prowadzili wyjazdowe warsztaty szkoleniowe dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego na temat Programu Czyste Powietrze, które organizowane były w 20 Starostwach Powiatowych (łącznie w warsztatach uczestniczyło 312 osób), od września do grudnia 2019 r. przeprowadzono warsztaty szkoleniowe dla mieszkańców w ponad 124 gminach (144 wyjazdy szkoleniowe) z Programów Priorytetowych tj. **Mój Prąd, Czyste Powietrze i Agroenergia** (w warsztatach wzięło udział łącznie 2010 osoby). Dokonano certyfikacji prawie 100 energetyków gminnych. W grudniu 2019 roku ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie zostały zakupione 3 stacje ładowania samochodów elektrycznych, będących w zasobach UWML. Prowadzono kampanię informacyjno-promocyjną Projektu Doradztwa Energetycznego, która obejmowała: 55 audycji telewizyjnych, 36 spotów radiowych. Ponadto trwa kampania informacyjno-promocyjna prowadzona w mediach społecznościowych. UMWL zweryfikował także 170 Planów Gospodarki Emisyjnej (PGN) dla gmin z województwa lubelskiego.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Kampania „Lubelskie – wspólnie dla pszczół” to inicjatywa podjęcia wspólnych działań na rzecz propagowania wiedzy o roli i znaczeniu pszczoły dla środowiska i człowieka. Działania realizowane w ramach kampanii obejmują zarówno dorosłych jak i dzieci. We współpracy

z WFOŚiGW w Lublinie przygotowano wakacyjną kampanię edukacyjną na antenie TVP 3 Lublin (od końca czerwca do września 2020) – cykl piętnastu 6,5-minutowych filmów pt. „Lubelskie – wspólnie dla pszczół” o pszczelarstwie i działaniach podejmowanych na rzecz ochrony zapylaczy, zakupiono także i rozdano 100 uli na rzecz powstawania pasiek pokazowych na terenie województwa lubelskiego. Z innych działań, cieszących się dużym zainteresowaniem mieszkańców regionu, warto wymienić: Ogólnopolski konkurs wiedzy „Blżej pszczół” organizowany przez Fundację Rozwoju KUL, KUL oraz Technikum Pszczelarskie w Pszczelej Woli (maj 2020), organizacja konkursów dla dzieci: w 2020 roku konkursu plastycznego „Jak mogę pomóc pszczołom?” oraz I edycji konkursu wiedzy „Pszczoly znam i o nie dbam” oraz w 2021 roku konkursu plastycznego „Co zawdzięczam pszczołom?”, „Letnia Akademia Młodego Przyrodnika” organizowana przez Ogród Botaniczny UMCS, w ramach której odbywały się m.in. zajęcia pt. „Młody pszczelarz” (Lublin, sierpień 2020), II Wojewódzkie Lubelskie Święto Miodu organizowane przez Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Lublinie i Lubelskie Koło Pszczelarzy (Lublin, 20 września 2020), XXXIX Wojewódzkie Kraśnickie Spotkania Pszczelarzy organizowane przez Wojewódzki Związek Pszczelarzy (Kraśnik, 4 października 2020), a także przeprowadzenie webinarium pn. „Jak upiększyć nasze osiedla z korzyścią dla owadów pszczołowych” skierowane do jednostek samorządu terytorialnego, dotyczące możliwości wykorzystania drzew i krzewów miododajnych w nasadzeniach zastępczych (20 maja 2021).

Obecnie prowadzony jest konkursu na przygotowanie terenu przyjaznego pszczołom „Tajemniczy ogród dla pszczół i dzikich zapylaczy” skierowany do przedszkoli, szkół, ośrodków szkolno-wychowawczych oraz indywidualnych mieszkańców województwa lubelskiego. W planach, w ramach kampanii, jest wydanie poradnika „Jak zostać pszczelarzem” przez ZSR CKZ w Pszczelej Woli przy wsparciu Urzędu Marszałkowskiego

Województwa Lubelskiego w Lublinie, a także współorganizacja II edycji konkursu wiedzy o życiu i znaczeniu pszczoły dla uczniów klas IV-VI SP.

Departament Środowiska i Zasobów Naturalnych we współpracy z WFOŚiGW w Lublinie w 2020 roku zorganizował także ogólnopolski konkurs fotograficzny na najlepszą fotografię przyrodniczą z regionu lubelskiego **„Kierunek lubelskie krajobrazy”**. Partnerami projektu byli: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Roztoczański Park Narodowy, Poleski Park Narodowy oraz siedem związków i stowarzyszeń pszczelarzy. Swoistą kategorię stanowiły zdjęcia umieszczone na Instagramie z hasztagiem #kieruneklubelskiekrajobrazy. Projekt ten – pod inną nazwą i w zmienionej formule – jest kontynuowany w roku 2021 w ramach nowej kampanii „Lubelskie spotkania z przyrodą”.

„Lubelskie spotkania z przyrodą” to kampania edukacyjna, za pośrednictwem której Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego pragnie wypromować potencjał przyrodniczy regionu, uwrażliwić społeczeństwo na kwestie ochrony środowiska, a także zachęcić do odwiedzania parków narodowych (Roztoczańskiego i Poleskiego) oraz siedemnastu parków krajobrazowych. W ramach kampanii w 2021 roku realizowane są m.in. wydarzenia: „Spotkania z konikiem polskim w Roztoczańskim Parku Narodowym”, „Pożegnanie lubelskich żurawi w Poleskim Parku Narodowym” oraz „Odkrywamy lubelskie parki krajobrazowe”.

„Lubelskie dla środowiska” to kampania edukacyjna poruszająca kwestie środowiskowe, ze szczególnym uwzględnieniem m.in. zapisów „uchwały antysmogowej”, zasad korzystania ze wsparcia w ramach programu Czyste Powietrze, Mój Prąd, STOP SMOG, zasad usuwania azbestu w województwie lubelskim, właściwego postępowania z odpadami, wykorzystania energii z OZE, korzystania z wiedzy doradców energetycznych. Kampania obejmuje działania w radiu, telewizji i Internecie, a także sprzątanie miejsc cennych przyrodniczo, jak np. Górki Czechowskie.

Sygnatariusze listu intencyjnego w ramach kampanii Lubelskie – wspólnie dla pszczół, fot. archiwum UMWL

PROMOCJA, SPORT, TURYSTYKA

PROMUJEMY TO, CO WYJĄTKOWE

Zarząd Województwa Lubelskiego aktywnie i z ogromnym zaangażowaniem środków promuje walory regionu w kraju, za granicą, a także wśród jego mieszkańców; ściśle związane są z tym wszechstronne działania w obszarze sportu i turystyki. Wspiera też ludzi z pasją i inicjatywą, którzy nierzadko są liderami w swoich branżach. Wiele z tych zadań realizuje Departament Promocji, Sportu i Turystyki.

Lubelskie jest wyjątkowe pod każdym względem. Atrakcji u nas nie brakuje. Przyroda, krajobrazy, kultura, sztuka, sport, rekreacja, tradycyjna kuchnia, do tego bogata historia i ludzie z pasją. Promocja regionu to bardzo szerokie i złożone zagadnienie. Jest ona realizowana na mnóstwo różnych sposobów, dotykających wielu dziedzin życia społecznego.

PROJEKTY I WYDARZENIA PROMOCYJNE

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego podejmuje inicjatywy, do których należą programy i wydarzenia organizowane przez Oddział Promocji Województwa i Projektów Promocyjnych. Należą do nich coroczna **Gala Ambasador Województwa Lubelskiego**. Tym zaszczytnym tytułem wyróżniane są osoby, instytucje i firmy osiągające sukcesy w swoich branżach a także np. w dziedzinie kultury, tworzące pozytywny obraz naszego regionu. Gala „Ambasadora Województwa Lubelskiego 2020” planowana jest 28 sierpnia 2021 r. Dodatkową okazją do przypomnienia osiągnięć oraz zapoznania się z aktualną

działalnością posiadaczy tego honorowego tytułu był cykl 15 spotkań „**Środa z Ambasadorem**”, zrealizowany w 2019 r. Od wielu lat niezmienną popularnością cieszy się **Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Lubelskie. Smakuj życie!”**. *W trakcie dziewięciu dotychczasowych edycji konkursu otrzymaliśmy blisko 4 tysiące zdjęć od autorów z większości województw Polski pokazujących jak piękne i różnorodne jest Lubelskie. Obecnie trwa jubileuszowa X edycja konkursu (patrz IV okładka).*

W ubiegłym roku rozpoczęła się realizacja programu „Warto być Polakiem” wspierającego przedsięwzięcia budujące postawę patriotyczną, poprzez kultywowanie pamięci o wielkich Polakach i wydarzeniach historycznych w wymiarze lokalnym, a także przekazujący młodemu pokoleniu dziedzictwo narodowe, będące integralną częścią naszej wspólnej tożsamości. Od maja 2020 roku w ramach programu region promowano podczas blisko 60 przedsięwzięć – festiwali, koncertów, spektakli, produkcji telewizyjnych, rekonstrukcji bitew, rajdów, konkursów czy spotkań i uroczystości rocznicowych, m.in. widowisko „A Testimonio Veritatis; 7 cnót według Papieża i Prymasa”, dokument filmowy „Ku beatyfikacji kardynała Stefana Wyszyńskiego. Lubelskie

doświadczenia”, kampania billboardowa w 10 największych miastach Polski i w miastach województwa lubelskiego upamiętniająca 40. rocznicę Lubelskiego Lipca 1980, obchody 100 - lecia Bitwy Warszawskiej w Tomaszowie Lubelskim i 100. rocznicy bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r. czy konkurs „Jan Paweł II – Święty naszych czasów”.

Kolejnym działaniem w 2020 roku było przeprowadzenie - wspólnie z Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną - ogólnopolskiej kampanii **Wybierz #KierunekLubelskie** - promującej walory naszego województwa. Z kolei „**Regionalne czwartki**” przypominały tradycyjną kuchnię regionalną. Z myślą o promocji regionu ukazują się rozmaite wydawnictwa, w tym przede wszystkim nasz magazyn „**Lubelskie.pl**”, ale też tematyczne broszury promujące atrakcje turystyczne: „**Lubelskie na weekend**”, „**Lubelskie letnie eventy**” i „**Lubelskie rodzinie**”. Wśród bardziej nietypowych wydawnictw warto zauważyć ogólnopolski magazyn „**Na narty**”, w którym na kilkunastu stronach zamieściliśmy regionalną ofertę zimowego wypoczynku, szczególnie stoki i stacje narciarskie.

Odnajdujemy także zrealizowane akcje medialne – „**Lubelskie na Dobre**”, „**Tarcze Antykryzysowe**” czy kampanię **#LubelskiePoczeka** polegającą na produkcji spotów filmowych (ponownie we współpracy z Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną) przeznaczonych do emisji w mediach społecznościowych. Dodajmy jeszcze jednorazowe wydarzenia takie, jak np. **Projekt Hymn: Lubelskie dla Niepodległej** - kolejną rocznicę odzyskania niepodległości uczciliśmy poprzez wspólne odśpiewanie Mazurka Dąbrowskiego, charytatywną zbiórkę na rzecz podopiecznych Domów Dziecka czy akcję **100 choinek na 100 lecie odzyskania Niepodległości** (w Lublinie, Białej Podlaskiej, Zamościu i Chełmie).

Ważną częścią działalności promocyjnej jest udział Województwa Lubelskiego jako partnera w setkach rozmaitych projektów kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych, naukowych, historycznych i innych, organizowanych przez podmioty zewnętrzne m.in. będących okazją do eksponowania marki „Lubelskie. Smakuj życie!” (np. podczas Narodowego Dnia Niepodległości w Mińsku na Białorusi w 2019 r.)

Laureaci tytułu Ambasadora Województwa Lubelskiego 2019 i Zarząd Województwa Lubelskiego podczas uroczystej Gali, fot. Lenart

Z DUMĄ WSPIERAMY SPORT

Sport jest jedną z najefektywniejszych platform promocyjnych we współczesnym świecie. Sukcesy, a co za tym idzie, ogromna rozpoznawalność największych gwiazd często bardziej popularyzuje kraj, z którego pochodzą niż kosztowne kampanie reklamowe. Samorząd Województwa Lubelskiego promuje region zarówno przy okazji startów najbardziej znanych sportowców, uzdolnionej młodzieży jak i amatorów. 17 lipca 2019 r. w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie podpisano umowę o współpracy województwa lubelskiego z Polskim Związkiem Koszykówki o wartości ponad 1,2 mln zł. Była to pierwsza tego typu umowa samorządu z federacją w Polsce, która stworzyła możliwości zaprezentowania potencjału regionu wśród członków kadry narodowej, jej kibiców, a także przedstawicieli regionalnych, krajowych i międzynarodowych mediów. Głównym jej efektem była promocja podczas mistrzostw świata koszykarzy w 2019 roku w Chinach, udanych dla reprezentacji Polski (ostatecznie zajęła 8 miejsce).

Realizowany jest też program „**Lubelskie w Tokio 2020**”, czyli promocja województwa lubelskiego w ramach startu olimpijczyków z klubów naszego regionu w Igrzyskach Olimpijskich i Paraolimpijskich. Na program przeznaczono kwotę 210 tys. zł. Jego beneficjentami są m.in. takie gwiazdy jak Sofia Ennaoui, Paulina Guba, Małgorzata Hołub-Kowalik, Karolina Kołczek, Malwina Kopron, Aleksandra Mirosław czy paraolimpijczycy z kolarskiego Klubu Hetman Lublin.

„**Z dumą wspieramy sport**” to kolejny projekt nastawiony na promocję województwa poprzez starty gwiazd sportu. Zostali nim objęci m.in. żużlowcy Motoru, koszykarze MKS Startu, koszykarki AZS UMCS Pszczółki, piłkarki ręczne MKS Perły piłkarki GKS Górnika Łęczna, piłkarze ręczni KS Azotów Puław i inne czołowe drużyny regionu a także rajdowiec Jakub Piątek czy kierowca wyścigowy Szymon Ładniak. W samym tylko 2019 roku na ten cel przeznaczono ponad 4 mln zł. (m.in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach realizacji projektu pt. „Marketing Gospodarczy Województwa Lubelskiego II”).

Województwo Lubelskie było w 2020 r. organizatorem wyjątkowego wydarzenia - **XXVI Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach halowych „Lubelskie 2020”**. Nasz region gościł od 10 września do 8 listopada 2020 r. najlepszych młodych sportowców z całego kraju w wieku od 10 do 17 lat. Zawody toczyły się w ponad 15 dyscyplinach rozegranych w Białej Podlaskiej, Chełmie, Janowie Lubelskim, Kraśniku, Lublinie, Łęcznej, Puławach, Włodawie, Zamościu oraz Nieliszu. W imprezie uczestniczyło ponad 2500 zawodniczek i zawodników, 320 trenerów, 520 sędziów i 30 działaczy. Olimpiada była największym wydarzeniem o randze mistrzostw Polski

w 2020 r. Warto dodać, że lubelskie zajęło siódme miejsce w klasyfikacji generalnej zdobywając 26 medali (8 złotych, 6 srebrnych i 12 brązowych).

Województwo Lubelskie współorganizowało także m.in.: Lubelski Młodzieżowy Mundial 2019 (z okazji Mistrzostw Świata U20 w piłce nożnej rozgrywanych w Polsce – również w Lublinie - w maju i czerwcu 2019 r.), konferencję informacyjno-szkoleniową LUBELSKIE 2019 - niezwykle ważną dla środowiska sportowego regionu (z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Sportu i Turystyki), turnieje o Puchar Województwa Lubelskiego w e-piłce nożnej (w Lubelskim Centrum Konferencyjnym), wyjazd młodych piłkarzy Stali Kraśnik (jedyni reprezentanci Polski) do Nowady w USA na prestiżowy turniej, w którym uczestniczyły 472 drużyny z całego świata czy imprezę biegową Polish Run w Brukseli.

Zarząd Województwa Lubelskiego wspiera młodych utalentowanych sportowców stypendiami fundowanymi na okres 9 miesięcy. W latach 2018 – 2020 przyznano ich blisko 860 na kwotę ponad **2,5 mln zł.** zawodnikom (w tym osobom niepełnosprawnym) reprezentującym ok. 60 klubów regionu uprawiającym ponad dwadzieścia dyscyplin sportowych. W tym samym okresie Marszałek Województwa Lubelskiego wręczył również ponad **90 nagród sportowych** za wybitne wyniki o wartości przekraczającej **270 tys. zł.** Co roku ogłaszane są otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych Województwa Lubelskiego w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w ramach dotacji celo-

wych na realizację poszczególnych rodzajów zadań określonych w Programie Współpracy Samorządu Województwa Lubelskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Przeznaczone na nie fundusze trafiają m.in. do klubów szkolnych, wiejskich, akademickich i innych organizacji sportowych, są przekazywane na organizację aktywności fizycznej mieszkańców regionu we wszystkich grupach wiekowych, zawodów sportowo-rekreacyjnych czy wspierają udział reprezentantów województwa lubelskiego w zawodach ogólnopolskich. Na nagrody w tych konkursach Zarząd Województwa przeznacza ok. **4 mln zł.** rocznie.

Na zaproszenie Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego w naszym regionie w 2020 r. dwukrotnie gościła Minister Sportu Danuta Dmowska-Andrzejuk. Wizyty (m.in. w czerwcu w Kraśniku) były okazją do podsumowania ministerialnego wsparcia inwestycji w infrastrukturę sportową w lubelskim oraz innych programów ministerialnych. Dzięki Rządowemu Programowi „Klub” Ministerstwo Sportu w latach 2016-2020 dofinansowało budowę bądź remont blisko 450 obiektów, w tym ponad 200 Otwartych Stref Aktywności, na kwotę 166 mln zł. Z kolei do lubelskich klubów stawiających na upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży oraz uczniowskich klubów sportowych w trakcie 4 lat trwania programu trafiło 118 mln zł.

Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży Lubelskie 2020 była największym sportowym wydarzeniem roku w kraju, fot. archiwum UMWL

REGION TURYSTYCZNYCH ATRAKCJI

Samorząd Województwa Lubelskiego jest aktywnym inicjatorem i realizatorem działań mających na celu promocję turystyczną regionu, często we współpracy z licznymi podmiotami m.in. z Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną, Polską Organizacją Turystyczną, lokalnymi organizacjami turystycznymi, Centrami Informacji Turystycznej oraz ośrodkami i punktami informacji turystycznej, a także stowarzyszeniami agroturystycznymi. Do najważniejszych działań realizowanych przed pandemią należy zaliczyć prezentację walorów turystycznych Regionu Lubelskiego, w tym jego zagospodarowania turystycznego, w trakcie Międzynarodowych Targów w kraju i zagranicą. Lubelskie było obecne m.in. w Poznaniu (**Tour Salon**), Berlinie (**ITB**), Toruniu (**Targi Turystyki Weekendowej Atrakcje Regionów oraz Targi Turystyczne Wypoczynek**), Nadarzynie (**World Travel Show**), Warszawie (**TT Warsaw**), Londynie (**World Travel Market**), Utrechcie (**VAKANTIEBEURS**) i we Wrocławiu (**Międzynarodowe Targi Turystyczne**). W Departamencie Promocji, Sportu i Turystyki powstaje wiele wydawnictw promujących turystykę, m.in. informatory „**Lubelskie atrakcje turystyczne**”, „**Województwo lubelskie**”, „**Kajakiem po Bugu**” i mapy „**Wschodni szlak rowerowy Green Velo**”, „**Mapa turystyki wodnej**”, „**Mapa turystyki zimowej**”, „**Rowerem przez lubelskie**”, „**Atlas rowerowy**”, „**Województwo Lubelskie. Mapa turystyczna**”. Do zadań Departamentu należy też nadzór (we współpracy ze stowarzyszeniami turystycznymi) nad stanem sieci oznakowanych szlaków turystycznych znajdujących się na terenie województwa, w tym szlaków rowerowych wyznaczonych na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego: Lublin-Wola Uhruska (107 km), Nadbużański Szlak Rowerowy: Janów Podlaski - Hrubieszów (256 km), Lublin - Kazimierz Dolny (67 km), Kazimierz Dolny - Kraśnik (106,5 km) i Centralny Szlak Rowerowy Roztocza: Kraśnik - Lwów (187,6 km - odcinek polski). Tego ostatniego szlaku dotyczy projekt

POR w Belczu na Centralnym Szlaku Rowerowym Roztocza, fot. Tomasz Grodek

„**RoweLove Roztocze – razem pomimo granic**”, realizowany z wieloma partnerami, a finansowany ze środków Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020. Wartość projektu dla naszego regionu to ok. **1,1 mln zł**. W ramach projektu Województwo Lubelskie przygotowało wysokonakładowe publikacje - atlas, mapy oraz wielkoformatowe mapy na tablice zlokalizowane w punktach obsługi rowerzystów (POR), a także zorganizowało szkolenie instruktorów turystyki rowerowej dla blisko 30 osób. Poza tym w ramach projektu utworzono dziewięć Punktów Obsługi Rowerzystów z zadaszanymi wiatami ze stołami i ławami, pojemnikami na selektywną zbiórkę odpadów, stojakami na rowery, ustawiono też samoobsługowe stacje naprawy rowerów. Lubelski odcinek szlaku (od Kraśnika do Hrebennego) został oznakowany nowymi tabliczkami, a w wybranych miejscowościach zamontowano cztery czujniki do pomiaru ruchu rowerowego.

Ostatnie lata to również promocja **Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo** (podczas targów międzynarodowych i regionalnych, kampanie internetowe i radiowe, druk materiałów i wydawnictw informacyjnych, prowadzenie systemu rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom - MPR) wiodącego przez nasze województwo, a także warmińsko-mazurskie, podlaskie, świętokrzyskie i podkarpackie. Na terenie lubelskiego Green Velo to ponad 400 km tras biegnących m.in. przez Dolinę Bugu, Polesie i Roztocze.

Ważną formą promocji regionu jest także organizacja spotkań i konferencji. W październiku 2019 r. odbyło się **I Lubelskie Forum Turystyki** pod patronatem Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Polskiej Organizacji Turystycznej. Wydarzenie zgromadziło blisko 250 przedstawicieli jednostek samorządów terytorialnych i branży turystycznej województwa lubelskiego. Tematem przewodnim wydarzenia był „Marketing i innowacyjność w budowaniu marki turystycznej”. W listopadzie 2019 roku Lubelskie było gospodarzem **Forum Regionalnych i Lokalnych Organizacji Turystycznych** - najważniejszego ogólnopolskiego spotkania branży turystycznej. Spotkanie było doskonałą okazją do zaprezentowania oferty turystycznej naszego regionu.

Przedstawiciele branży turystycznej uczestniczą co roku w konkursach ofert wynikających z realizacji Programu Współpracy Samorządu Województwa Lubelskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie turystyki i krajoznawstwa. Przykładowo w 2019 roku z tej formy wsparcia skorzystało blisko 15 oferentów – łącznie ok. 30 projektów o wartości prawie **90 tys. zł**. (m.in. odnowienie Szlaku Rowerowego Kazimierz Dolny - Kraśnik, organizacja Ogólnopolskiego Gwiazdowego Rajdu Rowerowego „Wzgórze Polak” i XII Ogólnopolskiego Roztoczańskiego Rajdu Rowerowego „Jastrzębia Zdebrz” - Poznaj Green Velo).

W promocji i turystyce regionu chciałbym szczególnie podkreślić działania podjęte przez nas w ubiegłym roku, gdy zostały wprowadzone bardzo rygorystyczne ograniczenia. Dobrym pomysłem były kampanie Wybierz #KierunekLubelskie” i #LubelskiePoczekaj, zrealizowane w mediach społecznościowych wspólnie z Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną.

Znakomicie przyjęty i kontynuowany w regionie jest nasz promocyjny program „Warto być Polakiem”, w którym Samorząd Województwa Lubelskiego wspiera dziesiątki wydarzeń o charakterze patriotycznym, budujących poczucie narodowej tożsamości.

Wśród wydarzeń sportowych z pewnością najważniejszym była Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży Lubelskie 2020, a jednym z bardziej spektakularnych jest projekt „Lubelskie w Tokio”, promujący region poprzez naszych olimpijczyków i paraolimpijczyków.

W bogatych działaniach wspierających i promujących turystykę w regionie warto wyróżnić te nastawione na turystykę rowerową, na przykład rajdy odbywające się na naszych najciekawszych szlakach – Green Velo czy Centralnym Szlaku Rowerowym Roztocza.

Zdzisław Szwed
Członek Zarządu Województwa Lubelskiego

KULTURA W CZASIE PANDEMII

Stypendia artystyczne, uczniowskie, studenckie, dotacje na zadania publiczne w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – to tylko niektóre z cyklicznych zadań Samorządu Województwa Lubelskiego, które realizuje Departament Kultury, Edukacji i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego.

POPRAWA BAZY, STYPENDIA I DOTACJE

Jednym z priorytetów Samorządu Województwa Lubelskiego jest stworzenie nowoczesnej bazy kulturalnej i edukacyjnej, odpowiadającej wyzwaniom współczesności. Zadanie to realizowano poprzez inwestycje w rozwój infrastruktury oraz wyposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny. Na wsparcie szkolnictwa zawodowego i ustawicznego, w tym rozwój bazy dydaktycznej oraz szkolenia, przekazano blisko 12 mln zł, zaś działania inwestycyjno-modernizacyjne w infrastrukturę kulturalną pochłonęły prawie 24 mln zł.

Mając na celu wspieranie rozwoju umiejętności mieszkańców województwa lubelskiego w zakresie kultury, Zarząd Województwa Lubelskiego przyznał stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną. Opieką stypendialną objęto również uzdolnionych uczniów i studentów z województwa lubelskiego. Na stypendia artystyczne, uczniowskie i studenckie wyasygnowano około 11 mln zł. Samorząd Województwa Lubelskiego, działając dla wzbogacenia oferty kulturalnej województwa lubelskiego, wspierał podmioty społeczne poprzez udzielanie dotacji na zadania publiczne w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w ramach przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Na ten cel przekazano organizacjom pozarządowym – głównie na realizację wydarzeń kulturalnych i artystycznych - ponad 1,3 mln zł.

Priorytetem związanym z wybuchem epidemii koronawirusa SARS-CoV-2 było zapewnienie dostępu do sprzętu, który pozwolił zrealizować jednostkom edukacyjnym podstawę programową i umożliwić zdalną naukę i pracę zarówno uczniom, jak i nauczycielom. W celu ograniczenia skutków wykluczenia cyfrowego do szkół zorganizowanych w podmiotach leczniczych i szkół policealnych Samorząd Województwa Lubelskiego w 2020 roku, przekazał 300 tabletów o wartości ponad 300 tys. zł.

PAMIĘĆ I TROSKA O NARODOWE DZIEDZICTWO

Świadomy roli dziedzictwa kulturowego dla społecznego i gospodarczego rozwoju, Samorząd Województwa Lubelskiego nieustannie dąży do wzmocnienia potencjału kulturowego. W tym celu między innymi powstało Muzeum Badań Polarnych w Puławach mające upowszechniać dorobek polskich polarników. To jedyna tego typu instytucja w kraju.

Zważywszy na znaczenie idei Muzeum Lubelskiego w Lublinie – największej muzealnej placówki w mieście i regionie mającej chronić dziedzictwo narodowe, postanowiono – na mocy porozumienia Województwa Lubelskiego z Ministerstwem Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, że od 1 stycznia 2021 r. jest to instytucja państwowa pod nazwą Muzeum Narodowe w Lublinie. Celem

podjętych działań było podniesienie rangi Muzeum i upowszechnianie szerokiej publiczności jego bogatych zbiorów oraz dorobku artystycznego i naukowego.

Chcąc zachęcić społeczność województwa lubelskiego do wspólnego świętowania ważnych rocznic i wydarzeń, instytucje kultury podległe samorządowi zorganizowały w ostatnich latach szereg przedsięwzięć wpisujących się w obchody m.in. 450-lecia Unii Lubelskiej, Roku Moniuszkowskiego, 100. rocznicy Bitwy Warszawskiej czy Roku Jana Pawła II. Podczas pandemii wojewódzkie samorządowe instytucje kultury nie zrezygnowały z kontaktu z publicznością, prezentując swoją ofertę za pośrednictwem Internetu. Kontakt z kulturą w sieci okazał się w tym trudnym czasie bardzo cenny dla wielu odbiorców, widzów, melomanów.

Wicepremier Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotr Gliński i Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiński po podpisaniu umowy dotyczącej Muzeum Narodowego w Lublinie, fot. archiwum MKiDN

Patrząc na ostatnie lata w naszej kulturze i bardzo trudny, przedłużający się czas pandemii, muszę przyznać, że nasze samorządowe instytucje kultury przetrwały go dobrze. Muzea, galerie, teatry, czy muzyczne sceny potrzebują stałego, żywego kontaktu z widzami. Większość z nich, mimo wprowadzanych obostrzeń i ograniczeń, poradziła sobie, przenosząc swoją aktywność do Internetu.

Jako gospodarzy województwa cieszy nas, że w ostatnich latach udało się sfinalizować duże inwestycje w czołowych muzeach regionu – Nadwiślańskim w Kazimierzu Dolnym, Zamojskich w Kozłowie oraz w Muzeum Lubelskim. To ostatnie, dzięki umowie Województwa Lubelskiego i Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, stało się Muzeum Narodowym w Lublinie, wchodząc do „Panteonu najważniejszych muzeów w Polsce”. Fakt historyczny, szczególnie istotny teraz, gdy w Lublinie powstaje bardzo oczekiwane Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej, będące oddziałem Muzeum Narodowego.

Rok 2021 jest szczególny dla polskiego muzealnictwa, bo obchodzimy 220. rocznicę utworzenia pierwszego muzeum na ziemiach polskich. W roku 1801 księżna Izabela Czartoryska otworzyła je w Świątyni Sybilli w puławskim parku. W roku 2021 nieopodal tego pierwszego muzeum – w budynku dawnego szpitala fundowanego przez Czartoryskich powstaje, przy współpracy Województwa Lubelskiego, nowe Muzeum Badań Polarnych - pierwsza w kraju placówka prezentująca bardzo bogaty wielopokoleniowy dorobek naszych polarników.

Zbigniew Wojciechowski
Wicemarszałek Województwa Lubelskiego

60 LAT AMBASADORA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

NOWA WYTWÓRNI NA JUBILEUSZ

Puławskie Zakłady Azotowe, wchodzące w skład potężnej kapitałowej Grupy Azoty Puławy, obchodzą w tym roku jubileusz 60-lecia rozpoczęcia budowy i 55-lecia uruchomienia produkcji. Rocznicowy rok zapisze się nie tylko uroczystościami i zasłużonymi wyróżnieniami, ale także nowymi inwestycjami. Najważniejszą jest wytwórnia nawozów granulowanych.

Budowa zakładów nawozów azotowych w Puławach rozpoczęła się w lipcu 1961 roku, a pięć lat później ruszyła pierwsza produkcja - amoniaku i mocznika. Nowe zakłady miały bardzo silny wpływ na rozwój miasta, które w chwili rozpoczęcia ich budowy liczyło ok. 13,6 tys. mieszkańców, a po upływie niespełna dekady już blisko 40 tysięcy! Wraz z rozwojem Azotów pojawiały się też inne miastotwórcze projekty i inwestycje, jak Puławski Ośrodek Kultury „Dom Chemika”, w którym w czerwcu 2021 roku odbyły się jubileuszowe uroczystości Grupy Azoty Puławy.

GALA W DOMU CHEMIKA

Galowa uroczystość 10 czerwca 2021 roku w POK „Dom Chemika” miała charakter spotkania z pracownikami przedsiębiorstwa, na którym byli wspomniani i uhonorowani ci najbardziej zasłużeni. Prezes ZA Puławy Tomasz Hryniewicz mówił o wielkim znaczeniu ludzi, którzy projektowali, budowali i rozwijali to przedsiębiorstwo. Jego zdaniem, twórcy spółki byli odkrywcami i wizjonerami, a Azoty zawdzięczają im obecną bardzo silną pozycję już nie tylko na krajowym, ale na światowym rynku. - *Jubileusz 60-lecia Grupy Azoty Puławy to powód do dumy dla całej Grupy Kapitałowej Grupa Azoty. Przypomnę tylko, że to właśnie dzięki połączeniu potencjałów spółek z Puław, Tarnowa, Polic i Kędzierzyna udało nam się stworzyć silną Grupę, która konkuruje i wygrywa z największymi firmami zagranicznymi na międzynarodowych rynkach. Nie mówilibyśmy dziś o Grupie Azoty jako o liderze branży nawozowo-chemicznej, gdyby nie wkład Grupy Azoty Puławy. Dziękuję Państwu za zaangażowanie – za to, że każdego dnia tworzyście historię tego miejsca i kształtujecie przyszłość polskiego przemysłu chemicznego – powiedział podczas uroczystej gali Tomasz Hinc, prezes zarządu Grupy Azoty S.A.*

Prezesi Hinc i Hryniewicz wręczyli zasłużonym pracownikom odznaczenia i kwiaty. Na ścianie „Domu Chemika” osłonięto tablicę pamiątkową poświęconą Mieczysławowi Kołodziejowi, pierwszemu dyrektorowi naczelnemu zakładów i inicjatorowi powstania Puławskiego Ośrodka Kultury. Tablicę odsłoniли wnukowie dyrektora - Tomasz i Piotr Zgierscy oraz Andrzej Skalski, wieloletni pracownik i kierownik wytwórni azotu II w ZA. Znaczące postaci i wyda-

żenia w historii zakładów przypomnieli film dokumentalny. Jego emisja była jednym z ważniejszych punktów gali w POK, którą zakończył koncert Polskiej Orkiestry Muzyki Filmowej.

OTWARCIE WYTWÓRNI NAWOZÓW GRANULOWANYCH

Puławskie Azoty od kilku lat starały się o uruchomienie nowych linii, umożliwiających wytwarzanie nawozów granulowanych. Po ponadrocznym okresie rozruchu udało się utworzyć pierwszą linię wytwórni granulowanej saletry amonowej i saletrzaku.

Uroczyste otwarcie, będące bardzo mocnym akcentem jubileuszu, odbyło się 11 czerwca 2021 roku. Wicepremier, minister aktywów państwowych Jacek Sasin mówił, że Azoty są perłą w koronie regionu lubelskiego i Grupy Azoty, z której należy być dumnym. Zapewnił jednocześnie, że państwo polskie i zarząd grupy dbają o ich rozwój i unowocześnienie.

Marszałek Jarosław Stawiarski powtórzył za wicepremierem, że puławskie Azoty są prawdziwą potęgą i perłą w koronie, obok Lubelskiego Węgla Bogdanka i PGE Dystrybucja, konkludując, że w naszym regionie nie mamy zbyt wielu takich pereł.

Zakłady Azotowe PUŁAWY S.A. zostały w 2004 roku uhonorowane tytułem **Ambasador Województwa Lubelskiego** – jako najprężniejszy zakład przemysłowy, największy pracodawca i eksporter Regionu Lubelskiego. Poza nawozami azotowymi dla rolnictwa ZA dostarczają odbiorcom w kraju i za granicą produkty chemiczne – saletrę, kwas azotowy, dwutlenek węgla, są wiodącym w Europie i świecie producentem melaminy. Puławskie Azoty to także znany mecenas kultury i sportu w regionie lubelskim oraz partner prospołecznych akcji na terenie powiatu puławskiego.

Prezes ZA Puławy Tomasz Hryniewicz podkreślił, że nowa inwestycja spełnia najwyższe normy środowiskowe i wymogi bezpieczeństwa. A produkowane w niej granulaty są odpowiedzią na rosnące wymagania rolnictwa w zakresie efektywnego nawożenia upraw, szczególnie w wielkopowierzchniowych gospodarstwach.

11 czerwca 2021 roku została, po blisko rocznym technologicznym rozruchu, uruchomiona pierwsza linia wytwórni granulowanej saletry amonowej i saletrzaku. Otwarcie drugiej linii planowane jest w pierwszej połowie 2022 roku. Cała inwestycja będzie kosztowała ok. 430 mln zł, a ilość produkowanych nawozów sięgnie 820 tys. ton rocznie.

W uroczystym otwarciu nowej linii nawozów granulowanych uczestniczyli (od lewej): Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski, Prezes Zarządu Grupy Azoty SA Tomasz Hinc, Wicepremier i Minister Aktywów Państwowych Jacek Sasin, Prezes ZA Puławy Tomasz Hryniewicz, Wojewoda Lubelski Lech Sprawka, fot. Sławomir Kłak

WIELCY POLACY LUBELSZCZYZNY

Samorząd Województwa Lubelskiego zainicjował w ubiegłym roku akcję „Warto być Polakiem”, której celem jest umacnianie wspólnot lokalnych poprzez budowanie postaw patriotycznych, w poczuciu dumy z własnej historii – wielkich wydarzeń i wybitnych postaci. W projekt ten znakomicie wpisuje się nowy cykl audycji „Wielcy Polacy Lubelszczyzny”, realizowany przez Katolickie Radio Zamość.

Akcja, odnosząca się do słów Prezydenta RP, który mówił „Warto być Polakiem; warto, by naród polski i jego państwo – Rzeczpospolita – trwały w Europie”, ma też służyć przekazywaniu młodemu pokoleniu dziedzictwa narodowego, które jest integralną częścią naszej wspólnej tożsamości. Wsparcie Samorządu Województwa Lubelskiego w ramach programu obejmuje różnorodne przedsięwzięcia. Od wydarzeń sportowych, kulturalnych przez działalność publicystyczną, edukacyjną, społeczną po projekty medialne. W ideę „Warto być Polakiem” bardzo dobrze wpisuje się cykl 10 radiowych audycji „Wielcy Polacy Lubelszczyzny”, realizowany przez Katolickie Radio Zamość. Począwszy od lipca w każdą sobotę możemy posłuchać piętnastominutowych programów o wybitnych postaciach historycznych i ich związkach z naszym regionem. Bohaterem pierwszego był Jan Tomasz Zamojski – ziemianin i polityk, ostatni – szesnasty Ordynat Zamojski (w latach 1939-1944), senator II kadencji (1991-1993), prezes Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego.

PISARZE I POECI

Najliczniejszą grupę osób, o których życiu i twórczości opowiadają audycje cyklu, stanowią pisarze i poeci. Nie wszyscy wiemy, że np. Henryk Sienkiewicz – jeden z najpopularniejszych polskich pisarzy przełomu XIX i XX w., laureat Nagrody Nobla, urodził się w naszym regionie – w Woli Okrzejskiej. I z regionem lubelskim łączyły go więzi zarówno rodzinne, jak i towarzyskie. Bywał np. gościem na dworze u Czachórkich w Grabowczyku k. Grabowca na Zamojszczyźnie, odwiedzał też Nałęczów, gdzie nie tylko wypoczywał, ale brał udział w spotkaniach literackiej elity.

Z nałęczowskim uzdrowiskiem oraz innymi miejscami Lubelszczyzny związany jest też Bolesław Prus. Wielki pisarz, urodzony w Hrubieszowie, zamieszkał na kartach swoich powieści i nowel bardzo wiele obrazów, zdarzeń, ludzi związanych z naszym regionem.

Ciekawym bohaterem jednej z radiowych audycji jest Szymon Szymonowicz, humanista i poeta okresu renesansu, twórca sielanki, który w latach 1593-1605 współorganizował, odzyskując ostatnio dawny blask, Akademię Zamojską. Kolejny z bohaterów programu - Bolesław

Leśmian to jeden z najbardziej oryginalnych poetów dwudziestolecia międzywojennego XX w., który miał w swoim życiorysie okres pracy na stanowisku rejenta w Hrubieszowie i Zamościu.

OD ZOO PO ORKIESTRĘ

Audycje Katolickiego Radia Zamość są poświęcone znanym osobom, które w różnorodny sposób współtworzyły historię naszego regionu. Jedną z nich przypomina sylwetkę Stefana Milera – legionisty, pedagoga, założyciela i pierwszego dyrektora Miejskiego Ogrodu Zoologicznego w Zamościu.

Inna przywołuje postać Konrada Bartoszewskiego ps. Wir, komendanta AK w Józefowie, dowódcy 9 p.p. Ziemi Zamojskiej, uczestnika walk z wojskami niemieckimi m.in. w czasie tzw. powstania zamojskiego i bitwy pod Osuchami, a także udanej akcji odbicia żołnierzy AK z więzienia UB-NKWD w Biłgoraju. Z pewnością mniej znany jest pochodzący z Zamościa Leopold Skulski – chemik, farmaceuta i polityk. W latach 1919-1920 pełnił funkcję prezesa Rady Ministrów, a później był Ministrem Spraw Wewnętrznych. Zaginął na Wschodzie w 1939 roku, najprawdopodobniej zamordowany przez NKWD.

W radiowym cyklu jest też program o Marku Grechucie, urodzonym w Zamościu pieśniarzu i poecie, który uznawany jest za największego autora poezji śpiewanej.

SZACOWNY JUBILEUSZ

W jubileuszowym roku 140-lecia działalności Orkiestry Włociańskiej nie mogło zabraknąć radiowego wspomnienia o jej twórcy Karolu Namysłowskim - kompozytorze, dyrygencie, skrzypku. Założona przez niego Orkiestra Symfoniczna, najstarsza w Polsce, jest unikalnym zjawiskiem w kulturze muzycznej. Orkiestra w ciągu blisko półtora wieku istnienia stworzyła i nagromadziła imponujący repertuar. Jej występy na festiwalach, wydarzeniach kulturalnych, uroczy-

stościach okolicznościowych niezmiennie od lat okłaskuje publiczność, doceniając kunszt i profesjonalizm muzyków. Obecnie zespół tworzy ponad 50 zawodowych instrumentalistów pod dyrekcją Tadeusza Wicherka. Orkiestra Symfoniczna im. Karola Namysłowskiego organizuje wiele ważnych przedsięwzięć artystycznych, m.in. „Zamojskie Dni Muzyki”, Zamojski Festiwal Kultury – „arte, cultura, musica e...” i wiele innych projektów. Koncerty Orkiestry były prezentowane przez Telewizję Polską. W niezwykle trudnym dla artystów 2020 roku odbywały się także transmisje koncertów on line na profilach społecznościowych. Radiowe wspomnienie Karola Namysłowskiego i innych wymienionych twórców, polityków, naukowców, żołnierzy to cenna lekcja patriotyzmu i historii naszego regionu.

Wielcy Polacy Lubelszczyzny, cykl na antenie Katolickiego Radia Zamość. Audycje od 3 lipca do 4 września poświęcone kolejno: Janowi Tomaszowi Zamojskiemu, Henrykowi Sienkiewiczowi, Konradowi Bartoszewskiemu, Bolesławowi Prusowi, Markowi Grechucie, Stefanowi Milerowi, Karolowi Namysłowskiemu, Szymonowi Szymonowiczowi, Leopoldowi Skulskiemu i Bolesławowi Leśmianowi emitowane są premierowo w każdą sobotę o 17:40 (powtórki w niedziele o 23.10). Zarówno archiwalne, jak i premierowe programy można odsłuchać na stronie www.radiozamosc.pl.

MARKA TURYSTYCZNA ROZTOCZE

FESTIWAL TURYSTYKI ROWEROWEJ

Bogata oferta wakacyjnych rajdów dla amatorów turystyki rowerowej – to jeden z pierwszych efektów współpracy województw lubelskiego i podkarpackiego, w budowaniu i rozwijaniu turystycznej marki ROZTOCZE.

„Festiwal Turystyki Rowerowej – Roztocze bez granic” to wspólne wydarzenie dwóch województw – Lubelskiego i Podkarpackiego, które zostało zorganizowane – w terminie od 14 do 28 sierpnia 2021 r. - przez Powiat Lubaczowski, Lubelską Regionalną Organizację Turystyczną oraz Podkarpacką Regionalną Organizację Turystyczną.

Głównym celem festiwalu jest budowanie marki Roztocza jako atrakcyjnej destynacji turystycznej do uprawiania turystyki aktywnej – rowerowej. Dodatkowo, organizacja wydarzenia przyczynia się do pogłębienia współpracy pomiędzy powiatami działającymi na wspólnym obszarze krainy geograficznej Roztocze, jej rozwoju gospodarczego, jak również umożliwienia turystom rowerowym realizacji ich pasji.

Podczas konferencji w dniu 21 czerwca 2021 r. zostało podpisane oficjalne porozumienie, dotyczące współpracy przy festiwalu pomiędzy Powiatem Lubaczowskim, Podkarpacką Regionalną Organizacją Turystyczną oraz Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną. W konferencji wzięli udział Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl, Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Michał Mulawa, Starosta Powiatu Lubaczowskiego Zenon Swatek, Prezes Podkarpackiej Regionalnej Organizacji Turystycznej Wioletta Rejman oraz Prezes Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej Paweł Wójcik.

W programie Festiwalu Turystyki Rowerowej – „Roztocze bez granic” znalazły się dwa główne rajdy, poprowadzone na

długich blisko stukilometrowych trasach Roztocza, oraz kilka imprez towarzyszących. Pierwszym mocnym akcentem, rozpoczynającym festiwal, był jednodniowy rajd rowerowy z Lubaczowa do Tomaszowa Lubelskiego, zorganizowany 14 sierpnia. Uczestnicy wyprawy pokonali dystans 96,8 km, przejeżdżając przez piękne krajobrazowe tereny Roztocza Wschodniego (Południowego), m.in. Nowiny Horynieckie, Lubyczę Królewską i Bełzec. Drugim z głównych wydarzeń jest, zaplanowany na zakończenie festiwalu, dwudniowy rajd z Janowa Lubelskiego do Horyńca Zdroju. Trasa pierwszego dnia (27 sierpnia), o długości 75 km, z Janowskiego ZOOMU Natury do Parku Zwierzyńczyk w Zwierzyńcu, wiodła m.in. przez Szklarnię i Porytowie Wzgórze, Frampol, Lipowiec, Tereszpol. Na trasie drugiego dnia (28 sierpnia), o długości 92 km, ze Zwierzyńca do Horyńca – Zdroju, znalazły się: Florianka, Józefów, Oseredek, Susiec, Narol. Imprezami towarzyszącymi głównym rajdom, prowadzącym przez oba województwa, były również rajdy i rowerowe wycieczki na bardziej lokalnych trasach, zorganizowane w terminach od 16 do 22 sierpnia na terenie podkarpackiej części Roztocza i od 23 do 26 sierpnia w obszarze Roztocza w regionie lubelskim.

„Festiwal Turystyki Rowerowej – Roztocze bez granic” jest kolejnym działaniem realizującym założenia podpisanego w 2019 r. listu intencyjnego dotyczącego współpracy przy stworzeniu przez dwa województwa: podkarpackie i lubelskie wspólnej marki turystycznej ROZTOCZE.

Pierwszym międzyregionalnym działaniem była współpraca przy realizacji projektu Marka Roztocze, w ramach którego zostały wybrane i wyróżnione certyfikatami Miejsca Marki Roztocze, czyli obiekty noclegowe, gastronomiczne, agroturystyczne i atrakcje turystyczne z terenu województwa lubelskiego i podkarpackiego.

Czerwcową konferencją była również okazją do przekazania informacji dot. rozpoczęcia prac podjętych przez Województwa Podkarpackie i Lubelskie nad wspólnym opracowaniem i wdrożeniem dokumentu strategicznego „Program dla Rozwoju Roztocza”.

Oba województwa w obszarze Roztocza łączą Wschodni Szlak Rowerowy GREEN VELO. Trasa, ciesząca się dużą popularnością wśród aktywnych turystów, uznawana za jedną z najciekawszych w kraju, jest z pewnością dużym atutem tego subregionu. Niemniej atrakcyjny jest, modernizowany obecnie, Centralny Szlak Rowerowy Roztocza, przebiegający przez całą krainę w obszarze województwa lubelskiego (od Kraśnika do Hrebenego) oraz obwodu lwowskiego na Ukrainie (od Rawy Ruskiej do Lwowa).

Tour de Pologne na Roztoczu

Niecodzienną szansę promocji Roztocza dał tegoroczny 78. Tour de Pologne UCI World Tour. Dwa pierwsze etapy prestiżowego wyścigu: 9 sierpnia – na trasie z Lublina do Chełma oraz 10 sierpnia z Zamościa do Przemyśla, wiodły w znacznej części przez Roztocze. Organizatorzy najważniejszych zawodów w kolarstwie szosowym, wybierając taki przebieg tras, docenili zarówno walory krajobrazowe, jak i zróżnicowanie terenu, z dużą ilością podjazdów, dającą szansę na ciekawą rywalizację.

Tour de Lubelskie

Województwo Lubelskie, jako oficjalny partner 78. Tour de Pologne UCI World Tour, zorganizowało we współpracy ze starostwami powiatowymi oraz lokalnymi klubami i organizacjami rowerowymi, cykl rajdów rowerowych „Tour de Lubelskie”. Trasy siedmiu takich rajdów, które odbyły się w okresie od 24 lipca do 1 sierpnia, prowadziły przez tereny powiatów: biłgorajskiego, chełmskiego, janowskiego, krasnostawskiego, kraśnickiego, lubelskiego, zamojskiego, w tym w znacznej części przez Roztocze.

Uczestnicy rajdu 14 sierpnia na mecie w Parku Miejskim w Tomaszowie Lubelskim, fot. LROT

KARAWANINGOWCY ODWIEDZILI MAGICZNE ROZTOCZE

KAMPEREM PRZEZ LUBELSKIE

Roztocze to magiczna kraina, dająca duże możliwości dla podróżujących kamperem, szczególnie tych, którzy preferują wypoczynek na łonie natury. A najlepszymi miejscami są gospodarstwa agroturystyczne, prowadzone przez życzliwych, przyjaznych ludzi. Bo w Lubelskim w dalszym ciągu aktualne jest powiedzenie: „Czym chata bogata” – uważają podróżnicy Aldona i Daniel Sagan, którzy ostatnio odwiedzili nasz region i Roztocze.

Epidemia koronawirusa sprawiła, że niektórych ogarnął strach przed podróżowaniem, a obostrzenia związane z lockdownem spowodowały zamknięcie obiektów noclegowych. Na tej sytuacji skorzystały m.in. wypożyczalnie kamperów, czy zarządzający miejscami ich obsługi. Zainteresowanie carawaningiem wzrosło lawinowo. Turystyka kempingowa ma określone grono zwolenników i jest trwałym elementem światowego rynku turystycznego. Ma wiele atutów, do których należy zaliczyć możliwość spędzania wolnego czasu z rodziną, znajomymi, niesformalizowany sposób organizacji wypoczynku i uprawiania różnych form turystyki: przyrodniczej, krajoznawczej, rekreacyjnej, ekoturystyki. Ale są również podróżnicy, którzy już od dawna podróżują kamperem, i rozpoczęli swoją przygodę z karawaningiem jeszcze długo przed pandemią. Do takich należą z pewnością Daniel i Aldona Sagan - vanlifersi, youtuberzy, a przede wszystkim szczęśliwi ludzie, znani z telewizyjnego cyklu „Kamperem przez świat” oraz internetowego kanału „KamperManiak”.

Zrezygnowaliście z pracy na etacie, ze strefy komfortu jaką jest stały dom i zamieszkaliście w kamperze. Co Was zainspirowało do podjęcia tej decyzji?

Pracowaliśmy stacjonarnie i nasze zawodowe zajęcia ograniczały się przez

większość czasu do tego samego widoku z okna w biurze, tej samej najkrótszej trasy przez Lublin, kiedy dojeżdżaliśmy do pracy czy robiliśmy zakupy. Byliśmy zmęczeni pracą dla kogoś i życiem w mieście, dużo pracowaliśmy, dobrze zarabialiśmy, ale przez to mało się widzieliśmy i nie starczało czasu i siły na nasze pasje. Dopiero kiedy wyjeżdżaliśmy na urlop, czy weekendy, czuliśmy, że żyjemy naprawdę. Mogliśmy być bliżej natury, zwolnić szybkie tempo życia.

Początkowo planowaliśmy przeprowadzić się z miasta na wieś, ale przez kilka lat nie mogliśmy znaleźć działki. Zastanawialiśmy się, co jest z nami nie tak? Dlaczego jesteśmy tak zmęczeni i nie do końca spełnieni? Czego nam brakuje? Odpowiedzi przychodziły z czasem, wiele lat temu zrezygnowaliśmy z oglądania telewizji, wtedy zaczęliśmy więcej rozmawiać i zastanawiać się nad tym co jest w życiu dla nas ważne, czego tak naprawdę potrzebujemy. Czy to czym się zajmujemy jest szczytem naszych marzeń, czy jednak tylko pewnym uwiązaniem, by mieć za co żyć lub żyć na poziomie nie odbiegającym od reszty. Zdaliśmy sobie wówczas sprawę z życia w schemacie, narzuconym najpierw przez nasze rodziny, a później przez społeczeństwo, że tak właśnie ma wyglądać nasze życie. Wówczas przyszło oświecenie, nasze priorytety zmieniły się z czasem, ale też wiele lat

temu poznaliśmy na wakacjach w Chorwacji vanlifersów, którzy pokazali nam naocznie, że można żyć na własnych zasadach.

Zainspirowali nas do tego, żeby zbudować nasz własny autorski schemat, podróżować na swoich warunkach, mieć poczucie wolności i żyć naprawdę. Tamto wakacyjne spotkanie przy ognisku tak mocno zakodowało się w naszych głowach, że przez te wszystkie lata główkowaliśmy nad naszym schematem. Najpierw kupiliśmy „Groszka”, co dało nam ogromną motywację by znaleźć sposób na to, by żyć pasją i z pasji. Okazało się, że naszą wspólną pasją są podróże, a my lubimy życie w drodze, do tego stopnia, że chcemy spróbować mieszkać w kamperze, pracować i być w ciągłej podróży. Gdybyśmy się pomylili, zawsze mogliśmy wrócić do naszego „starego” życia.

Założyliśmy kanał na YouTube, a z czasem rzuciliśmy nasze prace na etatach i otworzyliśmy swoją firmę. Okazało się, że - mimo pewnych trudów - było warto. Teraz poświęcamy się swoim pasjom, rozwijamy nasze talenty, pracujemy dla siebie i tam, gdzie my chcemy. To my wybieramy, bo najpierw wyszliśmy ze swojej strefy komfortu, a potem wzięliśmy odpowiedzialność za sto procent naszego życia. Udało się, mieszkamy w kamperze od dwóch lat, prawie codziennie mamy inny widok z okna, jesteśmy wolni i szczęśliwi.

Groszek przy wieży widokowej w Grabowicy k. Suśca, fot. KamperManiak

Czy są miejsca do których zawsze miło wracacie, czy jednak wolicie podróżować i odkrywać nowe?

Cały czas jest więcej miejsc, których jeszcze nie odkryliśmy, dlatego są one dla nas najbardziej intrygujące i chcielibyśmy zobaczyć jeszcze wiele z nich. Jednak są państwa, do których chcielibyśmy kiedyś wrócić, najbardziej do Turcji, Rosji i Gruzji. W Polsce lubimy wracać na lubelskie Roztocze i Polesie, bo tam odpoczywamy między wyprawami za granicę.

Co poradzilibyście gospodarzom miejsc, którzy chcieliby zaprosić do siebie podróżujących kamperem? Co jest dla Was ważne przy wyborze lokalizacji na nocleg?

Podróż kamperem mają to do siebie, że są bardzo dynamiczne. Często przyjeżdżamy w jakieś miejsce, eksplorujemy jego atrakcje przez kilka dni i jedziemy dalej. Wszystkie niezbędne urządzenia i wyposażenie mamy ze sobą. Gospodarze nie muszą martwić się o łóżko i pościel, łazienkę i wc, kuchnię czy lodówkę. Wystarczy miejsce, aby zaparkować kampera (najlepiej jak najbardziej wypoziomowane, czyli równe). Nie mniej samochody tego typu mają ograniczenia w zapasach wody czystej i już zużytej oraz kasety WC. Podróż kamperem jest o wiele miłsza, kiedy na miejscu można skorzystać z minimum trzech pozycji obowiązkowych dla karawaniingu. Chodzi to o możliwość: nalania świeżej wody do kampera, zlania wody zużytej oraz zrzutu nieczystości z toalety (często jest to samo miejsce co na brudną wodę).

Z tego co zauważamy większość gospodarstw jest w stanie sobie z tym poradzić już teraz, ale obawy, że nie jest to profesjonalna infrastruktura dla karawaniingu powstrzymują wielu gospodarzy przed przyjęciem gości w kamperze. Tymczasem kran z bieżącą wodą czy WC znajduje się u każdego, a co do zlania brudnej wody to na początek może być jakiś pojemnik na kółkach, którego zawartość można będzie wylać np. do szamba. I nie

ma potrzeby, by w te zajęcia angażowali się gospodarze, bo karawaniowcy sami zajmują się wszystkim przy serwisie kampera, wystarczy im tylko umożliwić taką sposobność.

Te praktyki znamy z podróży po zachodnich częściach Europy, gdzie bardzo łatwo znaleźć gospodarstwo z miejscem dla serwisu kampera. Właściciele wiedzą, że przy tej okazji odwiedzą ich ludzie otwarci, bo tacy są karawaniowcy, którzy przy okazji będą chcieli skorzystać z innych możliwości jakie oferują (produkty lokalne, rękodzieło), a całość usługi nie kosztuje więcej jak 2-4 euro. Myślimy, że ta otwartość na turystykę karawaniową będzie owocowała również u nas, a tym sposobem uzyskamy obustronne korzyści.

Ostatnio jako cel swojej podróży obrałście Roztocze? Czy jest ono przygotowane na przyjęcie turystów podróżujących kamperem?

Jako wieloletni podróżnicy kamperem, zdajemy sobie sprawę, że infrastruktura karawaniowa w Polsce dopiero nabiera właściwego kształtu. Nie widzimy jakiejś różnicy między tym, co możemy znaleźć

na Roztoczu w porównaniu do innych części kraju. Każdy podróżujący kamperem może wybierać z miejsc odpowiednich dla swojego stylu podróży. Dla lubiących stacjonarne pobyty wybór padnie pomiędzy kempingami, polami namiotowymi oraz - najciekawszą naszym zdaniem - możliwością zatrzymania się w gospodarstwach agroturystycznych. Wiele gospodarstw oferuje takie usługi, a często, oprócz miłego pobytu, można wyjechać z nich z naprawdę dobrymi lokalnymi wyrobami jak wędliny, sery, alkohole czy rękodzieło. Jak to wygląda na Roztoczu można zobaczyć na naszym filmie, a spotkania tam przez nas ludzie okazali się bardzo życzliwi i gościnni. W Lubelskim w dalszym ciągu aktualne jest powiedzenie: „Czym chata bogata” i gospodarstwa agroturystyczne to najlepsze miejsca, aby tego doświadczyć. Niemniej jednak jesteśmy zwolennikami spania na dziko, czyli jak najbardziej na łonie natury. Roztocze to idealne miejsce dla nas, ponieważ, nie licząc terenu Roztoczańskiego Parku Narodowego, który jest chroniony, ilość miejsc dogodnych dla legalnego zatrzymania się kamperem jest ogromna. Oprócz infrastruktury ty-

Fotoseja pośród kwitnących pól rzepaku, fot. KamperManiak

powo biwakowej, jak wiaty i zadaszenia leśne, zatrzymać się można na parkingach położonych w wielu atrakcyjnych miejscach. Można także wykorzystać już wspomniane roztoczańskie gospodarstwa i przy okazji zakupu, np. jaj czy sera, zapytać o zgodę na postój na pobliskiej łące. Ludzie na Roztoczu są bardzo serdeczni i nie pozostawiają gości bez pomocy.

Roztocze to nie tylko piękne krajobrazy, ale również wspaniali ludzie – pasjonaci, którzy dzięki swojej pasji i zaangażowaniu tworzą niepowtarzalną atmosferę miejsca. Kogo odwiedziliście podczas swojej podróży?

Podczas ostatniego pobytu na Roztoczu odkryliśmy „Olejarnię Świąteczną” w Ruszowie, gdzie dowiedzieliśmy się jak tłoczy się dziś i jak dawniej bito olej świąteczny, z rzepaku, rydyzka, ostropestu i lniany. Odwiedziliśmy także gospodarstwa agroturystyczne „Polana” i „Brzozowy Dworek” w Lipowcu, znane z winnic. Przyznamy się, że odwiedzamy je przy każdym naszym pobycie na Roztoczu. Tym razem, przy smakowaniu miejscowych win, zgłębialiśmy historię roztoczańskiego winiarstwa z początkami sięgającymi renesansu, a nawet średniowiecza.

Byliśmy także w „Zagrodzie Guciów,” w której skosztowaliśmy regionalnych dań, a przy okazji dowiedzieliśmy się wiele o tradycjach Roztocza, meteorytach i minerałach. Tych wspaniałych ludzi, którzy tworzą cuda z roztoczańskich dóbr, można szerzej poznać jako bohaterów filmu pt. „Jak naprawdę jest na wschodzie Polski. Kamperem przez Lubelskie Roztocze” na kanale KamperManiak na YouTube.

Smaki Roztocza to dla Was...?

...To dzika natura, wolność i prawdziwa gościnność ludzi wschodu. Z takich przyziemnych smaków, na pewno nie raz zjemy jeszcze łupcie z olejem lnianym lub ko-

KamperManiak to Daniel i Aldona Sagan - od prawie dwóch lat są stale w podróży, a ich domem jest kamper o imieniu „Groszek”. Są bohaterami programu „Kamperem przez świat” w Discovery Channel. Pasjonują się szczególnie Bliskim i Dalekim Wschodem, i właśnie kierunki wschodnie odczarowują dla szerszej widowni na prowadzonym od ponad trzech lat kanale „KamperManiak” na YouTube. Przez swój optymizm, naturalność i szczerość zyskują coraz większą popularność. Od dwóch lat prowadzą także stronę internetową i bloga www.kampermaniak.pl. Zwiedzili 26 krajów w Europie i Azji, początkowo samolotem śpiąc w hotelach, później osobówką z namiotem, następnie pożyczonym busem, a teraz kamperem.

KamperManiak

Kampermaniak

nopnym i zupełnie pokrzywy. Jesteśmy także fanami wina z roztoczańskich winnic.

Kończąc nasze wywiady, zawsze pytamy rozmówców o śmiesznej czy też oryginalnej historii związanej z podróżami po regionie lubelskim. Czy przeżyliście coś, co na pewno pozostanie na długo w waszej pamięci?

W Lubelskim zawsze dobrze wspomniemy przygody, które nas spotkały, bo to jeden z niewielu regionów w Polsce gdzie żyje się na luzie, tzw. slow life. Przy okazji kręcenia filmu szukaliśmy ładnych pól kwitnącego na żółto rzepaku. Jeżdżąc tak po polach w pewnym momencie musieliśmy wyminąć się z ciągnikiem

z podczepionym sprzętem rolniczym. Droga była na tyle wąska, że konieczne było, abyśmy cofnęli się 400 m do rozdroża. Gdy ciągnik dojechał w to miejsce, wysiadł uradowany właściciel i przywitał nas słowami: „Żona mi nie uwierzy, że was tu spotkałem, mogę zrobić zdjęcie?” Okazało się, że jest to nasz fan, który ostatnią rzeczą jaką się spodziewał, podczas prac na polu, będzie spotkanie i rozmowa z kamperomaniakami. Oczywiście dowiedzieliśmy się, gdzie pojechać, aby znaleźć ładne pola do zdjęć. Niespodziewane spotkanie przyniosło dużo śmiechu i konkluzję, że na Roztoczu nawet na polu można spodziewać się najlepszego.

W przystani kajakowych spływów w Hutkach nad Wieprzem, fot. KamperManiak

SKIERBIESZOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY

W DEBRACH I BUCZYNACH

Zaskakuje krajobrazem, przypominającym mocno pofałdowane podgórskie tereny, gdzie głębokie doliny rzek sąsiadują z wysokimi wierzchołkami, stanowiącymi doskonałe punkty widokowe. Taki jest Skierbieszowski Park Krajobrazowy – najmłodszy, największy i bodaj najmniej znany wśród 17 parków krajobrazowych regionu lubelskiego.

Wiosenny pejzaż okolic Orłowa Murowanego, fot. K. Wojciechowski

Skierbieszowski Park Krajobrazowy utworzony został w 1995 roku na pograniczu ówczesnych województw zamojskiego i chełmskiego (obecnie to pogranicze powiatów zamojskiego i krasnostawskiego) na obszarze ponad 35 tys. ha. Otulina parku to dalszych ponad 12,5 tys. ha. Park położony jest na terenach ośmiu gmin: Skierbieszów, Kraśniczyn, Stary Zamość, Izbica, Krasnystaw, Grabowiec, Sitno, Miączyn.

WYSOKIE GRZĘDY I GŁĘBOKIE DOLINY

Geograficznie park położony jest w większości na obszarze Działów Grabowieckich – krainy rozciągającej się od doliny Wieprza na zachodzie po Hrubieszów na wschodzie. Jest to garb skał z okresu górnej kredy pokryty grubą niekiedy na kilkanaście metrów warstwą lessu. Charakterystycznym ukształtowaniem

powierzchni Działów są grzędy ułożone równoleżnikowo poprzecinane dolinami rzek: Wolicy, Wojsławki i Siennicy. Skierbieszowski Park Krajobrazowy obejmuje zachodnią część tej krainy. Południowe i południowo-zachodnie fragmenty parku znajdują się (wg nowego podziału fizycznogeograficznego) w regionie Kotliny Zamojskiej zwanej niegdyś Padołem. Park został utworzony dla ochrony tych pięknych i oryginalnych krajobrazów, a także w celu ochrony buczyn na granicy zasięgu oraz rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

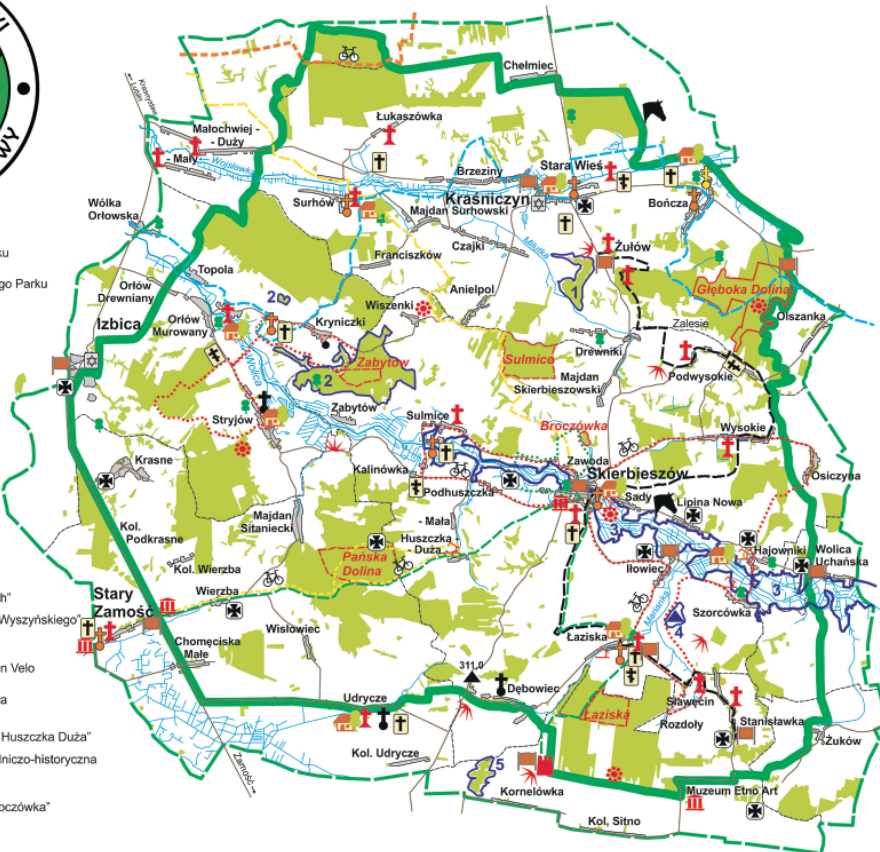
Krajobraz parku stanowią długie wierzchołki (grzędy), z których roztaczają się szerokie i dalekie widoki. Dzieje się tak dlatego, że w odróżnieniu od Roztocza, wierzchołki te są w znacznej mierze wylesione (lesistość parku wynosi jedynie ok. 20%) z uwagi na fakt, że znajdują się pod nimi żyzne, lessowe gleby przydatne dla gospodarki rolnej. Skierbieszowski Park Krajobrazowy to

także „dach” Wyżyny Lubelskiej. Znajduje się tutaj najwyższe jej wzniesienie - góra we wsi Dębowiec, wynosząca się na ponad 313 m n.p.m., z której roztacza się widok na dziesiątki kilometrów. Takich punktów widokowych jest na terenie Skierbieszowskiego PK znacznie więcej. „Grzędowy” charakter krajobrazu, w którym przecinają się wysokie wierzchołki i położone niekiedy o 100 m niżej doliny rzek nadaje tym terenom charakter podgórski, który dodatkowo jeszcze podkreślają lasy z dominacją buka, czerwieniąjącej jesienią, co do złudzenia przypomina jesienne buczyny Bieszczadów. Zresztą, północno-zachodnią część parku (powiat krasnostawski) znajduje się w granicach krainy promowanej jako Kraszczady. Inną charakterystyczną cechą parkowego krajobrazu są wąwozy lessowe zwane w tych rejonach debrami. Powstają w wyniku erozji wodnej w pokrywie lessowej Działów Grabowieckich. W naturalnych warunkach mają kształt litery V. Naj-

Legenda:

- Granica Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego
- - - Granica otuliny Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego
- Granica obszaru NATURA 2000:
 1. PLH060059 Drewniki
 2. PLH060061 Las Orłowski
 3. PLH060058 Dolina Wolicy
 4. PLH060060 Horodysko
 5. PLH060091 Kornelówka
- Rezerwat przyrody
- Projektowany rezerwat przyrody
- Pomnik przyrody ożywionej
- Pomnik przyrody nieożywionej
- ▲ Użytek ekologiczny
- Szlaki turystyczne
- Szlak Ariński
- Szlak "Po Działach Grabowieckich"
- Szlak "Śladami Księdza Stefana Wyszyńskiego"
- Szlak im. Tadeusza Kościuszki
- Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo
- Szlak Rowerowy
- Szlak Rowerowy "Stary Zamość - Pańska Dolina - Huszcza Duża"
- Pieszo-rowerowa ścieżka przyrodniczo-historyczna "Stryjowskie Debrzy"
- Ścieżka edukacyjno-spacerowa "Skierbieszów-Dulinik-Zawoda-Broczówska"

- ✝ Kościół, kościół zabytkowy
- ✝ Cerkiew
- ✝ Kaplica
- ✝ Cmentarz katolicki
- ✝ Cmentarz prawosławny
- ✝ Kirkut
- ✝ Cmentarz wojenny
- 🏡 Zespół parkowo-dworski
- 🏡 Grodzisko, kurhan
- 🏰 Wieża widokowa
- 🏰 Tablica informacyjna Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych
- 🏰 Izba regionalna, muzeum
- 🏠 Wiata
- 🐎 Stadnina koni
- 🏹 Punkt widokowy
- ▲ 311,0 Najwyższe wzniesienie Wyzyny Lubelskiej (Góra Dębowiec)
- Rzeki
- Lasy
- Główne drogi
- Granice gmin
- Miejscowości

Opracował: Krzysztof Wojciechowski

głębsze, w okolicach wsi Drewniki, mają głębokość nawet 17 m. To właśnie w sąsiedztwie systemów debr ostały się największe kompleksy leśne parku, a w nich najgrubsze drzewa, ponieważ na pociętym debrami terenie nie dało się gospodarować. W kompleksach leśnych Lasu Bonieckiego, Lasu Pańska Dolina, Lasu Orłowskiego, Lasu Bank i pomniejszych lasach znajdziemy najpiękniejsze formy debr. W rezerwacie krajobrazowym Głęboka Dolina ochronie podlega system debr o łącznej długości bez mała 10 km. Nierzadko w debrach biją też źródła i płyną okresowe ciekły wodne.

Z debrami nierozdzielnie związane są buczyny, w tym przypadku lasy grądowe z przewagą buka. To na tyle cenne zbiorowiska, że gałązka buka znalazła się w logo parku. Najrodzajniejsze spotkamy w Lesie Pańska Dolina, Lesie Orłowskim, Lesie Łaziskim i innych. Cenne są także murawy kserotermiczne z roślinnością „stepową” gdzie spotkamy tak rzadkie gatunki jak storczyk purpurowy czy wieniec karłowata. Teren parku zamieszkuje też rzadkie gatunki zwierząt: chomiki, popielice, żurawie, orliki krzykliwe i żoły. Wędrują po nim łosie i wilki.

bieszowie, a młodsze - z XIX-XX wieku w Orłowie Murowanym, Starej Wsi, Kalinówce. Z terenem tym związanych jest wiele znanych postaci. W czasie II wojny światowej ukrywał się tu ks. dr Stefan Wyszyński. W Skierbieszowie młodość spędził późniejszy prezydent II RP Ignacy Mościcki (na parafialnym cmentarzu znajduje się grób jego ojca), w Chomęciskach Małych urodził się Karol Namysłowski, twórca Orkiestry Włościańskiej (najstarszej symfonicznej orkiestry w kraju, obchodzącej w tym roku jubileusz 140 lat działalności). W Orłowie Murowanym gospodarował wielki społecznik i filantrop Kajetan hrabia Kiki, a w Surhowie znany mecenas sztuki Paweł Cieszkowski. W Bończy pochowany jest Mikołaj Sienicki, uznawany za jednego z najwybitniejszych ludzi Odrodzenia, parlamentarzystę i reformatora praw szlacheckich.

WIELKA HISTORIA, WIELCY LUDZIE

W rozległym Skierbieszowskim Parku Krajobrazowym znajdziemy wiele historycznych miejsc, bogatych w zabytki przeszłości. Do najstarszych należą kurhany i grodziska w Wiszenkach, Lesie Stryjowskim, Skierbieszowie, Lesie Głęboka Dolina. W kilku miejscowościach możemy też zobaczyć dawne siedziby ziemiańskie. Są to dwory i zespoły pałacowo-parkowe w Łaziskach, Surhowie, Udryczach, Stryjowie, Orłowie Murowanym i Bończy. W tej ostatniej wsi zachowały się też dwie świątynie – renesansowy kościół z XVI wieku i pięknie odrestaurowana w ostatnich latach cerkiew prawosławna z XIX w. Zabytkowe kościoły o kilkusetletniej metryce warto zwiedzić w Starym Zamościu i Skier-

TURYSTYCZNE SZLAKI I ŚCIEŻKI

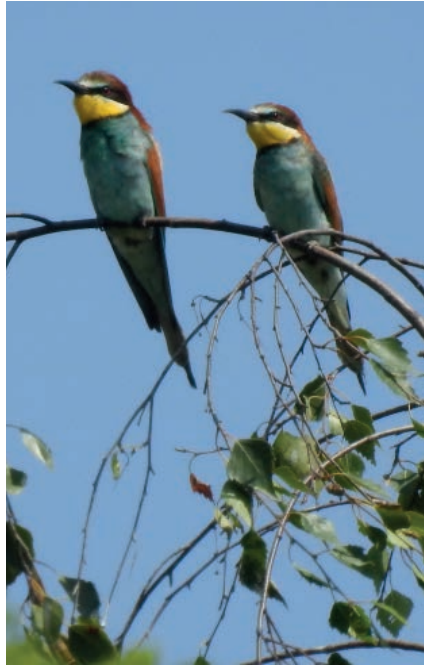
Infrastruktura turystyczna Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego jest stale rozbudowywana i unowocześniana. Na jego terenie jest sieć kilku szlaków pieszych: niebieski szlak Tadeusza Kościuszki w północnej części, żółty szlak ariński biegnący do Skierbieszowa, zielony szlak „Po Działach Grabowieckich” w południowej części i czarny szlak „Śladami ks. Stefana Wyszyńskiego” we wschodniej części parku.

Park krajobrazowy to jedna z dziesięciu form ochrony przyrody w Polsce. W całym kraju istnieje obecnie 125 parków krajobrazowych. Województwo lubelskie może się poszczycić największą ich liczbą spośród wszystkich województw naszego kraju. Między Wisłą a Bugiem znajduje się ich aż 17 i zajmują ponad 9% powierzchni województwa. Najstarszym i najbardziej znanym parkiem jest Kazimierski Park Krajobrazowy utworzony w 1979 r. Dobrze znany jest też, położony w sąsiedztwie Lublina, Kozłowiecki PK czy parki znajdujące się na Roztoczu – szczególnie Krasnobrodzki PK, w Lasach Janowskich i Puszczy Solskiej.

www.parki.lubelskie.pl

Cerkiew Opieki Matki Bożej w Bończy, fot. K. Wojciechowski

Żołyń - najbarwniejsze ptaki parku, fot. Małgorzata Grabek

W rezerwanie Głęboka Dolina, fot. Krzysztof Wojciechowski

Szlak Kościuszki, o długości 120,5 km, wiedzie z nadbużańskiej Dubienki i Uchańki do Krasnegostawu, prowadząc w obszarze parku m.in. przez Bończę, Starą Wieś, Zastawie, Surhów, Wólkę Orłowską. Szlak Ariański (64 km), upamiętniający Pawła Orzechowskiego, właściciela zamku w niedalekim Krupem k. Krasnegostawu i miasta Rejowiec, na długości kilkunastu kilometrów przebiega przez park, m.in. przez Skierbieszów i Surhów. Szlaki „Po Działach Grabowieckich” i „Śladami ks. Stefana Wyszyńskiego” w całości położone są na terenie Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego, spotykając się i krzyżując w kilku miejscach. Pierwszy, o długości 28 km, wiedzie ze Starego Zamościa do Kornelówki (z wieżą widokową), m.in. przez Las „Pańska Dolina”, Skierbieszów i rezerwat Łaziska, drugi, mający długość 29,4

km, prowadzi z Żułowa (Dom Pomocy Społecznej) przez Skierbieszów do Sławęcina. Jego atrakcją są bardzo ładnie położone kapliczki związane z księdzem prymasem Wyszyńskim. Uzupełnieniem jest sieć ścieżek edukacyjnych i szlaków rowerowych o różnej długości. Należy tu wymienić: ścieżkę edukacyjną „Stryjowskie Debry”, ścieżkę edukacyjno-spacerową „Skierbieszów-Dulnik-Zawoda-Broczówka”, szlak rowerowy „Stary Zamość-Pańska Dolina-Huszczka Duża” czy Skierbieszowską Trasę Rowerową. W części północno-zachodniej park przecina międzyregionalny Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo. Infrastruktura turystyczno-edukacyjna to także kilkadziesiąt tablic informacyjnych, wiaty, zadaszenia i miejsca do grillowania. W miejscowości Kornelówka Kolonia znajduje się kamienna wieża widokowa,

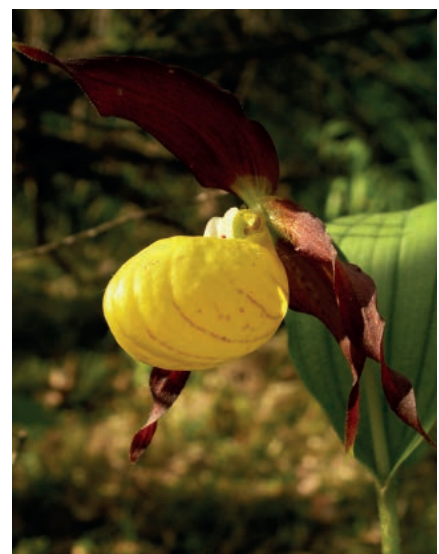
z której rozciąga się piękny widok na Kotlinę Zamojską i Zamość.

Rzeczą unikatową w skali województwa jest Partnerstwo Gmin Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego, które zrzesza wszystkie osiem gmin mających na swoim terenie chronione obszary parku. Początek dało mu podpisanie listu intencyjnego w 2018 r. Gminy planują prorozwojowe działania zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Jednym z priorytetów wspólnych przedsięwzięć jest rozwijanie turystyki i innych przyjaznych środowisku form gospodarowania, które zapewnią ochronę malowniczych skierbieszowskich krajobrazów przyciągających coraz więcej turystów.

Krzysztof Wojciechowski
Zespół Lubelskich Parków
Krajobrazowych

W Lesie Orłowskim, fot. K. Wojciechowski

Obuwik pospolity - najpiękniejszy storczyk Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego, fot. K. Wojciechowski

ROWEREM Z PARCZEWA DO WŁODAWY

Wydawałoby się, że dla Lublinian czy mieszkańców bardziej odległych od Polesia zakątków regionu to niemożliwe, bo przecież trudno w ciągu jednego dnia pokonać tak duże odległości. I to w dodatku w krainie jezior, lasów i moczarów, gdzie nierzadko trzeba zjechać z asfaltowych dróg na znacznie bardziej wymagające terenowe szlaki. Warto jednak spróbować, korzystając z udogodnienia jakim jest możliwość dotarcia na Polesie (i powrotu) pociągiem.

Wycieczkę, która na większości trasy przebiega lasami, rozpoczynamy w Parczewie, dokąd można dotrzeć pociągiem z Lublina. Ja skorzystałem z połączenia REGIO 22703/2 Lublin 7:50 – Parczew Kolejowa 8:58. Podróż z Lublina mija szybko, bo pociągi jeżdżą zmodernizowanym niedawno odcinkiem Lublin – Lubartów, a stan dalszej części trasy też się poprawia.

KRÓLEWSKIE MIASTO PARCZEW

W Parczewie warto obejrzeć drewnianą dzwonnice z 1675 r. (będącą najstarszym zabytkiem miasta), a przede wszystkim imponującą neogotycką bazylikę z lat 1905–1913. Ceglana budowle zdobia wysokie wieże i ozdobny główny portal wejściowy, a w głównym ołtarzu świątyni znajduje się słynny obraz „Madonny z gruszką”, czyli Matki Bożej z Dzieciątkiem trzymającym owoc w kształcie gruszki.

W dawnym królewskim mieście, będącym kiedyś siedzibą ważnych zjazdów i sejmików szlacheckich, nie zachowało się zbyt wiele śladów wielkiej przeszłości. Warto jednak zajrzeć na duży rynek (z okresu średniowiecza), na którym stoi oryginalny parterowy budynek hali tar-

kowej, wybudowany tuż przed II wojną światową. Z innych zabytków przetrwały m.in. dawna synagoga i mykwa oraz carska szkoła powszechna z XIX w.

Minąwszy ostatnie zabudowania miasta kierujemy się drogą wojewódzką 813 na południowy zachód, by za miejscowością Laski skręcić w dobrze utrzymaną asfaltową drogę, wiodącą przez lasy.

LASY PARCZEWSKIE

Pierwszy przystanek na trasie to Rezerwat Jezioro Obradowskie, gdzie przedmiotem ochrony jest zachowanie jeziora dystroficznego oraz naturalnych zbiorowisk torfowiskowych i leśnych, w tym rzadkich okazów flory. Poruszanie po rezerwacie odbywa się tylko wyznaczonymi ścieżkami – pomostami nad torfowiskiem (ścieżka przyrodnicza „Jezioro Obradowskie”). Otoczenie stanowią torfowiska typu przejściowego i wysokiego. Drzewostan tworzą: sosna pospolita, brzoza brodawkowata, olsza czarna, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, brzoza omszona i osika. Z roślin rzadkich występują tutaj: wierzba lapońska, wierzba śniada, brzoza niska, turzycza dwupienna i strunowa, rosiczka długolistna i widłak torfowy. Warto podkreślić, że relikty polodowcowe: brzoza niska oraz wierzba lapońska zostały wpi-

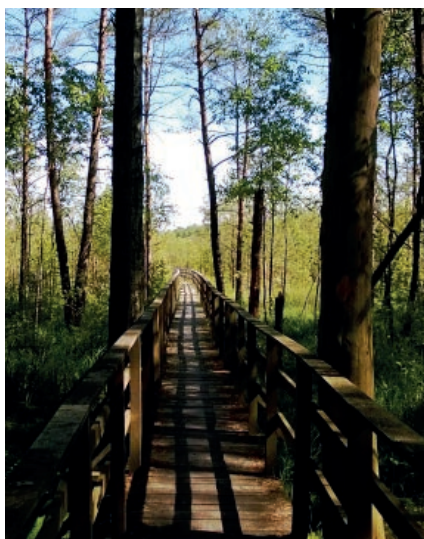
sane do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin. Dalej, kierując się na wschód, przejeżdżamy przez piękne Lasy Parczewskie, korzystając z wygodnej asfaltowej drogi leśnej, na której w zasadzie nie odbywa się żaden ruch. Po drodze mijamy Rezerwat Lasy Parczewskie, gdzie zachowano starodrzew sosnowo - dębowy. Z innych roślin chronionych należy wymienić m.in. lilię złotogłów, widłak jałowcowy, turówkę leśną i konwalię majową. Oprócz walorów przyrodniczych rezerwat jest jednocześnie obszarem pamięci narodowej z okresu walk wyzwoleniczych i obronnych narodu polskiego, począwszy już od czasu insurekcji kościuszkowskiej 1794 roku i powstania styczniowego 1863r. Szczególnie dużo miejsc dotyczy kampanii wrześniowej 1939 roku i walk partyzanckich z okresu okupacji - na terenie rezerwatu znajdują się zrekonstruowane fragmenty ziemianek partyzanckich i okopów z tych czasów.

POLESKIE LETNISKA: BIAŁKA I SOSNOWICA

Po przejechaniu około 25 km od Parczewa dojeżdżamy do znanej letniskowej miejscowości Białka. Tu można przystanąć na dłużej nad Jeziorem Białka. Akwen, położony pomiędzy wsią a so-

Bazylika w Parczewie, fot. Stanisław Turski, archiwum UMWL

Kładka na ścieżce przyrodniczej w rezerwacie Jezioro Obradowskie w Lasach Parczewskich, fot. Bogumił Kloczkowski

Nad jeziorem Obradowskim, fot. Bogumił Kloczkowski

Cerkiew w Holi, fot. Bogumił Kloczkowski

Rezerwat Żółwiowe Błota w Lasach Sobiborskich, fot. Bogumił Kloczkowski

snowym lasem, ma dobrze urządzone kąpielisko z czystą wodą i piaszczystą plażą.

Następnie, kierując się nieco na południe - przez Libiszów docieramy do Jeziora Czarnego, gdzie również urządzone kąpielisko z plażą i polem campingowym. Jest to dość kameralne miejsce jeśli chodzi o Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie, gdzie z pewnością można uciec od zgiełku panującego nad pozostałymi jeziorami tego regionu.

Kolejnym przystankiem na trasie jest Sosnowica, siedziba gminy. Można tutaj uzupełnić zapasy przed dalszym etapem podróży, ale też poznać. Sosnowica, położona nad dużym zespołem stawów, zaskakuje nie tylko ładnymi krajobrazami i letniskowym klimatem, ale też zabytkami historii. Po dawnych właścicielach - magnackim rodzie Sosnowskich zachował się częściowo zespół rezydencjonalny - z dworską oficyną z 1753 roku i pozostałościami murowanego alkierza dworu z połowy XVIII wieku. Całość otacza rozległy park, również z połowy XVIII w. Można tu obejrzeć fragmenty czterorzędowej alei lipowej, tworzącej ongiś osłona kompozycyjną założenia parkowego, a wśród starodrzewu zwracają uwagę pomnikowe dęby w wieku 200-400 lat (ze szczególnie wspaniałym okazem o pierśnicy 6,5 m oraz lipy drobnolistne (w tym jedna o pierśnicy 6m) i jesiony.

Warto przypomnieć, że z Sosnowicą związany jest Tadeusz Kościuszko, który pełnił funkcję nauczyciela magnackich córek, projektował też sosnowicki park. Gdy jednak młody zdolny kapitan zakochał się w jednej ze swoich uczennic - Ludwice i poprosił ojca o jej rękę, ten odmówił. Wojewoda i hetman Józef Sosnowski, zbył starania amanta powiedzeniem, że „nie dla wróbla synogarlice”. Kościuszko wyemigrował do Ameryki, gdzie zrobił wielką wojskową karierę w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

Sosnowscy ufundowali we wsi kościół parafialny pw. Trójcy Świętej. Jednonawowa barokowo-klasycystyczna budowla pochodzi z przełomu XVIII-XIX wieku. Drugą zachowaną świątynią jest prawosławna cerkiew pod wezwaniem Świętych Apostołów Piotra i Pawła, wybudowana w latach 1891-1893 nakładem rządu carskiego. Obecnie jest to cerkiew filialna parafii w Horostycie i otwiera swoje podwoje tylko raz w roku, w święto Piotra i Pawła.

HOLA: CERKIEW I SKANSEN

Wyjeżdżając z Sosnowicy kierujemy się na północny-wschód, by po około siedmiu kilometrach, jadąc spokojną drogą, dotrzeć do miejscowości Hola. Warto na dłużej zatrzymać się w tej poleskiej wsi, w której Towarzystwo Miłośników Skansenu Kultury Materialnej Chełmszczyzny i Podlasia prowadzi od ponad 35 lat niewielki, ale bardzo ładny skansen.

W muzeum znajdują się drewniane chałupy oraz rozmaite budynki gospodarcze, zebrane z obszaru północno-wschodniej części woj. lubelskiego. W centrum skansenu stoi chałupa z przełomu XIX-XX w., należąca niegdyś do bogatej chłopskiej rodziny, przeniesiona z nieodległej od Holi miejscowości Wiryki. Chałupa ma konstrukcję wieńcową z dwuspadowym dachem krytym strzechą. Ponadto można tutaj obejrzeć: wiatrak „koźlak” z początku XX wieku z poleskiej Wołoskowi, a także stodołę z Kostomłotów, kuźnię, studnię z żurawiem, kapliczkę, a nawet stare ule wyciosane z wielkich drewnianych kłód.

W sąsiedztwie skansenu trzeba odwiedzić cerkiew prawosławną pw. św. Antoniego Pieczerskiego i św. Paraskiewy, będącą filialną świątynią parafii w Horostycie. Historia tego miejsca jest bardzo ciekawa, a kolejne budowane tu cerkwie przechodziły dość burzliwe koleje losu - przechodząc z prawosławia na unie, później ponownie prawosławie, potem neounię, by w końcu powrócić do prawosławia. Obecna cerkiew, datowana na 1702 rok, została parokrotnie przebudowana - obecnie jest to dość prosty halowy budynek nakryty dwuspadowym dachem zwieńczony jedną wieżyczką z kopułą. Niewielka kopułka znajduje się też nad przedsionkiem obiektu, pomalowanego w charakterystycznym dla Polesia błękitnym kolorze. Wewnątrz zwraca uwagę ikonostas z wieloma ikonami, pochodzącymi z różnych okresów funkcjonowania parafialnej świątyni.

Przy cerkwi, w otoczeniu starych drzew, stoi drewniana dzwonnica (także w błękitnym kolorze), a nieco dalej na zabytkowym cmentarzu znajdziemy jeszcze drewnianą kaplicę pw. Opieki Matki Bożej z poł. XIX w.

SOBIBORSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Z Holi wyjeżdżamy na wschód w kierunku Wiryk, mijamy Zamołodycze i w Lubniu dojeżdżamy do drogi wojewódzkiej 818. Po niedługiej chwili kierujemy się na południe i południowy wschód, by przez Lasy Włodawskie dotrzeć do trasy krajowej nr 82. Ten odcinek jest dość trudny z uwagi na piaszczystą leśną drogę, na której po deszczu tworzą się trzeczne kałuże. Stąd na wielu odcinkach trzeba zsiąść z roweru i pokonać szlak pieszo.

Po przecięciu drogi krajowej „krajówki” nasza trasa znów staje się przyjaźniejsza dwuśladom. Jedziemy na wschód przez las, mijając wieś Suchawa i docieramy do drogi wojewódzkiej 812, przy której urządzono parking i duży zadaszony punkt odpoczynku z ceglany grill. Można tutaj na chwilę się zatrzymać.

Następnie, kierując się wciąż na wschód, wjeżdżamy na teren Sobiborskiego Parku Krajobrazowego i docieramy do Żłobka, gdzie skręcamy na południe, aby leśną drogą osiągnąć punkt odpoczynku położony w pobliżu Rezerwatu Żółwiowe Błota. Rezerwat przyrody został utworzony w 1988 roku na powierzchni 724,08 ha i obejmuje jeziora: Spólne, Koseniec i Perezpa. Utworzono go w celu zachowania najliczniejszego w kraju stanowiska lęgowego żółwia błotnego.

SOBIBÓR – MUZEUM I MIEJSCE PAMIĘCI

Kolejnym przystankiem na trasie jest osada Sobibór Stacja. To ważny punkt wycieczki, bo znajduje się tutaj Muzeum i Miejsce Pamięci na terenie byłego niemieckiego obozu zagłady. Obóz, nadzorowany przez SS-Sonderkommando Sobibor (z załogą 30 Niemców i 150 Ukraińców), funkcjonował w latach 1942-1943. Uśmiercono w nim ok. 180 tysięcy Żydów z Polski i wielu krajów Europy. 14 października 1943 roku więźniowie wzniesli bunt, a 300 z nich udało się uciec. Po tym fakcie Niemcy zlikwidowali obóz, starannie zacierając ślady zbrodni. W 1993 roku, w 50. rocznicę powstania więźniów utworzono w Sobiborze Muzeum Byłego Hitlerowskiego Obozu Zagłady.

Kościół nad starorzeczem Bugu w Orchówku, fot. Robert Lesiuk

Szynobus na stacji Włodawa w Orchówku, fot. Bogumił Kloczkowski

W ostatnich latach w Sobiborze zrealizowano międzynarodowy projekt upamiętnienia ofiar, wznosząc, otwarte w tym roku po kilkuletnich badaniach archeologicznych oraz rozbudowie, Muzeum i Miejsce Pamięci.

ORCHÓWEK

Z Sobiboru kierujemy się na północ, jadąc wygodną szutrową drogą leśną, wzdłuż linii kolejowej nr 82 Chełm – Włodawa. Docieramy do drogi wojewódzkiej 816, a następnie do Orchówka, niegdyś handlowego miasta, a obecnie południowego przedmieścia Włodawy. W centrum znajdziemy zielony skwer

z miejscem do wypoczynku, a obok barokowy kościół św. Jana Jałmużnika.

Świątynia, pierwotnie augustianów, a po II wojnie światowej kapucynów, pełni funkcję lokalnego sanktuarium maryjnego z obrazem Matki Bożej Pocieszenia, choć miejsce to związane jest też z kultem świętych Jana Jałmużnika i Antoniego z Padwy.

Kościół i niewielki współczesny budynek klasztoru stoją na wysokiej skarpie nad starorzeczem Bugu. Poniżej, tuż nad zakolem starorzeczka poprowadzony jest bulwar spacerowy, a nieco dalej na nadbużańskich łąkach znajduje się punkt wodowania kajaków.

Przed wyjazdem z Orchówka trzeba koniecznie wejść na jedną z wież kościoła,

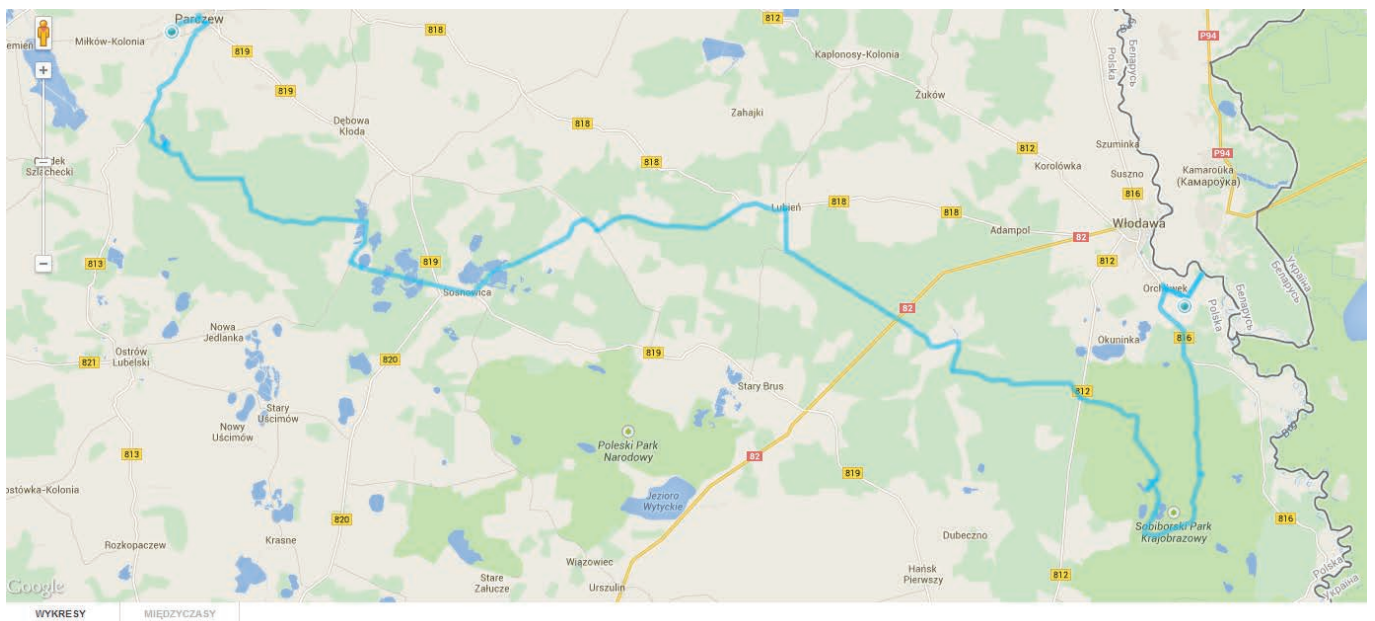
na której urządzono punkt widokowy – najciekawsze jest spojrzenie na wschód, gdzie za gęstym pasem lasu białoruskiej granicznej strefy widać zabudowania Tomaszówki i Orchowa.

W Orchówku, w pobliżu stacji kolejowej Włodawa, zachowały się resztki mostu kolejowego na Bugu, zniszczonego przez lotnictwo niemieckie w czasie bombardowania we wrześniu 1939 r.

Do Lublina wracamy pociągiem z przesiadką w Chełmie. Jazda linią nr 82 sprawia dużo przyjemności, pociąg niespiesznie mija kolejne kilometry, a za oknami można podziwiać dziką nadbużańską przyrodę.

Bogumił Kloczkowski

Z powodu modernizacji linii nr 30 na odcinku pomiędzy Lubartowem i Parczewem nie kursują pociągi, a kolej uruchomiła zastępczą komunikację autobusową. I taka sytuacja potrwa najprawdopodobniej do końca roku. Podróżujący z Lublina mogą dojechać z rowerem szynobusem do Lubartowa, skąd prowadzi do Parczewa wygodna rowerowa ścieżka wzdłuż przebudowanej w ostatnich latach drogi wojewódzkiej 815. W tym wariantcie proponowana przez nas rowerowa wycieczka wydłuży się jednak o nieco ponad 30 km.

W TVP3 LUBLIN O KRAJOBRAZIE I PRZYRODZIE REGIONU

KAMIENNY LAS I KRASZCZADY

Naturalne, w znacznej mierze niezmienione przez człowieka środowisko, zróżnicowane krajobrazy i bogactwo przyrodnicze – to wielkie atuty naszego regionu. Jedne z najciekawszych, a zarazem najmniej znanych takich obszarów zaprezentowała w czerwcu TVP 3 Lublin.

Skamieniałe drewno w Siedliskach, fot. Katarzyna Jaremczuk

Partnerem akcji jest Województwo Lubelskie, które współpracuje w tym zakresie z przyrodnikami, leśnikami, a także przedstawicielami lokalnych społeczności zainteresowanych promocją krajobrazowego piękna i przyrodniczych osobliwości.

SKAMENIAŁE DRZEWA Z SIEDLISK

Jedną z przyrodniczych atrakcji w światowej skali są skamieniałe drzewa, które można zobaczyć na Roztoczu Wschodnim - w Siedliskach koło Lubyczy Królewskiej. Trwają prace nad utworzeniem tam Geoparku „Kamienny Las na Roztoczu”. Jest gotowa dokumentacja, a projekt został wpisany do Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

5 czerwca ekipa TVP3 Lublin, w partnerstwie z Urzędem Marszałkowskim, zrealizowała specjalny program w Siedliskach. Widzowie mogli zobaczyć naturalne piękno tych terenów, a w ramach programu

odbyły się m.in. rodzinna gra terenowa, spacerzy przyrodnicze i spotkania z ekspertami przyrodnikami, warsztaty i konkursy ekologiczne z nagrodami.

W Siedliskach, staraniem samych mieszkańców, którzy wyremontowali budynek po starej szkole, powstało Muzeum Skamieniałych Drzew. Można tam podziwiać około pół tysiąca okazów o różnych kształtach i barwach. Ekspozycje liczą sobie od 12 do 15 milionów lat.

Obok procedury w Ministerstwie Środowiska w sprawie utworzenia Geoparku, trwają też starania, aby Kamienny Las w Siedliskach wpisać na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

NASZE MAŁE BIESZCZADY

Kraszczady - nie ma ich na mapie, ale nazwa funkcjonuje już od kilkunastu lat. To obszar w okolicach Krasnegostawu, Gorzkowa i Rudnika. Charakteryzuje się bardzo niezwykłym, zróżnicowanym ukształtowaniem terenu, z mnóstwem wzniesień i głębokich, często zalesionych dolin i wąwozów. Krajobrazy przypominają znane wszystkim Bieszczady, stąd właśnie nazwa Kraszczady.

19 czerwca Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego wspólnie z TVP3 Lublin zachęcał mieszkańców do odwiedzenia tych mało znanych a bardzo atrakcyjnych okolic Krasnegostawu, w gminach: Krasnystaw, Gorzków, Rudnik, ale także Kraśniczyn, Izbica i Żółkiewka. Dzięki programowi telewizyjnemu można było zobaczyć bogactwo przyrodnicze doliny Wieprza i Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego. W ramach przedsięwzięcia odbyło się też wiele działań, m.in. spotkania z ekspertami przyrodnikami oraz relacje filmowe w mediach społecznościowych.

Wspaniałe krajobrazy w okolicach Niemienic k. Krasnegostawu, fot. archiwum Muzeum Regionalne w Krasnystawie

Każdy mieszkaniec naszego województwa powinien pojechać zarówno w okolice Krasnegostawu, jak i na Roztocze, do Siedlisk. Skamieniałe drzewa z Roztocza Wschodniego to unikatowe w skali światowej zjawisko. Podobne możemy obserwować jeszcze tylko w trzech miejscach na świecie: w Argentynie, na wyspie Lesbos oraz w amerykańskim stanie Arizona. Takie unikaty należy promować.

Z kolei znaczny obszar powiatu krasnostawskiego, nazywany Kraszczadami, to niesamowita mozaika krajobrazów z zachwycającymi meandrami Wieprza. Idealne miejsce na wyjazd z miasta i dobry wypoczynek w bliskim kontakcie z naturą.

Celem obu projektów, zrealizowanych wspólnie z Telewizją Lublin, była promocja potencjału krajobrazowego i przyrodniczego, kształtowanie proekologicznych postaw wśród mieszkańców województwa lubelskiego oraz budowanie wrażliwości na piękno otaczającej przyrody.

Sebastian Trojak
Członek Zarządu Województwa Lubelskiego

REGIONALNY KOSZYK PIKNIKOWY

Wakacyjne wyprawy, szczególnie te dłuższe, wymagają nieco przygotowań. Letnia aura kusi, by wyjść z domu, zamknąć za sobą drzwi i zanurzyć się w zielony, kwitnący świat. Taka wędrówka z reguły zaostża apetyt, więc zanim wyruszymy warto pomyśleć o dobrze zaopatrzonym koszyku piknikowym.

Chleb wiejski z otrębami, fot. archiwum UMWL

Szyneczka z karpia, fot. archiwum UMWL

Dobrze na tym wyjdziemy, jeśli zabierzemy ze sobą pyszne, sycące produkty, którymi wszyscy się nakarmią. A najlepiej, jeżeli będą one świeże, zdrowe, lokalne, ba... wytworzone według tradycyjnych receptur - „tak, jak to kiedyś bywało”, albo „jak to nasza babcia robiła”. Lista Produktów Tradycyjnych z terenu województwa lubelskiego jest pełna takich kulinariów, więc mamy z czego wybierać!

CHLEBY I SERY

Co więc zabierzemy do koszyka? Na początek, oczywiście, chleb. Może być pszenno-żytni, np. ludwiński, starowiejski, wiejski dębowiecki, albo żytni, na zakwasie: żytni tradycyjny z Baranowa, ludwiński żytni, żytni naturalny za Starej Wsi, żytni wygnanowski, kodeński razowy żytni. Solidna kromka świeżego, pachnącego chleba z chrupiącą skórką, posmarowana masłem może już nakarmić głodnego. A jakie masło? Oczywiście wytworzone zgodnie z tradycją i wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych: masło ekstra z Michowa, z Bychawy lub z Opola Lu-

belskiego. Jeżeli dodamy plaster sera - otrzymamy pyszny posiłek. Możemy zabrać np. twaróg z Opola Lubelskiego, twarożki z Michowa (tłusty i półtłusty), zwane „twarożkami Babuni”, albo twaróg z Bychawy. Te sery warto też zapamiętać, jeśli mamy w planach pieczenie sernika! Gdy ktoś woli sery twarde, są smaczne wyroby z ziołami: sprężyste, z masą małych pęcherzyków powietrza, pachnące tymiankiem, kozieradką, czarnuszką, czosnkiem niedźwiedzim lub innymi ziołami. Dla amatorów szczególnych smaków jest ser w popiele „Popiołek z Krupego”. Wygląda niepozornie, ale jest pyszny: lekko słonawy, twardy, niepowtarzalny!

WĘDLINY I RYBY

Chleb z masłem i serem może nie wystarczyć, kiedy wędrówka nadwyręży nasze siły i zapagniemy czegoś bardziej konkretnego. Na Liście Produktów Tradycyjnych mamy pod dostatkiem wędlin z lokalnych masarni: baleron nadwieprzański, baleron wędzony z Wisznic, bronicki schab wędzony, bronicka szynka wędzo-

na, kiełbasa bronicka, kiełbasa królewska wędzona z Wisznic, kiełbasa nadwieprzańska, kiełbasa swojska biłgorajska, kiełbasa swojska wędzona z Wisznic, kiełbasa wiejska z Dobrosławowa, kiełbasa wiejska z Siedlisk, kiełbasa wieprzowa z Krzczonowa, kiełbasa z Dratowa, polędwica nadwieprzańska, polędwica z Wisznic, szynka domowa roztoczańska, szynka nadwieprzańska, szynka wędzona z Wisznic, szynka wieprzowa z Krzczonowa czy wątrobianka krzczonowska. Oferta wprost przebogata, zadowolili nawet najbardziej wybrednych!

Jeżeli są wśród nas amatorzy ryb, albo ktoś marudzi, że „wciąż tylko sery i mięso”, mamy do wyboru bardzo smaczne tradycyjne produkty rybne. Wędzone dzwonka karpia i szyneczka z karpia z Pustelni oraz karpia wędzonego z Bełżca. Wędzona ryba jest nie tylko pyszna i wartościowa, ale co ważne długo zachowuje świeżość, więc niestraszna jej podróż w koszyku piknikowym.

Ponieważ będziemy wędrować wśród zieleni, warto się rozejrzeć za dodatkami. Dzikie tymianek, listek szczawiu, mięty, żdźbło czosnku niedźwiedziego - są

Karp wędzony z Bełżca, fot. archiwum UMWL

Kiełbasa GS Wisznic, fot. archiwum UMWL

jak najbardziej jadalne! Mogą być doskonałym dodatkiem do kanapki, lekko przełamują smak, poprawiają trawienie, nie mówiąc o tym, że zawierają witaminy i mikroelementy. No i zawsze będzie to coś nowego w naszym letnim jadłospisie. Kiedy ostatnio zbieraliśmy sałatkę na miedzy, polu czy na łące?

PIERÓG GRYCZANY

Na koniec, dla ambitnych i dobrze zorganizowanych, którzy pakowanie koszyka piknikowego zaplanowali zawczasu - przepis na pieróg gryczany. Jest tak bardzo związany z tradycją kulinarną Lubelszczyzny, tak pyszny i sycący, że naprawdę warto o nim pamiętać. Na Liście Produktów Tradycyjnych są różne warianty tej potrawy: pieróg gryczany, pieróg gryczany gałżowski, gryczak janowski, gryczok godziszowski i lubelska gryczanka drożdżowa w formie małych bułeczek. Jeżeli pieróg gryczany znajdzie się w koszyku piknikowym, to już niewiele więcej potrzeba. Są domy, gdzie pieczono pierogi gryczane przed sezonowymi pracami w ogrodzie czy w polu, gdy nie ma zbyt wiele czasu na gotowanie w ciągu dnia, a wszystkim potrzeba dużo siły. Na wyprawę też będzie jak znalazł!

Na ciasto potrzebujemy: 1 szklankę mąki, 1 jajko, 2 łyżki masła, 1 łyżeczkę cukru, szczyptę soli, 1-2 łyżki śmietany 18%.

Na nadzienie gryczane musimy przygotować: 1 szklankę kaszy gryczanej, 0,5 kg sera białego, 0,5 kostki masła, 4 jajka, 1 łyżkę cukru, 0,5 szklanki śmietany 18%, 0,5 łyżeczki soli.

Ciasto zagniatamy z podanych składników, ma być gładkie i błyszczące. Odcinamy ok. 1/4. Każdą część trzeba rozwałkować na cienki placek. Większym wyłożymy spód i boki formy, a mniejszy będzie na wierzchu.

Kaszę gotujemy, a kiedy będzie już gotowa i jeszcze gorąca - dodajemy masło, mieszamy, odstawiamy do wystudzenia.

Tymianek z Fajslawc, fot. archiwum UMWL

Ser mielimy na maszynie lub solidnie rozgniatamy, dodajemy jajka (trochę białka można zostawić w oddzielnej miseczce, będzie do posmarowania placka z wierzchu), kaszę z masłem, śmietaną, sól, cukier, mieszamy bardzo dokładnie.

Podłużną formę - keksówkę smarujemy masłem, wyklejamy ciastem, wkładamy nadzienie, przykrywamy pozostałą częścią ciasta, smarujemy roztrzepanym białkiem, Boki ciasta i wierzch nie muszą być bardzo dokładnie skleione, bo pieróg i tak popęka. Przygotujmy się, że będzie rósł, potem lekko opadnie - w końcu to też rodzaj sernika... Pieczemy 1 godzinę 20 minut w temperaturze ok. 170 stopni C.

Podajemy jeszcze ciepły, albo po przestudzeniu, pokrojony na grube plastry i spokojnie czekamy. Zjedzą wszystko, do ostatniego okruszka.

Można zastosować inne ciasto - drożdżowe, dodać mięte, więcej cukru, można też zamiast kaszy gryczanej dać kaszę jaglaną. Wtedy też będzie to potrawa tradycyjna - pieróg jaglany, ale to już jednak zupełnie inna kulinarna historia!

Anna Jankowska

SEZON NA FASOLKĘ

Króluje na naszych stołach latem i należy do kanonu regionalnej i polskiej kuchni, wykorzystującej sezonowe warzywa.

Spotykana w dwóch odmianach: zielonej i żółtej, przyrządzona najczęściej w asyście maselka (polecamy najbardziej tradycyjne wyroby z Bychawy, Michowa lub Opoła Lubelskiego, albo z innych regionalnych mleczarni) oraz bułki tartej. Jest to warzywna klasyka przygotowana wedle sztuki kulinarnej zwanej z francuskiego: à la polonaise, czyli po polsku.

Fasolkę po oczyszczeniu gotujemy, podobnie jak szparagi, w wodzie z dodatkiem soli i cukru. Na patelni rozgrzewamy masło i podsypujemy obficie bułką tartą aż do momentu lekkiego przyrumienienia. Należy pamiętać, że zieloną odmianę fasolki gotujemy zawsze nieco dłużej, natomiast młodym pędem odmiany żółtej w zupełności wystarczy 10 do 15 min. Zamiast gotowania we wrzątku możemy również wybrać metodę warzenia na parze, która z pewnością pozwoli zachować więcej wartości odżywczych oraz utrwalić bardziej wyrazisty smak. Im krótszy czas obróbki termicznej tym więcej korzyści dla naszego zdrowia. Po wstępnym przygotowaniu wszystkich składników pozostaje połączyć je ze sobą i delektować się smakiem lata na talerzu pełnym witamin.

Porcja fasolki szparagowej pokrywa niemal w 1/3 zapotrzebowanie na witaminę C. Ponadto jest bogata w potas, fosfor, kwas foliowy i prowitaminę A. Smaczna, zdrowa i choć zawiera w sobie sporą ilość błonnika pozwalającą zachować uczucie sytości, to ma dość niski poziom kaloryczności. Możemy więc zaliczyć ją do jadłospisu diet odchudzających. Oczywiście im mniej dodatków (masła i bułki) tym mniej kalorii. Smacznego!

(aj)

Gryczak janowski, fot. archiwum UMWL

Fasolka a la polonaise, fot. archiwum UMWL

SPEŁNILI SWOJE MARZENIA

Fundacja Nieprzetartego Szlaku od lat organizuje międzynarodowe spotkania artystów z niepełnosprawnościami. Tym razem odbyły się one we współpracy z Teatrem Muzycznym w Lublinie i z konieczności - spowodowanej pandemią COVID-19 - w nowej, hybrydowej formule. Nie zabrakło jednak spektakli granych „na żywo”.

ŚWIĘTO TEATRU

31. Międzynarodowe Spotkania Artystów Nieprzetartego Szlaku „Marzenia” odbyły się w dniach od 17 do 20 czerwca 2021 r. Dla uczestników to prawdziwe święto teatru. Najważniejszym elementem Spotkań były występy „na żywo” na deskach Teatru Muzycznego w Lublinie. Wystąpił Teatr Kruszyński z lubelskiego Przedszkola Specjalnego nr 11 (spektakl „Podróż w nieznaną”) oraz Teatry Ołowiany Żołnierzyk („Calineczka”) i Zwierciadło („Chciałbym”) ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 w Lublinie.

- *Staramy się dbać o każdy drobny szczegół. Zapewniamy artystom profesjonalną salę teatralną z oświetleniem i nagłośnieniem, obsługę sceny, garderoby, opiekę pilotów-wolontariuszy, zaś przed Spotkaniami konsultacje i możliwość uczestniczenia w próbach teatralnych na scenie. Wszystko po to, aby występ był dla nich doświadczeniem terapeutycznym i rozwojowym* – mówi Agnieszka Wojnarowska-Śmietana z Fundacji Nieprzetartego Szlaku.

NOWA FORMUŁA

Tegoroczne spotkania realizowano w formule hybrydowej. Obok występów „na żywo” odbywały się prezentacje on line, głównie teatrów z zagranicy - z Rosji, Litwy, Białorusi i Ukrainy. Wśród zaprezentowanych spektakli znalazły się: „Everyman” Integrycyjnego Teatralnego Studia Krug z Moskwy, „Mały Książę” Teatru

Namysto z Równego, „Bioformy i Identyfikacja” Muzycznej Tropy Teatralnej z Wilna, „Resume” - Teatru Homo Ludens z Brześcia.

Sporą reprezentację miały też krajowe grupy teatralne - z Wrocławia, Białegostoku (dwie), Sanoka (trzy) i z Kielc. Wrocławski Euforion pokazał „Burzę”, Teatr 5 Groszy z Białegostoku - „Wehikuł czasu” oraz białostocki Teatr I Co Teraz - „Sąsiedów”, a Teatr Uśmiech z Kielc - „Wyszłabym za Dziada”. Sanoccy artyści z Teatru Wataha przygotowali spektakl „Czarodziejskie szkiełka”, z Teatru Sanocka Przystań - „Bajkę - Niepewna Miłość”, z Teatru Słoneczna Jesień - „Bajkę o Królownie i Drwalu”.

- *W programie festiwalu każdy mógł znaleźć coś dla siebie - repertuar obejmował zarówno spektakle dla dzieci, jak i dla dorosłych. Przygotowaliśmy także dyskusje dla praktyków arteterapii, instruktorów, którzy na co dzień zajmują się teatrem amatorskim osób ze specjalnymi potrzebami. Festiwal ma charakter edukacyjny, Rada Konsultantów zaprasza także reżyserów do omawiania, wymiany myśli, a przede wszystkim dogłębnej analizy prezentowanych widowisk* – mówi Michał Stanowski, Koordynator Nieprzetartego Szlaku.

NIE TYLKO SPEKTAKLE

Dyskusje z udziałem Janusza Szymańskiego, Michała Stanowskiego i Anastazji Dyadiszczewej z Białorusi toczyły się

wokół poszukiwań miejsca arteterapii w nowej rzeczywistości, odpowiedzi na pytanie czym jest pamięć ciała, która w działaniu staje się miejscem historii czy analizy teatru jako formy odnoszącej się do problemów społecznych i poszukującej wyjścia z sytuacji lub zmiany sytuacji. Nie zabrakło też piosenek wykonywanych zarówno na scenie Teatru Muzycznego jak i on line. Publiczności zaprezentowali się m.in. Tymoteusz Misiura („Mój jest ten kawałek podłogi, Nie bój się chcieć”), Daria Wolińska („Po tamtej stronie marzeń”), Szymon Lisek („Papierowe ptaki, Jak na lotni”), Eryk Żybertowicz („Mr Blues”), Beata Chmura („Tango la'foch”), Jakub Kluczny („Inny nie będę”) i Akademia Artystyczna („Piosenka to jest dobra wróżka”, „Marzy mi się...”, „Marzenia-obłoki”). Podczas „Spotkań z recitalem” w Teatrze Muzycznym wystąpił Mateusz Dudek.

Można było także obejrzeć wystawy laureatów konkursów na Znak Graficzny Międzynarodowego Cyklu Nieprzetartego Szlaku 2020/2021 „MARZENIA” i Plastycznego Nieprzetartego Szlaku oraz prac zgłoszonych do Międzynarodowego Konkursu Fotograficznego „Teatr w Obiektywie”.

Tegoroczne Spotkania Artystów Nieprzetartego Szlaku wprawdzie odbyły się w innej, poszerzonej formule, ale niezmiennie towarzyszyła im dobra atmosfera, wspaniała zabawa i moc przeżyć i wzruszeń zarówno aktorów, jak i widzów.

LUBELSKIE W TOKIO

PARAKOLARZE Z SZANSAMI NA MEDAL

Dwa tygodnie po Igrzyskach Olimpijskich w Tokio rozpoczną się Igrzyska Paraolimpijskie. Impreza potrwa od 24 sierpnia do 5 września. W reprezentacji Polski znalazła się dwójka zawodników z Lublina - Justyna Kiryła i Marcin Polak reprezentujący Kolarski Klub Tandemowy HETMAN.

Nasi parakolarze wystartują w dwu konkurencjach torowych i dwu szosowych. Konkurencje torowe to wyścig mężczyzn na 4 km na oraz wyścig ze startu zatrzymanego na 1 km. Kobiety ścigają się na 3 km na dochodzenie i na 1 km ze startu zatrzymanego. Konkurencje szosowe to indywidualna jazda na czas (ok. 34 km dla kobiet i mężczyzn) i wyścig ze startu wspólnego. Justyna Kiryła startuje w tandemie z Aleksandrą Teclaw a Marcin Polak wspólnie z Michałem Ładoszem.

REKORDZISTA ŚWIATA

O Marcinie Polaku można śmiało powiedzieć, że to jedna z największych gwiazd parakolarstwa. Ma na koncie kilkanaście medali mistrzostw świata. W tym złote medale w konkurencji szosowej jazdy indywidualnej na czas oraz w torowym wyścigu na 4 km na dochodzenie. W tej ostatniej konkurencji jest też rekordzistą świata. Wynik uzyskany w 2019 roku - 4.03.538 nadal pozostaje na szczycie światowych list.

Marcin Polak tak wspomina początki swojego ścigania: - W roku 2000 do internatu szkoły dla osób niewidomych i niedowidzących w Lublinie znajdując się, co ciekawe, przy ulicy Wyścigowej, dotarł poszukując zawodników Andrzeja Góźdz - prezes KKT Hetman.

Zgłosiłem się na treningi. Mojego pierwszego wyścigu w *Międzyrzeczu Podlaskim* wraz z pilotem co prawda nie wygraliśmy, ale chęć zwyciężania została mi do dziś.

Zawodnik jako swój największy autorytet wskazuje Marco Pantaniego - włoskiego mistrza wyścigów szosowych. Marcin Polak reprezentował już Polskę na Igrzyskach Olimpijskich w Rio De Janeiro.

DEBIUTANTKA

Znacznie później przygoda z parakolarstwem zaczęła się dla Justyny Kiryły, choć w jej przypadku decydujące okazało się także spotkanie z prezesem Andrzejem Góźdzem. To właśnie po jego namowach, wspieranych przez Mateusza - męża pani Justyny, zawodniczka zdecydowała się w 2017 roku rozpocząć treningi na tandemie. Wkrótce odbyły się mistrzostwa Polski w kolarstwie torowym. Zdobyte na nich trzy srebrne medale (w parze z Katarzyną Makarewicz) bardzo podbudowały i zmotywowały parakolarzkę do dalszej pracy, która szybko stała się jej pasją.

Najlepszy jak dotąd dla Justyny Kiryły okazał się rok 2019. Wywalczyła dwa srebrne krążki w Pucharze Świata - w jeździe indywidualnej na czas oraz w wyścigu ze startu wspólnego. W 2019

roku osiągnęła też swój największy sukces - brązowy medal Mistrzostw Świata w holenderskim Emmen.

Wspomniane medale zdobyła jeżdżąc w tandemie z Aleksandrą Teclaw, o której mówi: - Ola okazała się nie tylko świetnym pilotem, ale także dobrą przyjaciółką. Jeżdżę z nią od czerwca 2019 roku i wiele się od niej nauczyłam i nadal uczę. Ciężko razem trenujemy i szykujemy się do najważniejszego startu w tym roku, jakim są Igrzyska Paraolimpijskie w Tokio. Dla Justyny Kiryły będzie to debiut w Igrzyskach Paraolimpijskich.

Znakomitym prognostykiem przed paraolimpiadą dla naszych sportowców są wyniki, jakie osiągnęli podczas czerwcowych Mistrzostw Europy w szosowym parakolarstwie tandemowym, które odbyły się w austriackim Schwanenstadt. W konkurencji wyścigu ze startu wspólnego Justyna Kiryła zdobyła złoty medal, a Marcin Polak srebrny.

Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski, na spotkaniu 7 lipca w Urzędzie Marszałkowskim, gratulował naszym kolarzom medali zdobytych na Mistrzostwach Europy. Wręczając listy gratulacyjne i nagrody pieniężne, życzył im niemierniej udanych startów na Igrzyskach Paraolimpijskich w Tokio.

Tomasz Chachaj

Justyna Kiryła w tandemie z Aleksandrą Teclaw, fot. Adrian Stykowski, archiwum PZSN START

Marcin Polak z pilotem Michałem Ładoszem, fot. Adrian Stykowski, archiwum PZSN START

EKSPRESOWY AWANS TENISISTEK

Do drużyn, które będą reprezentowały województwo lubelskie w najwyższych klasach rozgrywek dołączyła Uczelnia Państwowa Zamość. Awans do ekstraklasy tenisistek stołowych to piękny sukces zespołu, zwłaszcza, że odniesiony w zaledwie drugim sezonie ligowych startów.

Warto podkreślić, że rok temu w Zamościu świętowano awans tenisistów stołowych Uczelni Państwowej Zamość do LOTTO Superligi. Teraz do panów dołączyły panie, które w świetnym stylu rozegrały sezon zasadniczy i mecze barażowe o wejście do ekstraklasy.

LIDERKI Z ZAMOŚCIA

Zawodniczki prowadzone przez trenera Piotra Kostrubca w sezonie zasadniczym rozegrały 18 spotkań. Wygrały 14 z nich, ponosząc tylko jedną porażkę! Decydujące w walce o pierwsze miejsce w tabeli okazały się potyczki z drużyną MKS Lucrum Skarbak Tarnowskie Góry. W pierwszej rundzie nasze panie wygrały na wyjeździe 8:2. Rewanżowy mecz na szczycie, rozegrany w połowie maja, pingpongistki z Zamościa również rozstrzygnęły na swoją korzyść, uzyskując wynik 7:3. To pozwoliło im na zakończenie sezonu zasadniczego na pozycji liderki.

W barażach o ekstraklasę przeciwnikiem Uczelni Państwowej Zamość była drużyna Bogorii Grodzisk Mazowiecki. Po remisie 5:5 w pierwszym meczu w grodziskiej hali, w rewanżu najlepsza drużyna I ligowej grupy południowej zwyciężyła 7:3. Zamojski zespół do awansu poprowadził duet Klaudia Kusińska i Anna Brzyska. W rywalizacji barażowej obydwie zawodniczki wygrały wszystkie swoje pojedynki singlowe. Piotr Kostrubiec, trener Uczelni Państwowej Zamość i Prezes Akademickiego Uczniowskiego Klubu Sportowego „Trefl” mówił tuż po zwycięskim rewanżu: - *Jesteśmy bardzo szczęśliwi. W dwumeczu barażowym Bogoria postawiła wysoko poprzeczkę, a efektem tego było świetne widowisko i ogromne emocje do samego końca.*

ŚWIETNY SEZON

Awans do ekstraklasy drużyny kobiecej był przypieczętowaniem znakomitego roku dla klubu Uczelnia Państwowa Zamość. Piotr Kostrubiec tak podsumował ostatnie wydarzenia: - *To był niezwykle udany sezon dla naszych drużyn. Mężczyźni w swoim premierowym sezonie w Superlidze zdobyli dziewiąte miejsce, pewnie utrzymując się w elicie. Drużyna kobiet po świetnej grze i tylko jednej porażce wygrała I ligę i w barażach pokonała zespół Bogorii Grodzisk Mazowiecki, odnosząc kolejny historyczny sukces dla*

naszego klubu. Gra w dwóch najwyższych ligach w Polsce stawia przed nami nowe wyzwania sportowe i organizacyjne. Chcemy krok po kroku budować solidne fundamenty dla rozwoju naszych drużyn, jednocześnie wskazując na Zamość jako prężny ośrodek tenisa stołowego w województwie lubelskim.

Perełką w składzie żeńskiego zespołu jest Anna Brzyska. Szesnastolatka zakończyła sezon na pierwszym miejscu w rankingu indywidualnym I ligi grupy południowej, odnosząc najwięcej zwycięstw. Ania tak podsumowała miniony rok: - *Sezon 2020/2021 w naszym wykonaniu zakończył się osiągnięciem wymarzonego celu, jakim był awans do ekstraklasy kobiet. To nasz wielki sukces, tym bardziej, że jako żeńska drużyna istniejemy tylko dwa lata. Jestem również zadowolona ze zwycięstwa w rankingu indywidualnym. Udało mi się pokonać wiele bardziej doświadczonych, starszych zawodniczek. Poza tym na Mistrzostwach Polski Juniorów zdobyłam trzy medale - srebrny indywidualnie oraz dwa złote w grach deblowych i w mikście. To dla mnie wielki sukces, bo dopiero pierwszy rok gram w kategorii junierek. Myślę, że jako drużyna debiutująca w nowym sezonie w ekstraklasie nie sprzedamy tanio skóry i w każdym meczu będziemy walczyły o zwycięstwo.*

W minionym sezonie obok Anny Brzyskiej w zwycięskiej zamojskiej drużynie grały: Klaudia Kusińska, Karolina La-

lak, Aleksandra Osuch, Wiktoria Puzio i Ghanna Farladanskaya.

CZAS GRATULACJI I PODZIĘKOWAŃ

W czerwcu w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie odbyło się spotkanie tenisistek stołowych Uczelni Państwowej Zamość z Marszałkiem Jarosławem Stawiarskim. Piotr Kostrubiec, trener zawodniczek i prezes Akademickiego Uczniowskiego Klubu Sportowego „Trefl” Zamość, w podziękowaniu za wsparcie klubu przez Samorząd Województwa Lubelskiego, przekazał okolicznościową koszulkę i certyfikat oficjalnego partnera. Z kolei Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski przyznał dyplom uznania za osiągnięty wynik i życzył sukcesów w najwyższej lidze tenisa stołowego kobiet. Artur Domański, Dyrektor Departamentu Promocji, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego i jednocześnie Członek Zarządu Polskiego Związku Tenisa Stołowego wręczył pamiątkowe medale z okazji 90-lecia PZTS. Na zakończenie spotkania odbył się pokaz umiejętności sportowych w wykonaniu zawodniczek Uczelni Państwowej Zamość.

Tomasz Chachaj

Dyplom Marszałka dla zamojskich mistrzyń tenisa stołowego, fot. Piotr Wójcik

TRZECI AWANS GKS DO PIŁKARSKIEJ ELITY

GÓRNIK ŁĘCZNA W EKSTRAKLASIE!

Po czterech sezonach spędzonych w I i II lidze piłkarze Górnika Łęczna wracają do piłkarskiej ekstraklasy. W decydującym meczu baraży zielono-czarni pokonali na wyjeździe ŁKS Łódź. Awans z pozycji beniaminka to niespodzianka i ogromny sukces klubu.

Wprawdzie piłkarska elita, czyli PKO BP Ekstraklasa została powiększona z 16 do 18 zespołów, to jednak w niczym nie umniejsza znakomitego sezonu klubu z Łęcznej. Piłkarze Górnika najpierw zapewnili sobie grę w barażach zwycięskimi meczami z drużynami z Sosnowca i Nowego Sącza, a później, występując na boiskach rywali w Tychach i Łodzi, wywalczyli awans do najwyższej klasy.

Z DOŁU DO GÓRY

Ostatnich kilka lat to prawdziwa huśtawka nastrojów dla kibiców Górnika Łęczna. W 2017 roku, mimo zatrudnienia Franciszka Smudy - byłego trenera reprezentacji Polski - drużynie nie udało się utrzymać w ekstraklasie. Rok później klub zanotował kolejną degradację na trzeci poziom centralnych rozgrywek. Tam spędził dwa sezony, przy czym ten drugi zakończył się powrotem na zaplecze piłkarskiej elity.

Grając jako beniaminek zespół z Łęcznej dokonał rzeczy niezwykłej. Po dramatycznych barażach z GKS Tychy (decydowały rzuty karne) i ŁKS Łódź drużyna wywalczyła upragniony awans do ekstraklasy. Wielu ekspertów uznało ten fakt za dużą niespodziankę. Po świetnej rundzie jesiennej Górnicy prowadzeni przez trenera Kamila Kieresia byli w ścisłej czołówce ligowej tabeli udowodniając, że są zespołem liczącym się w walce o najwyższe cele. Wiosnę łęcznianie zaczęli rewelacyjnie. Z trzech wyjazdowych potyczek przywieźli komplet punktów. Potem jednak zaliczyli serię 12 spotkań, których bilans nie napawał optymizmem (1 zwycięstwo, 6 remisów, 5 porażek). Dwie wygrane w ostatnich meczach sezonu zasadniczego z Zagłębiem Sosnowiec i Sandecją Nowy Sącz zapewniły Górnikowi 6 miejsce w tabeli dające prawo gry w barażach o ekstraklasę. Wyjazdy do Tych i Łodzi zakończyły się pełnym sukcesem. Dzięki temu zielono-czarni znaleźli się ponownie w piłkarskiej elicie, powiększonej od nowego sezonu z 16 do 18 zespołów.

Tuż po zakończonym finale baraży bramkarz Maciej Gustowski mówił na antenie Polsatu Sport News: - *Ogromne brawa należą się drużynie i sztabowi szkoleniowemu. Wywalczyliśmy awans i mamy prawo do świętowania. W ostatnich dniach wykonaliśmy kawał ciężkiej pracy pokonując GKS Tychy, a teraz ŁKS. Myślę, że po tym meczu Łęczna i cała Lubelszczyzna ma powody do dumy. Strzelec bramki w meczu w Tychach Michał Mak dodawał: - Jestem dumny, że trafiłem do Górnika i mogę grać*

Piłkarze Górnika Łęczna po zwycięstwie w ostatnim meczu barażowym w Łodzi, fot. Marian Zubrzycki

w jego barwach. Przez cały sezon szliśmy krok po kroku na szczyt i smak tego awansu jest niesamowity.

DO TRZECH RAZY SZTUKA

Przypomnijmy, że pierwsze, historyczne wejście do ekstraklasy Górnik zanotował po sezonie 2002/2003, wtedy również nie obyło się bez wielkich emocji. Piłkarze prowadzeni przez trenera Jacka Zielińskiego zakończyli sezon na trzecim miejscu i drugi rok z rzędu wywalczyli prawo gry w barażach. Rok wcześniej nie sprościli KSZO Ostrowiec, tym razem rywalem Górników było Zagłębie Lubin. Łęcznianie dwukrotnie zwyciężyli - 1:0 na własnym boisku i 2:1 w Lubinie. Te trzy niezapomniane gole strzelił Paweł Bugała.

W debiucie w najwyższej klasie rozgrywkowej 9 sierpnia 2003 roku drużyna z Łęcznej pokonała Wisłę Płock 3:1. Pierwszą bramkę zdobył Grzegorz Skwara. Górnik w rundzie jesiennej był czwartą drużyną w tabeli. Runda wiosenna nie była już tak udana. Zespół uplasował się ostatecznie na ósmej pozycji, co i tak było dużym sukcesem beniaminka.

W 2007 roku, mimo utrzymania się w lidze, klub Górnik Łęczna S.A. został zde-

gradowany - z powodu afery korupcyjnej - do ówczesnej trzeciej ligi. Na wywalczenie ponownego awansu do ekstraklasy kibice Dumy Lubelszczyzny czekali do 2014 roku. Zespół prowadzony tym razem przez Jurjia Szatałowa zakończył rozgrywki z dorobkiem 61 punktów. Wystarczyło to Górnikowi do zajęcia drugiego miejsca premiowanego awansem. Klubowi z Łęcznej udało się zagrać na najwyższym poziomie rozgrywek trzy sezony.

Awans numer trzy do ekstraklasy wywalczyła drużyna pod wodzą Kamila Kieresia, który po ostatnim meczu w Łodzi w wywiadzie dla Polsatu Sport News podsumował: - *To dla nas duża sprawa. Ani przed, ani w trakcie sezonu w oczach ekspertów nie byliśmy faworytem rozgrywek. Jednak wszystko zweryfikowało boisko i jesteśmy klubem PKO BP Ekstraklasy. W przeciągu dwóch lat udało nam się dwukrotnie awansować o szczebel wyżej. Zaliczyliśmy pionującą końcówkę, dlatego wracamy do Łęcznej świętować nasz sukces z kibicami. Pierwszą kolejną rozgrywek PKO BP Ekstraklasy w sezonie 2021/2022 zaplanowano pomiędzy 23 a 26 lipca. Górnik zmierzy się w niej na własnym stadionie przy Alei Jana Pawła II z Cracovią. Oby klub z Łęcznej na stałe zdomował się w gronie 18 najlepszych drużyn w kraju.*

Tomasz Chachaj

BYŁO

CZEMPIONAT KONI W BIAŁCE

W dniach 12 i 13 czerwca w Stadninie Koni Białka młode konie walczyły o tytuły najlepszych podczas XXIV Narodowego Młodzieżowego Czwempionatu Koni Rasy Małopolskiej. Hodowcy zaprezentowali blisko 70 koni z roczników 2018-2020. Sędziowie oceniali typ, pokrój (głowę, szyję, kłode i nogi), stęp a także skoki w przypadku koni dwu i trzyletnich. Tytuł Czwempionki Klaczy Młodszej wywalczyła kruczkarka Astryda z hodowli SK Janów Podlaski. Czwempionem Ogierów Młodszych wybrano Akwna (hodowca Aleksander Łój). Został on również uznany Najlepszym Koniem Pokazu.

fol. Oliwia Chmielewska

BIEGOWA TRIADA PAMIĘCI

Lubelska Biegowa Triada Pamięci to jedno z wydarzeń upamiętniających Lubelski Lipiec 1980 i powstanie NSZZ „Solidarność”. Tegoroczna odbyła się w sobotę 5 czerwca. Triada to 28. Bieg Solidarności Lubelski Lipiec 1980 dla młodzieży i studentów oraz dla dzieci i młodzików a także 8. PKO Półmaraton Solidarności. Bieg Solidarności rozpoczął się złożeniem kwiatów pod pomnikiem bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Lublinie. Młodzież i studenci przebiegli z ul. Królewskiej na stadion lekkoatletyczny przy Al. Piłsudskiego. Tam rywalizowały dzieci i młodzicy. Półmaraton ruszył na tradycyjnej trasie upamiętniającej ważne historycznie miejsca ze startem w pobliżu zakładów WSK PZL Świdnik do Lublina. Bieg ukończyło ponad 450 zawodników. Najszybciej na metę na stadionie lekkoatletycznym przy Al. Piłsudskiego dobiegł Andrii Starzyński z Ukrainy (Jmp Flowers UMCS Lublin) uzyskując czas 1:07:48. Najlepsza wśród pań była Ewa Jagielska (KS Prefbet-Sonarol) czas 1:17:22. Wszystkich startujących wspierał Samorząd Województwa Lubelskiego w ramach programu Warto być Polakiem.

MTB W ŻMUDZI

Maratony Kresowe MTB w Żmudzi na stałe wpisują się w kalendarz wyścigów. W tym roku wyścigi odbyły się w niedzielę 20 czerwca. Wystartowało w nim łącznie blisko 200 zawodniczek i zawodników z Polski i zagranicy w pięciu konkurencjach: mikro (dzieci 3-6 lat), mini (dzieci 7-12 lat) fit, półmaraton i maraton. Uczestnicy zawodów pokonując wymagającą, urozmaiconą, pagórkowatą trasę mogli podziwiać roztaczające się piękn

ne krajobrazy województwa lubelskiego. W konkurencji półmaratonu (dystans 30 km) zwyciężyli: w kategorii kobiet Aiste Butautaitė z Kowna w czasie 1:19:56 oraz Radosław Wasilewski z Biłgoraja w czasie 1:09:04. 60 kilometrową trasę maratonu najszybciej – czas 2:14:57 – pokonał Konrad Panglisz z Białogostoku. Wyścigi są zaliczane do Pucharu Lubelszczyzny w Maratonach Kresowych.

fol. www.maratonykresowe.pl

TURNIEJ O PUCHAR MARSZAŁKA

W Turnieju Piłki Nożnej z okazji Dnia Dziecka o Puchar Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego rozegranym 7 czerwca wzięło udział 7 drużyn w wieku przedszkolnym oraz 10 zespołów ośmiolatek. Na obiektach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Kraśniku łącznie rywalizowało około 170 dzieci. W kategorii dzieci w wieku przedszkolnym najlepsi okazali się zawodnicy z Przedszkola Miejskiego Nr 1 „Słoneczny Promyk” w Kraśniku. „Królem Strzelców” został Jakub Kwietniewski (Przedszkole Nr 1) z dorobkiem 15 bramek. Wśród drużyn ośmiolatek zwyciężył zespół Cisowianki Drzewce. W tej kategorii najsukuteczniejszym graczem był strzelec tej ekipy Filip Szarowolec. Organizatorem turnieju był UKS „Piątka” Kraśnik.

fol. Mariusz Kwietniewski

ŚWIĘTO WINA W JANOWCU

Janowieckie Święto Wina odbyło się po raz jedenasty. W dniach od 11 do 13 czerwca na Zamku w Janowcu swoje produkty prezentowały Winnice z Małopolskiego Przełomu Wisły. Degustacjom tradycyjnie towarzyszył barwny korowód w historycznych strojach a także Jarmark Janowiecki, będący okazją do promocji wyrobów rzemiosła ludowego. Smakowano wyroby kuchni regionalnej. Można było również wybrać się na wycieczkę winobusem. Nie zabrakło koncertu gwiazdy. Największe przeboje z repertuaru Franka Sinatra przypomnieli Krzysztof Kiljański z zespołem.

BĘDZIE

AMBASADOR WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Tytuł honorowego „Ambasadora Województwa Lubelskiego” przyznawany jest od ponad 20 lat. Samorząd Województwa Lubelskiego wyróżnia w ten sposób osoby, instytucje i firmy. Nagradza ludzi, którzy swoim talentem, pasją i osiągnięciami, wzmacniają wizerunek Regionu Lubelskiego jako miejsca na mapie Polski o dużym potencjale, nieustannie rozwijającego się, którego mieszkańcy odnoszą sukcesy w różnych dziedzinach życia. W tym roku do tego zaszczytnego tytułu zgłoszono 6 osób, 13 instytucji oraz 6 firm. Zarząd Województwa Lubelskiego przyznaje też wiodącym firmom działającym na terenie naszego regionu prestiżowe certyfikaty Marka Lubelskie. W dotychczasowych piętnastu edycjach otrzymało je 78 firm, głównie z branży spożywczej ale też m.in. z branży budowlanej, usługowej, informatycznej czy turystycznej. Tym razem certyfikat Marka Lubelskie mają szansę otrzymać 22 firmy. Laureatów poznamy w trakcie uroczystej Gali Ambasador 2020, która odbędzie się 28 sierpnia w lubelskim Centrum Spotkania Kultur. Galę uświetni koncert grupy Pectus.

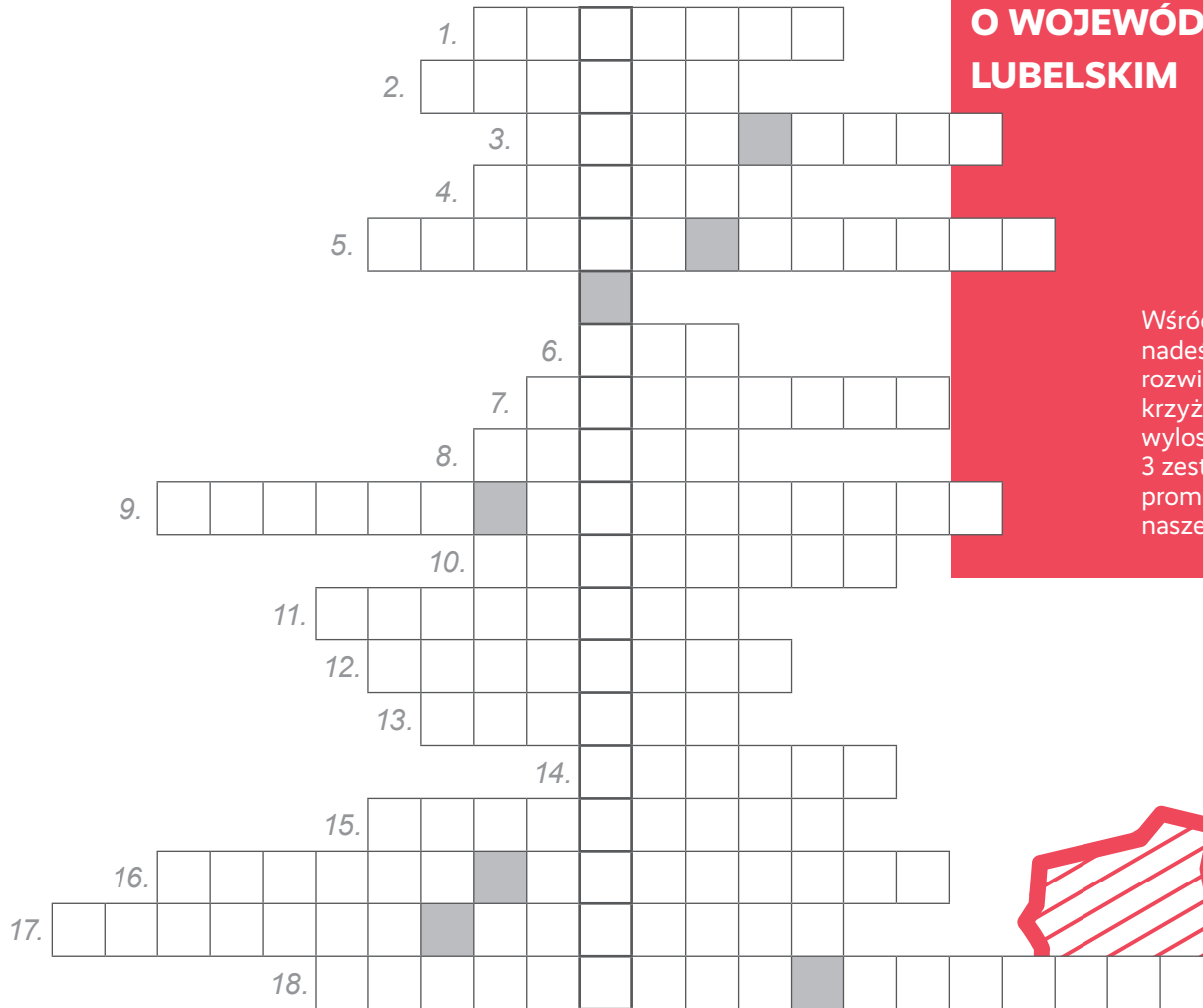

fol. Lenart

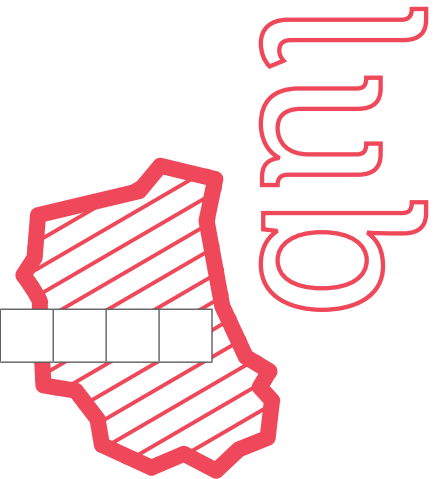
KAZIMIERZ NA LUDOWO

Przed nami 55 Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych, który w tym roku odbędzie się w dniach od 27 do 29 sierpnia. Tradycyjnie do Kazimierza Dolnego n. Wisłą zjadą najlepsi śpiewacy i muzykanci ludowi z całej Polski. Festiwal niezmiennie od lat cieszy się ogromną popularnością widzów a także uznaniem i zainteresowaniem etnomuzikologów i etnografów. Koncertom będą towarzyszyły warsztaty śpiewu, tańca, rękodzieła, spotkania z artystami, zabawy taneczne i inne atrakcje. Festiwal to trzydniowe święto kultury ludowej, którego nie można przegapić. Wszelkie informacje dla uczestników i publiczności znajdują się na stronie organizatora www.wok.lublin.pl.

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ O WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Wśród osób, które nadeślą prawidłowe rozwiązanie krzyżówki (hasło), wylosujemy 3 zestawy gadżetów promocyjnych naszego regionu.

1. Podlubelska miejscowość, w której latem 1915 roku Legiony Polskie stoczyły bitwę z wojskami rosyjskimi.
2. Nazwa Kolarskiego Klubu Tandemowego z Lublina, którego zawodnicy zdobyli miejsca medalowe podczas Mistrzostw Europy seniorów w szosowym parakolarstwie tandemowym w 2021 roku.
3. Organizator 78. Tour de Pologne UCI World Tour. (2 wyrazy)
4. Słodki wyrób piekarniczy, w kształcie sękatego pnia, charakterystyczny dla regionów Wschodniej Polski.
5. Drużyna piłkarska, która po raz trzeci w historii będzie reprezentować województwo lubelskie w rozgrywkach ekstraklasy. (2 wyrazy)
6. Lubelska drużyna siatkarska, która została beniaminkiem PlusLigi.
7. Danie stanowiące dziedzictwo kulinarne społeczności Perkowic i okolicy, przygotowywane z ciasta krucho-drożdżowego, nadziewanego farszem warzywno-grzybowo-mięsnym.
8. Tradycyjny polski wypiek, pojawiający się na świątecznym, szczególnie wielkanocnym stole.
9. Dowódca partyzanckiego zgrupowania AK-WiN w Inspektoracie Puławy, kierujący oddziałami podziemia w zwycięskiej bitwie z pacyfikacyjnymi siłami UB-NKWD w Lesie Stockim, w maju 1945 roku. (2 wyrazy)
10. Zespół kaplic drogi krzyżowej znajdujących się w otoczeniu sanktuariów, m.in. w Kodniu, Pratulinie, Krasnobrodzie.
11. Jaką nazwę ma tradycyjny żur z okolic Krzczonowa, podawany z podsuszonym twarogiem i mięsem.
12. Pożywny gulasz z dodatkiem ogórków kiszonych, podawany w wydrążonym bochenku chleba.
13. Tradycyjny wyrób z Woli Osowińskiej, przygotowywany z białej kapusty i kaszy jaglanej lub pęczaku.
14. Miasto gospodarz „Lata Teatralnego”, „Arlekinady” i wielu innych plenerowych wydarzeń kulturalnych.
15. Szlak wiodący śladami dziedzictwa Żydów z Polski południowo-wschodniej, obejmujący 27 miejscowości z terenu Lubelszczyzny i Podkarpacia.
16. Regionalny produkt przypominający gołąbki, z masą z kaszy gryczanej, białego sera, ziemniaków i przypraw, zawiniętą w liście chrzanowe. (2 wyrazy)
17. Nazwa corocznego festiwalu objazdowego, który w tym roku odbywa się aż w 13 miejscowościach województwa lubelskiego.
18. Jeden z obiektów puławskiego zespołu pałacowo-parkowego, wybudowany w 1801 roku na siedzibę skarbnicy narodowych pamiątek – pierwszego muzeum na ziemiach polskich. (2 wyrazy)

Odpowiedzi prosimy nadsyłać do **10.09.2021 r.** na adres mailowy:

■ magazyn@lubelskie.pl,

lub na adres pocztowy:

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego,
Departament Promocji, Sportu i Turystyki,
ul. Artura Grottgera 4, 20-029 Lublin
z dopiskiem: Magazyn „Lubelskie.pl”

W korespondencji prosimy o nadesłanie adresu zwrotnego.

Prawidłowe hasło krzyżówki z numeru 1 (5): **MARKA LUBELSKIE**

Laureatami nagród zostali: pani Janina z Michowa oraz panowie Piotr z Brodzików i Zbigniew z Chelma. Zestawy promocyjne wysłamy pocztą.

L
lubelskie
Smakuj życie!

10

OGÓLNOPOLSKI
KONKURS
FOTOGRAFICZNY
EDYCJA JUBILEUSZOWA

 lubelskie
Smakuj życie!

I nagroda w IX OKF
Kinga Hendzel
Lublin – Stare Miasto

- NAGRODY:
2000 ◦ 1000 ◦ 500 ZŁ
- KATEGORIE:
ARTYSTYCZNA ◦ REPORTAŻOWA
- TERMIN ZGŁOSZEŃ:
15.10.2021

SZCZEGÓŁY: www.promocja.lubelskie.pl

